

VI

ROCZNIK

POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO

1912.

NAKLAD POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO
WARSZAWA, Aleje Jerozolimskie 29.

Członku, który nie możesz podać wszystkim tym obowiązkom—zjednej przynajmniej w ciągu roku jednego nowego członka dla Tow. Krajoznawczego i jednego prenumeratora „Ziemi“.

Czy warto być członkiem Towarzystwa Krajoznawczego?

Członkowie Towarzystwa Krajoznawczego mają moralny obowiązek:

1. Brać udział w zebraniach i pracach Towarzystwa.
2. Zdawać sprawę z odbytych wycieczek i zdobyczy naukowych.
3. Czuwać nad całością zabytków i osobliwości krajowych.
4. Popierać zadania naukowe Towarzystwa i przyczyniać się do jego rozwoju (§ 20 Ust. a, b, c, d, e).
5. Opłacać należne (trzyrublowe) składki (§ 7 Ust.)
6. Zawiadamiać Zarząd o zmianie swego adresu.
7. Zjednywać Towarzystwu nowych członków—czynnych i popierających.
8. Prenumerować „Ziemię“ i czuwać nad jej rozwojem, oraz zjednywać jej prenumeratorów.

Członkowie Towarzystwa Krajoznawczego mają przywileje:

1. Bezpłatnego uczestniczenia w zebraniach i konferencjach Towarzystwa.
2. Korzystania bezpłatnego z biblioteki Towarzystwa.
3. Zwiedzania i korzystania naukowego ze wszelkich zbiorów Towarzystwa.
4. Korzystania z 10% ustępstwa od prenumeraty „Ziemi“.
5. Korzystania z 10%—40% od wydawnictw własnych Towarzystwa.
6. Korzystania z 10% ustępstwa od wydawnictw Krajoznawczych, otrzymanych przez Towarzystwo w komis.
7. Korzystania z wycieczek organizowanych przez Towarzystwo z ustępstwem 10%—20% od kosztów uczestnictwa.
8. Prawa wstępu na wystawy, organizowane przez Towarzystwo z ustępstwem 20%—40%.
9. Zadowolonia, że przyczyniają się do rozwoju nauki i że służą użyteczności publicznej.

VI

ROCZNIK

POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO

Biblioteka Jagiellońska

1003046442

NAKLAD POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO
WARSZAWA, Aleje Jerozolimskie 29.

IV

ROČNIK

POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO

90.540 I

6(1912)

BIBLIOTHECA

VNIV. IAGELL

CRACOVIENSIS

S. I. S. I.

I.

Rozwój Towarzystwa.

Krocząc naprzód w kierunku, wytkniętym przez lata ubiegłe, Towarzystwo Krajoznawcze w roku sprawozdawczym ujawniło niestłabnące napięcie w swej działalności.

Zanotować należy następujące objawy tego napięcia: W dziale ogólnej **organizacji** Towarzystwa — zebrany i wydany został zbiór uchwał, powziętych przez zjazdy delegatów Oddziałowych za cały czas istnienia Towarzystwa (lata 1907—1912). Przeprowadzona została gruntowna reorganizacja instytucji Członków-Korespondentów. Reorganizacja ta znalazła swój wyraz w przeprowadzeniu ankiety dotyczącej ogólnej działalności tej kategorii Członków, opracowanie nowego regulaminu i mianowanie nowych korespondentów we wszystkich powiatach Królestwa Polskiego. Ogólna liczba korespondentów w końcu roku sprawozdawczego wynosiła 160 osób. Członków czynnych przybyło na liście Centrali 396, Oddziałów zaś 490 razem więc **liczebność** Towarzystwa w porównaniu z rokiem ubiegłym **wzrosła** o 886 członków.

Do istniejących dawniej **20 Oddziałów** przybyły dwa nowe: Ostrołęcki i Wieluński¹⁾). Natomiast Oddział Kutnowski, zalegalizowany w r. 1911, dotychczas działalności swej nie ujawnił.

Pogłębiona została działalność **naukowa** T-wa; studja fizjograficzne prowadzone były przez delegatów na terenie Kujaw, Zamoyszczyzny, Gór Świętokrzyskich, Polesia i na wybrzeżach Bałtyku.

Opracowane zostały zbiory archeologiczne Oddziałów: Kujawskiego i Kieleckiego. Znaczna część prac

¹⁾ Zalegalizowany jeszcze w r. 1908 lecz z powodu bezczynności zwinięty w 1911 r., obecnie wskrzeszony na nowych podstawach.

tych ogłoszona zostanie w druku na łamach XXI tomu Pamiętnika Fizjograficznego, który w najbliższym czasie ukaże się już pod firmą Tow. Krajoznawczego.

Pozatem działalność **wydawnicza** przybrała w roku sprawozdawczym niebywałe dotychczas rozmiary: zaznaczył się znaczny **przyrost czytelników** „Ziemi“, na ukończeniu jest I tom „Materiałów do Geografji Ziemi dawnej Polski“, rozpoczęto „Przewodnik po Królestwie Polskiem“, (część I: Kieleckie i Radomskie) w opracowaniu (St. Thugutta¹⁾) oraz „Bibliotekę Krajoznawczą dla ludu“ — w opracowaniu Al. Janowskiego²⁾

W dziale **zbiorów** olbrzymi postęp rok ubiegły zaznaczył w przyroście materiałów fotograficznych — dzięki pomyślnie przeprowadzonej wystawie „Krajobraz Polski“. Doprowadzone do wzorowego porządku zbiory fotograficzne Towarzystwa zajmują obecnie niewątpliwie jedno z pierwszych miejsc na Ziemiach Polskich — w niektórych zaś działach nie mają równych sobie.

Protokół Zebrania Ogólnego Roczego,

POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO

odbytego w d. 25 Lutego 1912 r., w drugim prawomocnym terminie.

Prezes Towarzystwa prof. Kulwiec, otworzył zebranie stwierdzając obecność 213 członków i powitał przybyłych 21 Delegatów z Prowincjonalnych Oddziałów.

Na przewodniczącego Zebrania zaproszono p. Juliana Adolfa Świącickiego, na Sekretarza p. Tadeusza Rychtera i na Assesorów pp.: E. Przepkowskiego z Jędrzejowa, prof. Włoszka z Kielc, p. Byszewskiego z Włocławka, Cholewińskiego z Lublina, Hirszberga z Łodzi, Minkiewicza z Olkusza, Witanowskiego z Piotrkowa, oraz Drzewieckiego z Zagłębia.

¹⁾ Dzięki inicjatywie i zapewnionej pomocy finansowej ze strony p. Andrzeja Rotwanda.

²⁾ Zawdzięczając poparcie p. p. K. Sławińskiego i Józefa Natansona.

Poczem Przewodniczący odczytał listę zmarłych w roku ubiegłym Członków i Zebranie pamięć tych Członków uczciło przez powstanie.

Następnie Zebranie zgodziło się na zmianę porządku dziennego w ten sposób, aby wybory do władz Towarzystwa uskutecznić zaraz po odczytaniu sprawozdania Zarządu. Potem p. Rodysówna odczytała protokół zeszłorocznego Zebrania Ogólnego. Protokół zatwierdzono przyjmując jednocześnie do wiadomości oświadczenie p. Lencewicza, że zeszłoroczną jego opinię o wartości „Ziemi“ i zbiorów Towarzystwa zaprotokółowano nieściśle.

Z kolei p. Vice-prezes Wisznicki scharakteryzował zeszłoroczną działalność Towarzystwa z Oddziałami, stwierdzając ogólny rozwój Towarzystwa, oraz większe pogłębienie naukowe tej działalności. Na rozwój wskazują choćby przyrost członków

w roku 1910 — 2815

w roku 1911 — 3785

i suma wydatków

w roku 1910 — 36795 rb.

w roku 1911 — 44695 rb.

Nowych Oddziałów otwarto w 1911 r. 4, choć również 3 poprzednio otwarte należy uważać za nieistniejące, bo się nie ukonstytuowały. Pogłębienie się prac Towarzystwa znalazło wyraz, w porównaniu z pierwotną dorywczą działalnością, w zawiązaniu Komisji Fizjograficznej, w rozpoczęciu badań antropologicznych w Olkuskim, nad Pilicą i w Zamoyszczyźnie, badań jeziornych na Kujawach i t. p. Wreszcie Towarzystwo przyczyniło się pieniądze do badań magnetycznych, heliograficznych, ułatwiało przesyłki zbiorów etnograficznych do obcych muzeów i t. p. Owocność pracy potęguje się jeszcze przez doskonałą harmonję prac Zjazdu Delegatów. Prócz tego Zarząd stworzył w Warszawie t. zw. „Pogotowie Odczytowe“, nabyto znów dużo przezroczy nowych (obecnie liczba ich ogólna przekroczyła 7000). Zawiązała się również Sekcja Miłośników Warszawy. Biblioteka i Komisje pracowały b. wydajnie.

Mimo to, że sprawy Towarzystwa i rozwój jego idą doskonale, widać i pewne plamy na ogólnym byciu Towarzystwa, Główna — to małe zainteresowanie się

społeczeństwa. co ujawnia się choćby np. w braku ofiarności na rzecz Towarzystwa. Członkowie również mało interesują się rozwojem Towarzystwa. To powoduje piętrzenie się trudności finansowych, na zwalczenie których Zarząd wyczerpywał lwia część swych posiedzeń (26 posiedzeń = 84 godzin), zamiast zajmować się ściślemi celami Towarzystwa. Luki budżetowe wciąż wołały o ratunek, to też cały szereg środków ma na celu powiększenie dochodów: utworzono komisję handlową do wydawnictw, urządzono Wystawę Zdobnictwa Ludowego, co dało spory dochód, zorganizowano koncert muzyki ludowej i przygotowano 2 odczyty w Filharmonji. To wszystko dało dobre rezultaty finansowe.

Obecnie otwieramy wystawę p. t. „Krajobraz polski“.

Do angielskiego wydawnictwa „The Studio“ — Zarząd przygotował cały materiał, ilustrujący zdobnictwo ludowe polskie.

Wreszcie Zarząd, żegnając swych mandatarjuszów, wyraża przekonanie, że pracował w miarę sił i środków możliwie najlepiej,

Zebrani gorącym oklaskiem podziękowali Zarządowi za pracę, przedstawioną w sprawozdaniu, poczem p. J. A. Święcicki przemawiał z powodu projektu zamknięcia 3-ch oddziałów (Tomaszów, Wieluń i Sandomierz) i gorąco nawoływał do niedopuszczenia do zamierania części żywego organizmu. Apelowal następnie do sumienia obywatelskiego członków, aby wypełniali obowiązki przyjęte na siebie, by po raz drugi nie należało wspominać o Oddziałach, w których nawet czasami Przewodniczący nie przychodzą na Zebranie. I znów Zebrani długim i gorącym oklaskiem przyłączyli się do powyższego życzenia p. Święcickiego, poczem Vice-prezas Towarzystwa p. Al. Janowski odczytał sprawozdanie z działalności Oddziałów Towarzystwa. Zebrani, akcentując zadowolenie — przyjęli sprawozdanie do wiadomości. Poczem Przewodniczący Zebrania proponuje podziękować kierownikom prowincjonalnych Oddziałów za budzenie ducha prowincji i prosić ich o dalszą pracę w tym kierunku. Zgromadzenie odpowiedziało burzliwym oklas-

kiem na tę propozycję, stwierdzając, że tę robotę uznaje za jedno z najważniejszych zadań Towarzystwa.

Z kolei p. Hoffman, w dłuższym przemówieniu, proponuje, żeby Zarząd nie uważał Oddziałów za zamknięte, choćby one przez czas dłuższy nic nie robiły, i aby projekty zamknięcia Oddziałów były rozważane i decydowane przez Ogólne Zebranie. Po wyjaśnieniu przez Zarząd okoliczności sprawy — Zebranie przeszło do dalszej dyskusji nad działalnością Zarządu; p. Ojczyński mniema, że Zarząd zbyt małą zwraca uwagę na energiczniejsze inkasowanie składek członkowskich, a sądzi o tem na podstawie zbyt małej kwoty, wydanej na inkasenta; — p. Adamowicz prosi, aby ze sprawozdań z czynności Oddziałów nie wyprowadzać wniosków ujemnych, mogących powstać z nieдомówień i niedokładności sprawozdań Oddziałów; — p. Lencewicz przemawia w obronie działalności Miechowskiego Oddziału i zwraca uwagę, że Oddział Towarzystwa ma tam muzeum, że odbył w roku zeszłym dwie wycieczki, choć o tem nie nadesłał wiadomości przed Ogólnym Zebraniem. — p. Szeller przemawia w obronie energii Zarządu i proponuje zesolidaryzowanie się Zebraniu z nim, jako wdzięcznym piewą pracy obywatelskiej i gorliwości Zarządu. Zebrani długotrwałym oklaskiem odpowiedzieli na wezwanie, poczem p. Wisznicki daje, w dalszym ciągu, wyjaśnienia w imieniu Zarządu na poruszane tematy.

Następnie p. Rudziński proponuje, aby: 1) nie zaniedbywać organizowania wycieczek w Lipcu i Sierpniu, 2) aby do Miechowa wydelegować Członka Zarządu, któryby pobudził tam działalność Oddziału i 3) aby sprawozdanie (Rocznik Towarzystwa) było dostarczane Członkom przynajmniej na tydzień przed Ogólnym Zebraniem. Na tle tego ostatniego punktu p. Haneman, mieszkający na Krakowskim Przedmieściu w Warszawie, żąda zaprotokółowania, iż do czasu rozpoczęcia się Walnego Zebrania sprawozdania nie otrzymał.

Zebranie, co do poruszonych spraw, żadnych uchwał nie powzięło.

Na wniosek przewodniczącego, Zebranie potem uchwaliło przerwę, w czasie której Asesorowie zajęli się zebraniem głosów wyborczych.

Po przerwie — przewodniczący otwiera dyskusję nad sprawozdaniem kasowem. P. Ojrzyński krytykuje gospodarkę Komisji Wydawniczej, twierdząc, że gospodarka ta jest złą, bo daje straty. Należałoby również zdaniem mówcy, pozbyć się zbiorów muzeum T-wa, źle, że one nie mają nic wspólnego z celami T-wa. Wreszcie i sprawa „Ziemi“ nasuwa mówcy pewne obiekcje; należałoby się, mianowicie, zastanowić, czy nie znalazłby się przedsiębiorca, któryby, przy rocznej 2—3000 rubli wynoszącej zapomódze, nie chciałby wydawać „Ziemi“ na ryzyko własne. Taka subwencja byłaby związana z bardzo ścisłym wpływem T-wa na Redakcję wydawnictwa: Mówca zwraca jeszcze uwagę, że około 70% budżetu T-wa idzie na wydatki nieprodukcyjne; że, następnie, wycieczki T-wa są za drogie, i że w budżecie, nie powinna figurować pozycja, przewidująca zyski z wycieczki; że, dalej; fundusze o specjalnych przeznaczeniach, winny być używane tylko na takie specjalne cele i t. p. Jeden z Delegatów Oddziałów, zwraca uwagę, że wymienione dezyderaty kwalifikują się do omawiania na miesięcznych zebraniach — a nie na rocznych. P. Kulwieć, mimo to, replikuje, rozbiera poszczególne zarzuty i daje wyczerpujące objaśnienia. Ponieważ p. Ojrzyński żadnych wniosków nie postawił — żadnych też uchwał Zebranie nie powzięło.

P. Hoffman prosi, aby w przyszłorocznem sprawozdaniu kasowem — były przedstawione dokładniejsze liczby płac administracji „Ziemi“.

P. Lencewicz wraca do Muzeum T-wa i również dowodzi, że zbiory Muzeum T-wa nie są związane z wytycznymi działań T-wa, Mówca też uważa, że wycieczki T-wa są za drogie. Przewodniczący objaśnia, że poruszone sprawy nie łączą się z tematami porządku dziennego i na odbieganie odeń nie może pozwolić, p. Ojrzyński mimo to, czyni zarzut, że Zarząd przekroczył budżet. Prezes Zarządu p. Kulwieć odpowiada na zarzuty liczbowe — liczbami i wreszcie powołuje się na opinię, w tym względzie, Komisji Rewizyjnej.

Przewodniczący poddaje pod głosowanie wniosek o zamknięcie jałowej dyskusji.

Wniosek przechodzi znaczną większością głosów, wobec czego p. Bendetson, w imieniu Komisji Rewizyjnej, daje zasadnicze objaśnienia co do atrybucji Komisji Rewizyjnej i odczytuje jej protokół, stwierdzający, że księgi T-wa prowadzone są dobrze, że budżet na 1912 rok dosięgnął do wysokości 13800 rb., ułożony jest dobrze i proponuje zebraniu przyjęcie rachunków i pokwitowanie Zarządu za rok 1911, p. Ojrzyński stawia zarzut i Komisji Rewizyjnej, że swych czynności nie wypełnia należycie i proponuje dalszą dyskusję nad liczbami sprawozdania kasowego i samym protokołem Kom. Rewizyjnej — p. Marendowski zaś, uważając rozprawę nad tym przedmiotem za dostatecznie wyczerpującą — stawia wniosek o zamknięcie dyskusji i zatwierdzenie wniosków Komisji Rewizyjnej. Zebrani przez głosowanie, znaczną większością głosów dyskusję zamknęło i wniosek Komisji Rewizyjnej przyjęło, kwitując Zarząd z rachunków za r. 1911 i budżet na 1912 rok zatwierdza, Poczem Czł. Zarządu p. Rakowiecki odczytał 2 wnioski Zarządu: 1) aby utrzymać zeszłoroczną uchwałę Og. Zebrania o agitowaniu nowych członków T-wa, przyczem pożądanem jest, aby każdy Członek wprowadził choćby jednego nowego i 2) aby majątek T-wa, wrazie likwidacji T-wa, przeszedł na własność Warszawskiego T-wa Naukowego. Oba wnioski uchwalono. Przyjęto również i wniosek p. Hoffmana, aby T-wo docierało ze swemi odczytami do sfery robotniczej.

Wobec 2 głosów, żądających powrócenia do dyskusji nad projektem budżetu za 1912 rok, p. Kulwiec zaproponował zmianę powziętej uprzednio uchwały i podanie tej propozycji pod głosowanie. Zebranie zgodziło się na rozpatrywanie budżetu, wobec czego p. Kulwiec odczytuje preliminarz i daje objaśnienia. Zabiera głos p. Ojrzyński, krytykując każdą pozycję preliminarza, wobec tego jednak, że żadnych wniosków nie stawia konkretnie — przemówienie jego nie wywołuje żadnej dalszej dyskusji, prócz drugiego mówcy, żądającego wznowienia debatów nad budżetem, p. Lencewicza, który również krytykuje pozycje budżetowe. I ten jednak mówca nie formułuje wniosków do głosowania. Sekretarz zebrania p. Rychter zwraca uwagę na trudność

prowadzenia, w takich warunkach, protokołu i prosi o wnioski konkretne, poddające się zanotowaniu, po wyjaśnieniach p. Kulwiecia, męcząca ta dyskusya zostaje zamkniętą przez przyjęcie i zatwierdzenie budżetu na 1912 rok, z poprawką p. Marendowskiego, że preliminowany budżet może być przekroczonym przez Zarząd o 10%. Wobec wyczerpania porządku dziennego—Przewodniczący ogłasza rezultat obliczeń wyborczych, a mianowicie: otrzymali głosów, wybrani do Zarządu — p. Janowski 189, Kulwiec 188, Wisznicki 184, Stołyhwo 179, Rakowiecki 178, Baranowski 172, Rodysówna 158, Dąbrowski 157, Łempicki 150, Grabowski 143, Staniszewski 129 i Pietruszczyński 118, (z kolei mieli p: Heilpern 29, Kosmowska 27 i t. d.); do Komisji Rewizyjnej: pp. Sosnowski gł. 168, Olchowicz Konrad 146, Żera 118 (następnie Bendetson 83).

Wreszcie o g. 1 $\frac{1}{2}$ posiedzenie zostało zamkniętem.

Przewodniczący — *J. A. Świecicki.*

Sekretarz — *Tadeusz Rychter.*

Protokół Nadzwyczajnego Ogólnego Zebrania

POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO

dnia 12-go czerwca 1912 r.

Prezes Towarzystwa Krajoznawczego prof. Kulwiec zaznacza, że zebranie odbywa się w drugim terminie, jest więc prawomocne i proponuje na przewodniczącego Zebrania prof. Witolda Wróblewskiego. Wyboru dokonano przez aklamację, przewodniczący zaprasza na sekretarza prof. Jacuńskiego. Po odczytaniu protokołu poprzedniego zebrania ogólnego p. Ojrzyński wnosi do niego następującą poprawkę: na jego (p. Ojrzyńskiego) zarzuty, tyżące się użycia znaczniejszej części funduszu zebranego na dom własny na inne cele ogólne, oraz przekroczenia uchwały ogólnego zebrania co do przeznaczenia 1500 rb. z dochodów nadzwyczajnych na „Ziemie“ w ten sposób, że z tych źródeł użyto 2000 rb.— na te zarzuty nie tylko nie odpowiedziano wyczerpująco, ale nie odpowiedziano wcale. Pan Ojrzyński wyraża

zyczenie wniesienia powyższej poprawki do protokołu zebrania niniejszego.

Przewodniczący udziela głosu prof. Kulwieciowi. Prof. Kulwieć zawiadamia zebranych, że w bieżącym roku przypada 25-letnia rocznica pracy naukowej prof. Bronisława Znatowicza, który w niezmiernie ciężkich warunkach pracował na zaniedbanym u nas polu przyrodnictwem, wydawał istniejące od 30 lat, jedyne w języku polskim pismo, specjalne przyrodoznawstwu poświęcone, i był jednocześnie redaktorem drugiego, poważnego wydawnictwa, poświęconego studjom fizjograficznym; ostatni tom tego wydawnictwa nosił numer 20. Nr. 21 wyjdzie obecnie już pod firmą Tow. Krajoznawczego. P. Kulwieć w dalszym ciągu charakteryzuje działalność prof. Znatowicza. Stał on niewzruszenie na straży interesów naukowych, odznaczał się hartem, wytrwałością, niestrudzoną pracowitością, przez swe prace samodzielne i redagowanie pism fizjograficznych przygotował obecny ruch krajoznawczy. Mówca stawia wniosek: mianowania członkiem honorowym naszego Towarzystwa redaktora przekazanego nam obecnie „Pamiętnika Fizjograficznego“ oraz „Wszechświata“ — Bronisława Znatowicza. Wniosek ten jednomyślnie uchwalono.

Przewodniczący udziela głosu p. Janowskiemu.

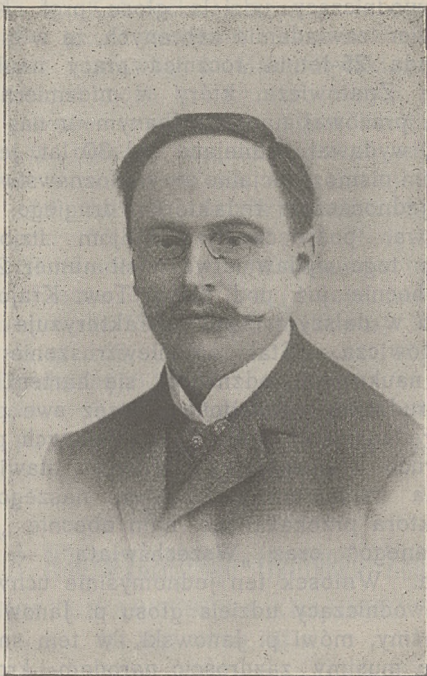
Jesteśmy, mówi p. Janowski, w tem smutnem położeniu, że musimy zazdrościć narodom, kroczącym na czele cywilizacji. Praca naukowa doznaje tam opieki i poparcia, są tam instytucje naukowe, środki, archiwa; u nas inaczej — instytucji niema, katedry uniwersyteckie dla nas zamknięte, obojętność ogółu nie sprzyja pracy naukowej. Mimo trudnych warunków prof. Korzona 50 lat pracuje na niwie naukowej, ukochał dzieje ojczyste, ukochał prawdę i dał nam ich świetne obrazy w swych niespożytych dziełach, jak „Wewnętrzne dzieje Polski“, „Kościuszko“, „Dola i niedola Sobieskiego“ i wiele innych. Mówca stawia wniosek: dla uczczenia 50-lecia pracy naukowej prof. Tadeusza Korzona mianowania go członkiem honorowym Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Wniosek jednomyślnie uchwalono.

Na tem zebranie zakończono.

Przewodnicz. W. Wróblewski.

Sekretarz: W. Jacuński.

Kronika żałobna.

Stanisław baron Graeve.

Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, a wraz z niem i kraj cały, poniosły wielką i niepowetowaną stratę przez śmierć jednego z najdzielniejszych i najpracowitszych swych członków.

W dniu 28 listopada w Biskupicach w Sieradzkim zakończył życie ś. p. Stanisław baron Graeve, prezes oddziału Kaliskiego Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, inicjator, twórca i fundator muzeum w Kaliszu.

Zmarły, w ciągu swego niedługiego życia (przeżył bowiem zaledwie czterdzieści parę lat), opanowany i niejako zahypnotyzowany jedyną myślą służenia dobru powszechnemu, zdołał zdziałać bardzo wiele na gorąco przez siebie umiłowanem polu pracy nad poznaniem ży-

cia ludu naszego, tak wiele, że wierzyć się nie chce, że wykonane to zostało siłami i środkami jednego człowieka.

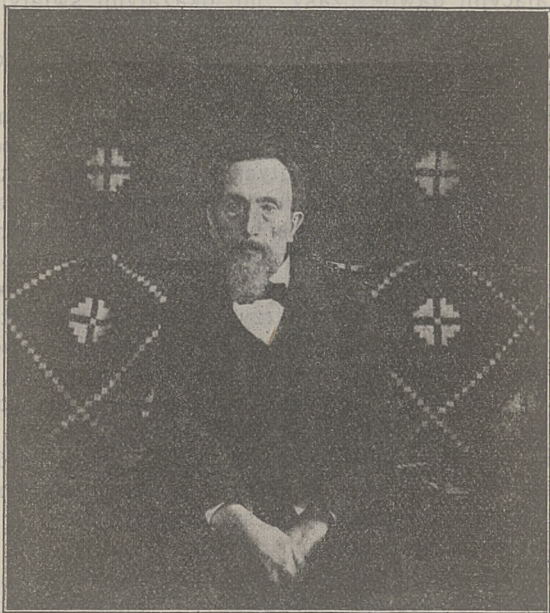
Umiłował przede wszystkim najbliższą swą okolicę, t. j. sieradzkie, z jego dzielnym ludem bajecznie kolorowym, niejmniej barwnym od krakowiaków lub księżaków łowickich, z jego dworkami i dworami obywatelskimi, w których — bardziej niż w innych okolicach kraju naszego — od wieków siedzą te same rodziny szlacheckie, które potrafiły się przystosować do nowych warunków ekonomicznych, z jego kościołami drewnianymi, pamiętającymi dawne czasy, lub okazałymi świątyniami murowanymi, pamiętającymi jeszcze dawniejsze, z jego miastem Sieradzem, w którym dochowały się tradycje dawnego znaczenia, jako miasta wojewódzkiego.

Wielką i nigdy niezapomnianą zasługę zmarłego Obywatela stanowi to, że za cel swej działalności postawił sobie, aby charakterystyczne cechy swej okolicy utrwalić piórem, pędzlem lub aparatem fotograficznym i przekazać je w ten sposób następnym pokoleniom; zbierał więc i gromadził stroje ludowe, okazy zdobnictwa ludowego, naprz. wycinanki, pająki i t. p., sprowadzał do siebie artystów malarzy, którzy na dziesiątkach płócien utrwaliли zarówno też same stroje, jak wnętrza chat, charakterystyczne typy, krajobrazy, budowle, reprodukował również wszystko to na setkach kart pocztówek, w licznych albumach i t. d.; znaczna część tych zbiorów znajduje się w Muzeum w Kaliszu, którego opis zamieszczony był w jednym z kwietniowych numerów „Ziemi“; ciekawi bliższych szczegółów o tych zbiorach mogą więc tam ich poszukać.

Zmarły zajmował się i działalnością wydawniczą; jego kosztem zostało wydawanych kilka monografii miast. Koroną jego działalności wydawniczej jest jednak wspaniała mapa guberni Kaliskiej wraz z nadzwyczaj szczegółowo opracowanym przewodnikiem; karta grafja polska nic równego temu dziełu dotąd nie posiada. Zmarły nosił się z zamiarem wydania map wszystkich gubernji naszych; zbierał właśnie materiały dla gub. Warszawskiej. Niestety zamiarom tym nie sążzone już było spełnić się!

Śmierć jego boleśnie dotknęła całe Towarzystwo Krajoznawcze, w szczególności zaś oddział Kaliski, którego prezesem zmarły był od chwili założenia. Zarząd główny Towarzystwa nadesłał telegram kondolencyjny do Rodziny zmarłego, oddział zaś Kaliski wysłał na pogrzeb jednego ze swych członków w charakterze delegata, który złożył wieniec na grobie zmarłego; oddziały Piotrkowski i Kielecki również nadesłały telegramy kondolencyjne,

Cześć pamięci zacnego człowieka i obywatela
K. B.

Stanisław Krzemiński.

Członek i gorący przyjaciel naszego Towarzystwa, badacz i publicysta, członek Rządu Narodowego w 1863 roku, charakter nieposzlakowany, serce gorąco miłujące kraj. Służył mu śmiałym, mocnym czynem, płodną myślą i niezłomną odwagą przy ukochanym sztandarze. Zmarł 29 Listopada 1912 r.

Zmarli Członkowie.

Bartoszewicz Stanisław	z oddz. Łódzkiego
Borzęcki Walery	„ „ Miechowskiego
Grabowski Edward	z Warszawy
Hermanowski Wojciech	z oddz. Łódzkiego
Kornaszewski Władysław	z Warszawy
Jaworski Henryk	z oddz. Lubelskiego
Krzanowski Jan	„ „ Kieleckiego
Kułakowski Zdzisław	„ „ Łódzkiego
Kamiński Aleksander	z Warszawy
Maciejowski Stanisław	„ „
Marusiński Stanisław	z oddz. Kieleckiego
Newe Jadwiga	„ „ Łódzkiego
Orliński Edward	„ „ Miechowskiego
Potocki Hr. Tomasz	„ „ Suwalskiego
Pietruszyński Antoni	z Warszawy
Rezler Stanisław	z oddz. Zawierckiego
Stelmasiewicz Mieczysł.	„ „ Lubelskiego
Sienicki Stefan	„ „ Kieleckiego
Skórzewska Hr. Tekla	„ „ Piotrkowskiego
Sznabl Jan	z Warszawy
Ułański Eugeniusz	z oddz. Grójeckiego

Innych zawiadomień o Zmarłych Członkach Towarzystwa nie otrzymano.

Członkowie Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego*)

zapisani na liście Zarządu Głównego w Warszawie

a) *Honorowi*: Bronisław Chlebowski
Aleksander Jabłonowski
Tadeusz Korzon
Bronisław Znatowicz

b) *Popierający*: Stefan Dziewulski
Dominik Jeżewski
Bertold Lewy
Księżna M. Ogińska (Płungiany)
Franciszek Radoszewski
Gabryela Roesnerowa
Andrzej Rotwand
Florjan Świda
Bronisław Szlubowski
Feliks hr. Tyszkiewicz (Połaga)
Tadeusz Wodziński
Hr. Ordynat Maurycy Zamoyski

c) *Rzeczywiści*:

A damiecki Wiktor	Antoszewski Witold	
Adamowicz Marjan	Arct Michał	
Adamowiczówna Julja	Arct Stanisław	
Alchimowiczowa Jadwiga	Arct Zygmunt	1
Alchimowicz Waclaw	Arlitewicz Tomasz	2
Alkiewicz Marcelli	Arlitewicz Ziemowit	
Ambroziewicz Aniela	Augustowicz Kazimierz	1
Anuczynowa-Nynkowska Jadwiga	Augustowicz Ludwik	
Anders Ludwik	B abicka Marja	2
Andersówna Janina	Babiński Waclaw	
Antecki Kazimierz	Babiński Leon	
Antecki Stanisław	Bachrach Feliks	
Antoniewicz Aleksander 1	Balisiński Jan	
Antosiewicz Stefan	Bagieński Karol	
Antosiewiczówna Zofja	Bagiński Ignacy	

*) Liczby obok nazwisk wykazują ilość wprowadzonych nowych Członków.

Bagniewska Antonina	Biliński Ludwik	1
Banachowicz Wincenty Leon	Biliński Antoni	
Bakierowski Janusz	Biliński Wacław	
Baranowiczówna Jadwiga	Billing Wacław	
Baranowski Ignacy	Binzer Alfred	1
Barbier Edward	Binzer Szarlota	1
Bardzki Artur	Biron Witold	3
Barszczewska Marja	Biskupski Wincenty	
Bartnicki Jan	Biskupska Halina	1
Baruch Maksymiljan	Blechszmidt Teodor	
Barylski Henryk	Błaszkiwicz Tadeusz	2
Barylski Kazimierz	Błoniewska Stefanja	
Bąkowski Alfred	Bobińska Emilja	
Bąkowski Franciszek	Bobińska Marja	
Bedełek Wacław	Bobotkówna Marja	
Bednawska Marja	Bobowska Stefanja	
Bekker Zofja	Bogacki Czesław	
Bendetson Ignacy	Bogdański Julian	
Bereza Aleksander	Bogucka Helena	
Berger Eugenjusz	Bogucka Cecylja	1
Bergerówna Marja	Bogucki Edward	
Bergson Ludwik	Boguska Sylwina	
Bernard Jadwiga	Bojanowska Jadwiga	
Betley Stanisław	Bojanowski Henryk	
Białkowski Franciszek	Bojanowski Ignacy	
Białecka Marja	Bojasiński Józef	1
Białowiejska Stanisława	Bongard Edward	
Białowiejski Maksymiljan	Bońkowski Szczepan	
Biedrowska Feliksa	Börgerowa Marja	2
Biedrzycki Stefan	Borkowski Zenobjusz	
Biehler Matylda	Borkowski Bogumił	
Biehler Wacław	Borowski Wacław	
Bielicka Laura	Boryssowiczowa Helena	
Bielicki Alfons	Bratkowski Michał	
Bielicki Wacław	Brenneisen Leopold	8
Bielicki Jan	Bretschneider Julian	
Bielówna Lucyna	Brodzka Stefanja	
Biernacki Aleksander	Bromirski Wacław	2
Biernacki Stefan	Broniewski Aleksy	
Biernacki Ignacy	Bronikowska Irena	
Biernat Albert	Bronowska Marja	

- Bruner Edward
 Brzechowska Teodora
 Brzeziński Zygmunt
 Brzezińska Jadwiga
 Brzeziński Marjan
 Brzeźniakiewicz Mieczysł. 2
 Buyno Jadwiga
 Buchner Jerzy
 Buchner Władysław
 Buchowiecki Stefan
 Buczkiewiczowa Jadwiga
 Buczyński Tomasz
 Budziszewski Józef
 Budzyński Stefan
 Budzyński Jan
 Bujalska Ludomira
 Bukowiński Władysław
 Bukowski Alfons
 Burak Jan
 Burkath Józefa
 Buszkowski Leon
 Byczkowski Ludwik
 Bydłowska Jadwiga
 Bydłowski Aleksander
 Bykowski Ludwik
 Car Stanisław
 Celejewski Władysław
 Centnerszwerowa Róża
 Cesarczyk Adam
 Cetnarowicz Stefan
 Chanecki Jan
 Chankowski Józef
 Chądyńska Czesława
 Chełchowski Kazimierz
 Chełmicki Henryk Jan 1
 Chełmińska Helena 1
 Chełmiński Jarosław
 Chełmiński Witold
 Chełmońska Marja 2
 Chętnik Adam
 Chlebowska Zofja
 Chluski Stefan
 Chmielewski Konrad
 Chrnielewska Jadwiga
 Chobrzyński Piotr
 Chodyncka Bolesława
 Chojnacki Antoni
 Cholewiński Aleksander
 Cholewiński Rajmund
 Chołoniewska Franciszka
 Chomicz Bolesław
 Choromańska Aniela
 Choromańska Wanda
 Chrapowicki Ignacy
 Chrempińska Jadwiga
 Chrempińska Tekla
 Chróścielewski Franciszek
 Chróścielewski Stanisł. 2
 Chrupczatowski Stefan
 Chrzanowska Halina
 Chrzanowski Ignacy
 Chrzanowski Kazimierz
 Chrzanowski Aleksy
 Chwalibóg Włodzimierz
 Chybczyński Ludwik
 Ks. Cielecki Antoni
 Cielecka Halina
 Cieluch Miron
 Cieśla Adam
 Cieszkowski Michał
 Ciszewski Feliks
 Cybulski Józef
 Cyngott Czesław
 Czajkowski Juljan 1
 Czapczyński Antoni
 Czaplicka Zofja
 Czaplński Stefan 1
 Czarnocki Romuald 8
 Czarkowski Marcin
 Czarnołęska Zofja
 Czarnota-Bojarski Aleksan.
 Czarnowski Kazimierz

Czayczyńska Władysława 2	Dietz Hubert
Czempiński Bronisław	Dłutek Ignacy
Czermiński Stefan	Dmitrowicz Józef
Czernicka Teresa	Dmochowski Kazimierz
Czernicki Mieczysław	Dobrowolski Aleksander J.
Czerwiński Jan	Dobrowolski Zygmunt
Czerwiński Kazimierz	Dobrowolski Stefan 1
Czerwiński Konstanty	Dobrowolski Stanisław 2
Czerwijowski Faustyn	Dobrzański Włodzimierz
Czubalska Zofja	Domański Stanisław
Czygłowska Marja	Donderkiewicz Wacław
D ajkowski Czesław	Dorant Włodzimierz
Danielczyk Marja 1	Doroszkiewicz Stefan
Danielewicz Marja	Dorot Adam
Daniszewska Marja	Downarowiczówna Marja
Danyszówna Regina	Dramiński Piotr
Daszewski Stefan	Drege Helena 2
Dawert Włodzimierz	Drege Jan 1
Dąbrowska Aleksandra	Drege Wanda
Dąbrowska Elżbieta 2	Drejszer Zygmunt
Dąbrowska Marja	Droste Karol
Dąbrowska Wiesława	Drouet Józef 1
Dąbrowski Henryk	Drozdowiczowa Franciszka
Dąbrowski Wacław	Drozdowska Jadwiga
Dąbrowski Ignacy	Drzewiecka Helena
Dąbrowski Roman	Drzewiecki Adam
Dąbrowski Karol	Drzewiecki Kazimierz
Dąbrowski Mieczysław	Drzewiecki Ludwik
Dąbrowski Witalis	Dubiszewski Franciszek Lu-
Dąbrowski Władysław 8	domir
Dąbski Leon	Dubowski Marjan
Dehnel Piotr Paweł	Duchâteau Apolonjusz
Delinikajtys Jan	Duchâteau Juljusz
Dembowski Piotr	Dudrewicz Władysław
Demby Stefan	Dudziński Józef
Denter Zygmunt	Hr. Dunin-Wąsowicz Marja
Dębicki Józef	Matylda
Dickstein Samuel	Dunin Antonina
Diehl Gustaw	Dunin-Sulgustowska M. 1
Diehlowa Fanny	Dutkiewicz T.
	Dutkiewicz Konstanty

Dutkiewiczówna Wanda	1	Francman Adolf	1
Dylikowska Teresa		Francman Stanisława	
Dymarska Eugenja		Frank Adam	
Dymarski Stefan	2	Freyer Zdzisław	
Dytkowska Sabina		Friesendorff Henryk	
Dytkowski Bolesław		Fryben Janina	
Dziamarski Stanisław		Fryben Mieczysław	
Dziekoński Józef		Fuchs Adela	
Dziekoński Marjan		Fuchsowa Marja	
Dzierżyński Ignacy		Fukier Henryk	
Dziewulski Wacław		Furuhjelmowa Marja	
Dzikiewicz Feliks		Fynfszytkowa Lucyna	
Dziubałtowski Seweryn		Fynfszytkówna Władysława	
Eberhardtówna Julja		Gabszewiczówna Stefanja	
Eberhardt Julian		Gaczeński Stanisław	
Ehrenkreutz Stefan	1	Gajewska Janina	
Esmanówna Walentyna		Gajkiewicz Bronisław	
Fabiani Marja		Gałęcki Tadeusz	
Fabiani Wiktoryn	2	Gałęzowska Jadwiga	
Fabijanowski Juljusz		Gardowska Marja	
Fabjanowski Józef		Gardowski Wacław	
Fajans Maurycy		Gartkiewiczówna Eugenja	
Feist Jan		Gaszczyński Wacław	
Felix Bronisław		Gawecki Stefan	
Felsenhardt Józef		Gawroński Wincenty	
Ferens Bolesław		Gawrychowska Zofja	
Fertner Antoni		Gay Juljan	
Figurska Stefanja		Gay Delfina	
Fijałkowski Wojciech		Gąsecki Stefan	
Filipkowska Wanda		Gąsiorowski Franciszek	
Fischer Józef		Gąsiorowski Stanisław	
Fiszer Stanisław		Gdesz Antoni	
Flatau Henryk		Gebethnerowa Marja	
Florjańska Mieczysława		Gebethnerówna Jadwiga	
Foltańska Janina		Gebethnerówna Józefa	
Foltańska Wanda		Geisler Edw. Tadeusz	
Foltański Eugenjusz		Geisler Edward	
Franaszek Aniela		Gembarzewski Bronisław	
Francikowski Florjan		Gepner Bolesław	1
		Gibel Józef	1

Giedrojć Kazimierz	Górnicki Józef
Giedroyć S.	Ks. Górnicki Józef
Giernakowski Stanisław	Górska Janina
Gieysztorówna Marja 1	Ks. Górski Ludwik
Ginejko Irena	Górski Zygmunt
Girtler Jan	Grabiński Z.
Gizaczyński Kazimierz	Grabowski Ignacy
Giżycki Antoni	Grabowski Kazimierz 6
Glass Alina	Graff Rudolf
Glińska Irena 1	Ks. Gralewski Jan
Gliński Witold	Granowska Helena
Gloch Aleksandra	Gregorowicz Ludwik
Glotzówna Marja	Grędziński Feliks
Glogerowa Kazimiera	Grąbczewski Feliks
Godlewska Marja	Grodzińska Helena
Goebel Marja	Gromadzki Jan
Goebel Wacław	Gross Feliks
Goebel Emilja	Grossówna Helena
Golański Bolesław	Grotkowski Jan
Golański Czesław	Grudziński Zygmunt
Golczewski Bronisław	Gruszczyńska Zofja
Goldberg Leon	Gruszczyński Władysław
Goldfarthówna Julja	Gryżewski Jan
Goliszewski Eugenjusz	Grzankowska Zofja
Gołombiowski Józef	Grządzielska Marja
Gołombiowski Franciszek	Grzegorzewski Władysław 1
Gołombiowski Stanisław	Grzejewski Jędrzej
Gołowska Helena	Grzelińska Marja
Gomolińska Marja	Grzeliński Edward 20
Gorazdowska Wanda	Grzeźułko Jan
Gorazdowski Antoni	Grzeźułkowa Stefanja 4
Goriackowski Włodzim. 1	Grzędzica Ignacy
Gorczyński Władysław	Grzybowski Aleksander
Gorzechowski Józef	Grzymska Alina 1
Gosiewski Jerzy	Gudowicz Wincenty
Gościcki Kazimierz 4	Guirard Kazimiera
Gothin Konrad	Gulbińska Stanisława
Goździcki Wacław	Guliński Jan
Goźliński Juliusz	Gumowski Szymon
Górecki Józef	Gurbiel Józef
Górecki Rudolf	Gurney Arthur

Gutman Marja
 Gutsche Irena
 Gużkowska Marja
Halman Zofja
 Hanneman Edmund 3
 Harasimowicz Juljan 1
 Harasimowicz Kazimierz
 Hauszylid Amelja
 Halpern Ignacy
 Hawelka Romuald
 Heilpern Maksymiljan
 Hein Anna 1
 Heintze Edmund
 Heintze Ludwik
 Hempel Antoni
 Hennenbergowa Halina 1
 Hennenberżanka Stanisława
 Herlaine Tadeusz
 Herlaine Jerzy 6
 Herlaine Władysław
 Herse Bogusław
 Herse Emilja
 Herse Wanda
 Hertzówna Helena 3
 Hess Zofja
 Heurichówna Helena
 Hewelkówna Paulina
 Heyman Hieronim
 Heyman Robert
 Hilczyński Stanisław
 Hildebrand Aleksander 1
 Hildt Ludwik Fryderyk
 Hiszpańska Zofja
 Hiszpański Stanisław
 Hiż Tadeusz
 Hłasko Ludwika
 Hłasko Bronisław
 Hoch Zofja
 Hoffman Karol
 Hołownia Władysław

Hołub Marjan
 Homolicki Jan
 Honowska Irena 1
 Horbaczewska Aniela 1
 Horodyński Władysław 1
 Horodyska Janina
 Hoser Piotr
 Hoser Wincenty
 Hryniewiecki Bolesław
 Hummel Bogumił
 Huskowska Marja
 Huskowski Stanisław
 Huskowski Tadeusz 1
 Huszczowa Ludwika
 Huwalt Wincenty
 Idzikowski Henryk 3
 Idzikowski Jan
 Iwanowski Eugenjusz 1
 Iwaszkiewicz S.
 Iwiński Walenty
 Izdebski Stanisław
 Iżycki Aleksander
Jabłczyński Apolinary
 Jabłońska Helena
 Jackowski Aleksander
 Jacobson Tadeusz
 Jacuński Waclaw 2
 Jaczynowski Adam 2
 Jagielski Jan
 Jagodziński Rygobert
 Jaguczański Paweł
 Jakimowicz Roman
 Jakowicki Wincenty
 Jakubowska Kazimiera
 Jakubowska Anna
 Jakubowski Bronisław 1
 Jakubowski Jan
 Jakubowski Leon 1

Jakuszowa Marja	1	Jentys Zygmunt	
Jakusz Witold		Jeronim Mieczysław	
Ks. Jamiołkowski Józef		Jeske Stanisław	1
Janczewski Aleksander		Jezierski Wacław	1
Janicka Janina	1	Jezierski Wojciech	
Janikowski Leopold		Jeziorkowska Stefanja	
Jankiewicz Jan		Jeziorkowski Józef	
Jankowska Janina	1	Jeżewski H.	
Jankowski Edmund		Jeżyński Stanisław	
Jankowski Mieczysław		Jędrzejewski Jakób	
Jankowski Józef		Jung Seweryn	
Janowski Aleksander	18	Juraszyński Jan	
Janowski Tadeusz		Jurowska Aurelja	
Januszkiewiczówna Julja		Juskowski Franciszek	
Januszkiewiczówna M.	1	K ackicka Irena	
Jarmułowicz Henryk	2	Kaczkowska Zofja	1
Ks. Jarocki Klemens		Kaczmarkiewicz Eugenjusz	
Jaroszyński Jan	1	Kaczorowski Władysław	
Jarzębińska Kazimiera		Kaczorowski Andrzej	
Jarzyński Jan		Kaczorowski Dominik	
Jasielewicz Kazimierz		Kadziłowski Mieczysław	
Jasińska Zofja		Kaliciński Ludwik	
Jasińska Helena		Kalinowski Stanisław	
Jasiński Aleksander	1	Kaliński Stanisław	
Jasiński Władysław	1	Kaliński Władysław	
Jasiobędzki Zygmunt		Kalisz Franciszek	
Jaśkiewiczówna Marja		Kałużyński Franc. Wacł.	
Jaskólski Bronisław		Kamieniecka Kamilla	
Jaskólska Marja		Kamiński Feliks	
Jaskulski Józef		Kamińska Helena	
Jastrzębska Marja		Kamiński Romuald	
Jastrzębska Anna		Kamiński Zdzisław	
Jastrzębski Henryk		Kaniewski Teodor	1
Jastrzębski Marjan		Kanigowski Mieczysław	
Jawdyński Stefan		Kanigowska Katarzyna	
Jaworowski Tomasz		Kanigowska Lucyna	
Jaworski Leon		Kapp Jan	
Jaworski Michał		Karasiński Piotr	
„Jedność“ (Tow. Dr. Ż.W.W.)		Karchowski Roman	
Jeleński Władysław		Karczewski Stanisław	
Jenike Julian			

- Karstens Maurycy
Hr. Karwicki-Dunin Jan
Karwosiecki Zdzisław
Kasperowicz Eligjusz
Kasprzycki Wincenty
Kassenberg Henryk
Kączkowski Józef
Kempner Jan
Kernbaumówna Jadwiga
Kerntopf Józef
Kessel Irena
Kęcka Józefa
Kiedrzyńska Paulina
Kiełkiewiczowa Jadwiga
Kietliński Karol 1
Kijewska Stanisława
Kijewski Fr.
Kinartowski Józef
Kinstlerówna Cecylja
Kinstlerówna Zofja
Kisielewska Zofja
Kisielnicka Matylda
Klawer Włodzimierz
Kleczeński Czesław
Kleczyński Kazimierz
Ks. Kleczyński Konstanty
Kleczyński Mieczysław
Kleczyńska Idalja
Klimpel Leopold 1
Klingsland Stefanja
Klingsland Zygm. Stan.
Kłobukowska Halina
Kłyszewski A.
Knappe Zofia
Knechowicz Jan
Knichowiecka Jadwiga
Knoblauch Krystyna
Knothe Wacław
Knothe Otton
Kobyłańska Aniela
Kobylińska Janina
- Kobyliński Władysław
Kobyliński Marek
Koch Mirosław
Kochanowski Julian
Kochanowski Zdzisław
Kochanowski Wiktor
Koepke Julja
Kolendo Władysław
Kołąkowski Konstanty
Kołąkowski Władysław
Kołodziejczyk January 2
Kołodziejczyk Tadeusz
Kołodziejska Marja
Kołodziejska Karolina
Komornicka Marja
Kondratowicz Hieronim
Kondratowiczowa Bronisł.
Konic Józef Stanisław
Konopczyńska Łucja
Konopczyński Adam
Konopski Wincenty
Konówna Zofja
Konówna Wanda
Kontkiewicz Stanisław
Konwerski Stanisław
Kopal Marja
Koperski Władysław
Ks. Koperski Franciszek
Kopijowski Wacław
Korbuszówna Wanda
Kornacki Ludwik
Kornaszewski Władysław
Korniłowicz Rafał
Korniłowicz Witold
Korwin-Wierzbicki Florjan
Korzon Tadeusz
Kosicka Marja
Kosińska Władysława
Kosiński Władysław
Kosmowska Irena 1
Kossecka Stanisława

Kossowski Zygmunt		Kraszewski Krzysztof	
Kostro Apolinary		Krauze Zofja	
Kostro Ludwika		Krauze Stanisława	
Koszutski Tadeusz		Krauze Leonard	
Kościńska Eugenja		Krąkowski Edward	
Kościukiewicz Zofja		Krąkowski Michał	
Koterwas Stanisław		Kręcki Jan	
Kotwicka Joanna	2	Kręcki Wacław	2
Kowalczewska Paulina		Kreczmer Arkadiusz	
Kowalewska Jadwiga		Kronenberg Janina	
Kowalska Stefanja		Kronenberg Stanisław	
Kowalski Franciszek		Krosnowski Marjan	5
Kowalski Mieczysław		Król Kazimierz	
Kowalski Tadeusz		Królowna Helena	
Kowalski Władysław		Kucałło Kamilla	
Kownacka Jadwiga		Krukowski-Zdanowicz Jul.	3
Kozankiewicz Wacław		Krukowska-Zdanowicz Ewa	
Koźbiał Marja		Krupecka Wacława	2
Kozerski Adolf		Kruszewska Helena	
Kozerski Konstanty		Krycki Stefan	
Kozieradzki Henryk		Krynicka Zofja	2
Koziarska Jadwiga		Kryńska Zofja	
Kozietulski Władysław		Kryńska Marja	
Koziński Konstanty		Kryński Włodzimierz	
Kozłowski Władysław		Krypski Wiktor	
Kozłowski Wiktor		Krysiński Antoni	
Kozłowska Helena		Krzeczkowski Jan	
Kozłowski Wiktor		Krzemieniewski Stanisław	
Kozubowski Jan		Krzysiński Władysław	
Koźmińska Anna	2	Krzysiński Zygmunt	
Koźmiński Józef	7	Krzysińska Karolina	
Koźmiński Juljan	1	Krzewski Jan	
Kraczkiewiczowa Zofja		Krzykowski Mieczysław	
Krajewicz Adam		Krzywdziński Wiktor	
Krakowiński Cezary		Krzywicki Ludwik	
Kraków Ludwik		Krzyżanowski Walery	
Krammówna Janina		Krzyżanowski Jerzy Włodz.	
Kramszyk Zygmunt		Krzyżewska Józefa	
Kramszyk Marja		Kucharzewski Feliks	
Kramszyk Kazimierz		Kuczyńska Bronisława	
Krasnosielski Józef			

Kudelski Adam		Laskowska Irena	
Kuhn Alina		Lasocki Wacław	
Kuhnke Irena	2	Lauvernay Bronisław	
Kuhnke Tadeusz		Lauterbach Bernard	
Kühn Stanisław		Lebiedziński Witold	
Kujawska Anna	6	Lech Stefan	
Kujawski Kazimierz		Lechowski Antoni	5
Kukier Władysław		Lechowski Stanisław	
Kulczycki Marjan		Lechowski Stefan	
Kuleszyna Antonina		Lechowska Stanisława	
Kuligowski Wacław		Lederlé Ela	
Kulwieć Józef		Lembke Teofil	2
Kulwieć Kazimierz	53	Lencewicz Stanisław	2
Kulwieciowa Julia	2	Lenkiewicz Ignacy	
Kuratow Marek		Lenkiewiczówna Janina	
Kurcewski Kazimierz		Leppert Stanisław	
Kurmanowa Zofja		Leppert Władysław	
Kurowska Helena		Leppertówna Marja	
Kurtz Stanisław		Leśkiewiczówna Zofja	
Kurtz Jan		Leśniewiczowa Iza	
Kurzyjamski Józef		Leśniewska Cecylja	
Kuszelewska Stanisława		Leśniewska Wanda	1
Kuszelewska Emilja		Leszczyński Władysław	
Kutzner Maryla		Lewandowska Stefanja	3
Kuziemski Wincenty		Lewandowska Marja	
Kuziński Jan		Lewandowski Leszek	
Kuziński S.		Lewandowski Franciszek	
Kuźniewska Marja		Lewicka Jadwiga	
Kuźmiński Bolesław		Lewiński Jan	
Kwiatkowski Jan		Liczbiński Ignacy	
Kwiatkowski Wacław		Liedtkówna Jadwiga	
Kwietniewski Jan		Liedtke Aleksander	
Kwietniewski Stefan		Liehrowa Wanda	
		Lietz Jerzy	
Lampe Jadwiga		Lingenau Jan	
Lampe Tadeusz		Linkówna Marja	1
Lamprecht Helena		Lipczyński Stanisław	
Lande Jerzy	4	Lipiński Edmund	
Landowicz Bronisław		Lipka Stefan	
Lange Władysława		Lipska Jadwiga	
Laskauer Piotr		Lisowska Zofja	

Lisowski Stefan
 Listopad Waław
 Littman Ludwik
 Liszewski Lambert
 Lorentowicz Leonard
 Loth Edward
 Lothowa Anna
 Lubecki Franciszek Edw.
 Lubicz-Rykaczewska Wan.
 Ks. Lutosławski Kazimierz
 Lutostańska Aleksandra
 Lubek Jan Alojzy

 Łabuński Józef
 Łaganowski Stefan
 Łaparewiczowa Józefa
 Łapińska Aurelja
 Ławreńczukówna M. 4
 Łazarowicz Klemens
 Łącki Stanisław
 Łebiński Witold
 Łempicki Michał
 Łęska Marja
 Łojkówna Marta
 Łokcikowski Włodzimierz
 Łokcikowska Janina 2
 Łokcikowska Antonina
 Łokuciejewski Zygmunt
 Łomżyński Kazimierz
 Łopuski Czesław
 Łotuszyńska Iza
 Łotuszyńska Leokadja
 Łoziński Czesław
 Łubieński Czesław
 Łubieński Józef
 Łuczyński Tadeusz
 Łukasiewicz Stanisław
 Łukasiewiczowa Alina
 Łukawski Zygmunt
 Łuniewski Adam
 Łypacewicz Waław

Machlejd Jan
 Maciejewska Marja
 Maciejewski Bronisław
 Maciejewski Władysław
 Mackiewicz Antoni
 Madaliński Antoni
 Madanowicz Zofja
 Magielski Stanisław
 Majewski Ludwik
 Majewski Stanisław
 Majewski Franciszek
 Majewski Erazm
 Majewski Ignacy
 Majlert Zdzisław
 Makarczyk Stefan
 Makulski Józef
 Makólski Józef
 Malanowicz Władysław
 Malinowski Ignacy
 Malinowski Anastazy
 Malinowski Wiesław
 Malinowski Henryk 1
 Malińska Anna
 Maliszewska Jadwiga
 Maliszewski Edward
 Małachowski Leon
 Małdorski Adam
 Małkowska Zofja 1
 Małkowski Stanisław
 Mamczar Kazimierz
 Manduk Stanisław 1
 Manduk Waław
 Mann Aleksander
 Mańkowska Janina
 Mańkowska Stanisława
 Mańkowski Mieczysław Fr.
 Marcinkowski Zdzisław 1
 Marconi Henryk
 Marczuk Aleksander
 Marek Jakób

Marendowska Bronisława	1	Michalski Karol	
Marendowska Irena		Michalski Stanisław	
Marendowska Helena		Michalski Stanisław	
Marendowski Kazimierz		Michalski Ludwik	
Markiewicz Józef		Michałowski Tadeusz	
Markiewicz Bolesław		Michałowska Marja	
Markiewiczowa Aniela		Michałowski Stanisław	
Markowska Marja		Michler Zygmunt	
Markowska Stefanja		Miechowska Zofja	
Markowski Tadeusz		Mieczyński Stanisław	
Markowski Mieczysław		Mielcarski Antoni Jan	
Markowski Konstanty		Mierczyńska Kazimiera	1
Marszewski Mieczysław		Mierczyńska Marja	
Masiewicz Jan		Mierosławski Stanisław	
Masiewicz Aniela		Mierzejewska Halina	
Maszi Kazimierz	4	Mierzejewski Marcin	
Maślakiewicz Antoni		Miklaszewski Bolesław	
Matecka Zofja		Miklaszewski Walenty	
Matlakowska Helena		Miklaszewski Sławomir	4
Mayzel Zofja	1	Mikoszewska Anna	
Mazaraki Karol		Mikułowska Zofja	
Mazaraki Stanisław		Milarski Jan	
Mazaraki Kazimierz		Milewska Teodozja	3
Mazurek Ignacy	1	Milewski Tadeusz	
Mazurkiewicz Feliks		Milewski Zygmunt	
Mączyński Zdzisław		Miller Teodor	
Mączewski Wacław		Milicer Józef	
Mączyński Antoni		Miłkowski Jan	
Mąkowska Janina		Miłobędzka Helena	
Mech Kazimierz		Miłobędzki Józef	
Mechowiecka Kamilla		Miłobędzki Tadeusz	
Medyńska Julja		Minakowski Wacław	5
Meller Eugeniusz		Mineyko Ludwik	
Mellerowiczówna Kazim.		Minkiewicz Antoni	
Meijer Franciszek		Mioduszewska Halina	
Meijerowa Wanda		Mirosławska Leokadja	
Meizner Halina		Mirowski Stanisław	
Mencel Antoni		Mittelstaedt Henryk	
Mędrecki Antoni		Młodecki Ludomir	
Michaeli Władysław		Modzelewska Marja	
Michalski Fabian		Modro Amelja	

- Mogilnicki Ludwik
 Mohlowa Marja
 Mojkowska Marja
 Molska Felicja
 Moniuszko Stanisław
 Moraczewski Stanisław
 Morawski Telesfor
 Morawski Zygmunt
 Morawski Tadeusz
 Mortkowicz Jakób
 Mosdorf Kazimierz
 Mosdorfowa Janina
 Motz Helena 1
 Moździński Stanisław
 Moździeński Sylwester
 Możejko Bronisław
 Mroczkowski Maksymiljan
 Mrozowska St.
 Mrozowski Jan
 Multanowski Stanisław
 Muszyński Stanisław 1
 Muszyński Tadeusz
 Muszyńska Antonina
 Muszyński Janusz
 Muttermilch Leonard
 Muttermilch Stanisław
 Muttermilch Waclaw
 Mück Czesław
 Müller Henryk
 Müllerówna Janina
 Myszkowska Marja
 Myszkowski Adam 1
Nadolski Kazimierz
 Narębski Władysław
 Narkiewicz-Jodko Roman
 Narożna Marja
 Natanson Antoni
 Natanson Jan
 Natanson Stanisław
 Natansonówna Zofja
 Nałęcz Włodzimierz 2
 Nehring Leon
 Nehringowa Kazimiera
 Neuman Leonard
 Neumann Emil
 Neumanówna Stefanja
 Nieciengiewicz Heljodor
 Niedziałkowska Jadwiga
 Niedzielski Tadeusz
 Niekrasz Jan
 Niemczykówna Helena
 Niemira Maksymiljan
 Niemira Feliks
 Niemiryż Loth Jadwiga
 Nieniewski Paweł
 Niewiadomski Eligjusz
 Niewiarowski Jan
 Norkowska Marta
 Noskiewicz Karol
 Noskowski Tadeusz
 Nowacka Ludwika
 Nowakowska Janina
 Nowakowski Roman
 Nowakowski Bolesław
 Nowakowski Henryk
 Nowakowski Zygmunt
 Nowca Juljan
 Nowosielska Stanisława
 Nusbaum Jan
Obidziński Wł.
 Obrębski Daniel
 Obuszyński Ludwik 2
 Ocetkiewicz Stanisław
 Ochrymowiczówna Justyna
 Odlanicki Poczobut Ryszard
 Ojrzyński Antoni 5
 Ojrzyńska Janina
 Oksiętowicz Feliks
 Okrajni Antoni
 Olchowicz Konrad
 Olendzka Marja
 Olendzka Zofja

Olendzka Zofja	1	Palmirska Julja	
Olesiński Kazimierz		Palmirski Władysław	
Olewski Władysław		Papieska Marja	
Olszewicz Bolesław	1	Paprocki Konstanty	
Olszewicz Waclaw		Paprocka Matyllda	
Olszewska Janina		Paradowska Anna	
Olszewski Bolesław		Paschalis Konstanty	
Olsztyński Wojciech		Paschalis Zofja	
Opalski Józef		Paschalski Konstanty	
Oppman Artur		Paszkiewicz Lucjan	
Ordęga Zygmunt		Paszowska Marta	
Ordężyna Zofja		Paszkowski Walenty	1
Orenstein-Oreński Jerzy		Patzer Kazimierz	
Orłowski Antoni		Patzer Stefan	
Orłowski Jerzy		Patzer Jan	
Orłowski Leon		Patzerówna Irena	4
Orthwein Helena		Pawińska Jadwiga	
Ortwein Waclaw		Pawłowska Zofja	
Ortweinowa Janina		Pawłowska Kazimiera	
Oryng Alfred		Pawłowski Roman	
Orzechowska Izabella		Pawlikowski Jan	
Orzechowski Bolesław		Pawłowicz Bronisław	
Osiecki Stanisław		Pawłowicz Kazimierz	1
Ossowicz Leon		Peel Henryk	
Ossowski Tadeusz		Pełczyński Teodor	
Ossowski Włodzimierz		Pełka Antoni	
Ossowska Zofja		Pełka Jarosław	
Ossowski Roch		Peretjatkowiczowa Wacł.	
Ossowska Lucyna	1	Perkowska Wanda	
Ostaszewska Bronisława		Perkowska Jadwiga	
Ostaszewska Marja	1	Perycz Mieczysław	
Ostaszewski Leon	1	Peszke Ignacy	
Ostaszewski Władysław		Petsch Waclaw	
Ostrohulska Stanisława		Phull Eugenia	
Ostrowski Tadeusz		Piaskowski Stanisław	
Ostrowska Helena		Piaszczyński Karol	
Ostrowska Malwina		Piątkowski Antoni	
Ostrowska Józefa		Piechowski Witold	
Ostrowska Stanisława		Piechowski Michał	1
Osuchowski Antoni		Piechowski Władysław	
Oxiński Tomasz		Piekarska Władysława	
Ożarowski Franciszek		Pietkiewicz Zygmunt	

- Pietraszewski Józef
Pietruszczyński Zygmunt 4
Pietruszyński Antoni
Pietruszyński Józef
Piędzicka Halina
Piętka Ludwik
Piętkowa Zofja
Piliczowski Zbigniew
Piłsudski Stefan
Piotrowska Marja 2
Piotrowski Ignacy
Piskorska Stanisława
Hr. Plater-Zyberk Elżbieta
Hr. Plater-Zyberk Elżbieta
Hr. Plater-Zyberk Henryk
Płaskowska Józefa
Pleszczyńska Teresa
Pleszczyńska Zofja
Plewakówna Franciszka
Plewiński Stanisław
Plinkiewicz Marja
Płonkiewicz Antoni
Płoński Stanisław
Pobralski Józef
Pobratyn Stanisław
Pochmarski Bolesław
Podciechowski Fr.
Podczaska Zofja
Podczaski Władysław
Poddębski Henryk
Podgórski Franciszek Ksaw.
Podkomorski Tadeusz 2
Podworski Aleksander
Podworski Władysław
Podoska Cecylja
Podwiński Waclaw
Pogorzelski Czesław
Pohoska Eleonora
Pohoska Józefa 3
Polamin Helena 1
Poleski Franciszek
Pol Józef
Poliński Władysław
Poll Marja
Połątkiewicz Danieł
Pomianowski Józef
Poniatowska Halina
Ponikowski Kazimierz
Ponikowski Zdzisław
Ponikowski Antoni
Ponikowski Stefan 3
Popielawski Władysław
Popielawska Janina
Popiołek Franciszek
Popławska Stanisława
Popławska Stanisława
Popławski Bartłomiej
Popławski Cezary
Porańska Wanda
Poraziński Zygmunt
Porazińska Janina
Poraziński Waclaw
Pośmiechowicz Adela
Powierza Paweł
Powiatowska Antonina
Poznański Zygmunt
Pozowski Waclaw
Pracown. Handl. i Prz. T-wo
Prażmowski Tadeusz
Prażmowski Waclaw
Preiss Aleksander
Prokulski Kazimierz
Pronaszko Władysława
Pronaszko Bronisław
Pronaszko Stanisław
Prószyński Bronisław
Prószyński Waclaw
Prószyńska Wanda Stefanja
Pruszewski Włodzimierz
Pruszyńska Ewelina 1
Prüffer Józef
Przanowski Władysław

Przestrzelski Romuald		Ratyńska Jadwiga	
Przyborowski Stefan		Rawicz-Karwowski Czesław	
Przybylski Zygmunt		Raźniewska Janina	
Przybylski Apolinary		Raźniewski Ludomir	
Pstrokoński Józef		Reczko Mieczysław	
Pszczółkowski Jan		Reczkowa Walerja	
Pszczółkowski Julian		Reczyńska Helena	
Puchalski Stanisław		Reczyńska Zofja	5
Puchniewski Antoni		Reklewski Wacław	1
Puciata Kazimierz		Rekoszowa Aniela	
Puczkowski Tyburcjusz		Rembalska Helena	
Pulikowski Władysław	1	Rembertowicz Marjan	1
Puławska Zofja	1	Rembowski Zygmunt	
Puławski Feliks	2	Rettinger Leonard	1
Hr. Pusłowski Wojciech		Rey Stanisław	
Pyrowicz Jadwiga		Reychman Kazimierz	
Pytelski Marcei		Riemer Jan	
Pytlewski Stanisław		Richling Janina	
Ks. Pyzowski Adam		Rodkiewicz Stefan	
R aciborska Stefanja		Rodysowa Zofja	
Raczkowska Teodora		Rodys Witold	
Raczyńska Eugenja		Rodysówna Janina	1
Raczyńska Zuzanna	12	Rodziejewiczówna Marja	
Raczyński Jerzy		Roesner Gabrjela	1
Raczyński Teodozjusz		Rogaliński Konstanty	
Radlińska Janina		Rogowa Jadwiga	
Radomski Stefan		Ks. Rogowski Kazimierz	
Radomyski Jan		Rogowska Romana	6
Radoński Feliks		Rogowska Jadwiga	
Radwan Kazimierz		Roguski Stanisław	
Radziszewski Henryk		Rokicki Józef	
Rakowiecki Kazimierz	1	Rolińska Antonina	
Rakowiecka Marja		Roliński Feliks	
Rakowiecki Tadeusz		Roliński Stanisław	
Rakowski Tomasz		Romanówna Irena	
Ramisz Alfred		Ropelewska Salomea	
Raniecka Marja		Rosnowski Kazimierz	
Rapacki Jan		Rossow Karol	
Rapacki Piotr		Rost Aleksander	
Rapacka Wanda		Rostafiński Jan	
		Rostafiński Józef	

Roszkowski Zygmunt		Rydzewska Marta	
Roszkowska Jadwiga		Rydzewski Kazimierz	
Roszkowski Bartosz		Rykowski Janusz	
Rościszewska Wanda		Rymkiewicz Julian	
Rottermund Julja		Rymkiewicz Waclaw	
Rouppert Kazimierz		Ryntflejsz Zygmunt	
Rozya Jan		Rytkowska Sabina	
Rozen Jan		Rzeszotarska Jadwiga	
Römer Kazimierz		Rzeszotarska Amelja	6
Römer Stanisław		Rzeszotarski Zygmunt	
Rószkiewiczówna Anna		Rzewnicki Jan	1
Rószkiewiczówna Teresa		Rzewnicka Jadwiga	
Różański Jerzy		Rzewuska Marta,	
Różnicki Ignacy		S adkowska Jadwiga	1
Rubach Helena		Sadkowska Marja	
Rudnicka Antonina		Sadkowski Aleksander	
Rudnicka Marja		Salatyński Lucjan	4
Rudnicki Jan		Salmonowicz Stefan	
Rudowski Aleksander		Samborska Ala	
Rudziński Jan	2	Samborska Zofja	
Rudziński Stefan		Sandałowicz Jan	
Rudziński Stanisław		Sanderówna Amelja	
Rudzka Leonja		Sapieha Leon	
Rudzki Zdzisław		Sapiejewski Józef	
Rudzki Stefan		Sarnecka Marja	
Rulikowski Józef		Saski Kazimierz	
Rundbaken-Kuźmińska Marja		Sawicka Zofja	
Ruschowa Stefanja		Sawicka Stanisława	1
Russocki Karol		Sawicki Aleksander	
Ruszkowska Marja	2	Sawicki Ludwik	1
Rutkowski Leon		Sawicki Wojciech	
Rutkowski Stanisław		Sawicki Kazimierz	
Rutkowski Zenobjusz		Sawiczewski Stanisław	
Rybaczuk Bolesław		Scheller Oskar	
Rybka W.		Scheller Ryszard	
Rychłowski Marjan		Scheller Wanda	2
Rychter Tadeusz	1	Scheller Waclaw	
Rychterowa Marja		Scheller Adolf	
Ryczywolski Ludwik		Scheunert Kazimiera	
Ryczywolski Waclaw		Schmidt Ludwik	
Ryczywolski Edmund	7		

Schmidt Józef		Skulski Ignacy	
Schoenbornówna Antonina		Skwarczyńska Marja	
Schönfeld Emil		Sławiński Stanisł. Leop.	
Schupp Wiktor		Sławiński Kazimierz	
Schupp Zygmunt		Słoński Stanisław	
Schupp Józef		Słonimski Piotr	
Schuppówna Walerja		Słuchocki Feliks	
Schweitzer Jadwiga	1	Smoliński Józef	
Sempołowska Stefanja	1	Smotrycki Jan	
Serafinowicz Władysław		Smólska Halina	
Serini Karol		Smużyński Feliks	
Seweryński Bolesław		Sobołewska Stefanja	1
Sędziuk Michał		Sochacki August	
Sieciński Henryk		Socharski Stefan	
Sieczkowski Władysław		Sokalowa Marja	
Siedlicka Wanda		Sokołowska Iza	
Siemiątkowski Waclaw		Sokołowski Józef	
Siemiątkowski Antoni		Sokołowski Włodzimierz	
Siemiątkowski Stefan		Sokólski Zygmunt	
Siemiątkowski Zygmunt		Sokólska Stefanja	1
Sienkowski Józef		Sołtys-Jaworski Antoni	
Siennicki Przemysław		Sommer Marja	
Sieroszevska Paulina		Sopoćko Eugenjusz	
Sierpińska Zofja		Sosnowski Oskar	
Sierzputowska Natalja		Sosnowski Paweł	
Sikorska Jadwiga		Sosnowski Jan	
Sikorska Julja		Sporzyński Ksawery	
Silnicka Jadwiga		Spotowska Natalja	
Skierski Henryk		Srzednicki Bolesław	
Skiwska Emilja		Srzednicka Helena	
Skorupka Stanisław		Stefański Kazimierz	
Skorupka Marjan		Stajewski Waclaw	
Skorupska Klementyna		Stamirowska Gabrjela	
Skorupska Marja		Stankiewicz-Skorobohata Z.	
Skorupski Mieczysław		Stankiewiczowa Marja	
Skrobańska Stefanja		Stankiewicz Antoni	
Skrobański Zygmunt		Stankiewicz Józef	1
Skrodzki Jan		Stankiewiczówna Zofja	1
Skrzetuski Zygmunt		Staniszewski Władysław	12
Skrzyńska Siefanja		Starczewski Feliks	
Skrzyński Aleksander		Stasiakowski Stanisław	

Statkiewicz Czesław	Szafir Bronisław
Stattler Waclaw	Szafnagl Antoni
Starzeński hr. Adam	Szalay Stanisław
Starzyński Klemens	Szamota Zofja
Stecki Lucjan	Szczawiński Zygmunt
Stefański Kazimierz	Szczepankowski Zygmunt
Steinhagen Henryk	Szczepańska Helena
Steinhagen Aleksander	Szczepkowski Jan
Stelmachówna Jadwiga	Szczepkowski Stefan
Sterczyński Stanisław 1	Szczuka Witold
Sterczyński Adam	Szczutowski Jan
Sterling Stefan 1	Szczutowska Janina
Stępniewski Leon	Szczypiorski Wiesław
Stępniowa Zofja	Szczyt Kazimierz
Stępowska Józefa	Szelałowska Marja
Stodółkiewicz Zygmunt	Szelałowski Kazimierz
Stokowski Tadeusz	Szelażek Marja 1
Stokowska Wanda 1	Szelażek Waclaw 9
Stokowska Wanda Anna 3	Szelemetko Juljan
Stołyhwo Kazimierz 4	Szelest Mieczysław
Stołyhwo Marja	Szeliga Mieczysław
Stopczański Stefan	Szeliga Zofja
Stożkowski Tomasz	Szeligowska Magdalena 5
Strauch Henryk	Szeligowska Emilja
Strasburger Julja	Szeligowski Jerzy
Strasburger Roman	Szellerówna Janina
Stroińska Helena	Szewczykowska Joanna
Stronczyński Kazimierz	Szkaradzińska Aleksandra 1
Strycki Edward	Szkaradzińska Jadwiga 1
Strzałecki Antoni Jan	Ks. Szkopowski Marcin
Strzelecki Rudolf	Szląskowski Józef Wincenty
Strzelecki Cezarjusz 1	Szmidecki Wincenty
Strzelecki Władysław 2	Szmuřło Jan
Strumpf Jerzy	Sznabl Jan
Stupnicki Jan	Szober Stanisław
Sturgólewski Stanisław	Szober Stefanja
Suchcicki Teofil	Szołajska Helena
Sulikowski Karol	Szołowski Brunon
Suszczyńska Amelja	Szostkiewicz Stanisław
Syrokomla Janina	Szpadkowski Adam
Syrokomla-Syrokomski Jan	Szperl Ludwik

- Szpyrkówna Marja
 Szreder Edward
 Sztachelski Jarosław
 Szteimbokowa Jadwiga
 Szteimbok Karol
 Szteimbokówna Emilja
 Szteimbokówna Janina
 Szulakiewicz Bronisław
 Szumkowski Stefan
 Szumowski Teodor
 Szumski Zygmunt
 Szwarc Wiesław
 Szwemin Jan
 Szyperski Wiktor
 Szyszko Halina 4
 Ścibor Waclaw
 Ślaski Juljan
 Śliczniakowska Waclawa
 Ks. Śliwerski Stanisław
 Śliwowska Zofja
 Ślósarski Michał
 Śmigielska Jadwiga
 Śmitkowska Stefanja
 Śniegocka Cecylja
 Ks. Światopełk-Mirski Czesł.
 Światowicz Antoni
 Świątkowski Józef
 Świderski Bohdan
 Świderska Łucja
 Świda Florjan
 Świerczyński Lucjan
 Świetlicka Helena
 Świetlicka Janina
 Świetlicka Zofja
 Świeżyńska-Terajewiczowa
 Marja
 Święcicka Janina
 Świecicki Juljan Adolf
 Świętochowska Kazimiera
 Świętochowski Andrzej 2
 Świętochowski Ignacy
 Świętosławski Władysław
 Świrski Władysław
 Tacikowski Kazimierz
 Taczanowska Jadwiga
 Taczanowska Marja
 Tańska Marja
 Ks. Targowski Karol
 Tarnowska Anna
 Tarnowska Wanda
 Tarnowska Stefanja
 Tatarkiewicz Stanisław
 Telatycki Edward
 Temler Józef
 Terajewicz Bohdan
 Thuguttówna Marja
 Thugutt Stanisław 6
 Toczyński Konrad
 Tomczycki Jan
 Tomerski Ludwik
 Topolnicki Władysław
 Torzewski Stefan
 Tosio Dorota
 Tosio Kacper
 Trantz Ludwika
 Trenerowski Bolesław
 Trepczyna Helena
 Trojanowski Waclaw
 Trojanowski Edward
 Tronowski Stefan
 Truskolaska Janina
 Truskowski Teofil 1
 Trzebiński Józef
 Trzebiński Marjan
 Trzeszczkowski Waclaw
 Tuchołko Marja 1
 Turkowski Tadeusz
 Tuwan Helena
 Ks. Tuz Józef
 Twardowski Stefan

- Twarowska Marja
Tworkowski Adolf
Tylicki Stanisław
Tymieniecki Edward
Tyrankiewicz Witold
Tyszecka Stanisława
Tyszka Jadwiga
Tyszka Zygmunt
Tyszka Józef
hr. Tyszkiewicz Michał
Tyszkowa Ludwika 1
- Ukielska** Jadwiga
Umiński Władysław
Unieszowski Augustyn
Urbanik Ryszard
Urbańska Marja
Uzdowski Józef
- Veidt** Maksymilian
Vogel Teodozja
- Wadowski** Ignacy
Wagnerowa Cecylja
Wagnerówna Jadwiga
Wagner Joanna
Wakar Włodzimierz
Walc Zdzisław
Walczak Stefan
Wald Balbina
Walewski Kazimierz
Walewski Kazimierz
Walewski Stanisław
Walicka Antonina
Waligórska Adela
Wanke Janina
Wańkowiczówna Regina
Warnka Jadwiga
Warcholik Stanisław
Warszaw. Tow. Wioślarskie
Wasiutyńska Albertyna
- Waśniewski Karol
Wawrzynowicz Józef
Wąsowicz Stanisława
Wąsowiczowa Janina
Wątróbski Józef
Wehr Stanisław
Weigelt Stanisław
Weisheit Karol
Wellisch Leopold
Werecka Aniela
Werner Marja
Werner Leonard
Werner Romuald
Wernik Ludwika
Wernik Teodora
Wernik Konrad
Werpachowski Władysław
Ks. Wesołowski Stanisław
Wejmarn Teresa
Wejss Adam
Werpachowska Czesława
Wertensteinówna Kazimiera
Weychert Jan
Weychert Helena
Weychert Marja
Weychert Władysław
Węgierski Emiljan
Węgierski Stanisław
Węgliński Adam
Węgliński Witold
Węsierski Stanisław
Widychowska Janina 2
Widychowska Martyna
Widychowski Gerard
Wierzbicki Michał
Wierzbicki Bolesław
Wielądkówna Marja
Wiercińska Stanisława 1
Wierciochowski Edmund
Więckowski Zygmunt 1
Wilamowska Władysława

Wilamowski Stanisław	1	Wojdalski Stanisław	
Wilczyński Ludwik		Wojno Tadeusz	1
Wilczyński Stanisław		Wojtasiewiczówna Aleks.	
Wilczyński Stanisław		Wojtkiewicz Feliks	
Wilczyński Tadeusz		Wojtkiewiczówna Władysł.	
Wilewski Bronisław	2	Wolańska Aurelja	
Wilke Janina		Wolff Andrzejowa	
Wilke Waclaw	1	Wolff Gustaw	
Wilke Zofja	1	Wolff Natalja	
Will Henryk		Wolffowa Jadwiga	
Winawer Stefan	1	Wolicki Bolesław	
Winkler Ewdard		Wolski Tadeusz	
Wiskontt Władysław		Wolski Bronisław	
Wisłocki Kazimierz		Wolski Zygmunt	
Wisznicka Dora		Wolski Tomasz	
Wisznicka Janina		Wolski Tadeusz	
Wisznicki Mikołaj	6	Wolska Marja	
Wisznicki Ryszard		Wolszczan Julja	
Wiślicki Waclaw		Wołkowicz Ignacy	
Wiśniewska Jadwiga		Wołodkowicz Władysław	
Wiśniewski Eugenjusz		Wołodkowicz Wincenty	1
Wiśniewski Juljusz	4	Wołodkiewicz Józef	
Wiśniewski Bronisław		Wołodkiewiczowa Zofja	
Wiśniewski Filip		Woyciechowski Henryk	
Wiśniewski Leon	1	Woyde Stefanja	
Wiśniowski Tadeusz		Wojniłowicz Kazimierz	
Wiśniowski Teofil		Wróbel Józef	2
Witkowski Władysław		Wróbel Mieczysław	
Witkowski Józef		Wróblewski Teofil	
Witkowski Władysław		Wróblewski Witold	
Ks. Witort Antoni		Wróblewski Stanisław	
Włoczewski Władysław		Wróblewska Emilja	2
Włodarski Józef		Wróblewska Zofja	
Włodarska Ludwika		Wroński Józef	
Włodarski Ludwik		Wrzeszcz Zygmunt	
Włodarski Włodzimierz		Wrześniowski Władysław	
Włodkowski Stanisław		Wyczałkowska Zofja	
Włoskiewicz Józef		Wyczółkowski Hieronim	
Wojciechowska Anna		Wyganowska Tola	
Wojciechowski Jarosław		Wyganowska Jadwiga	
Wojciechowski Karol		Wyganowski Adam	

- Wykowski Gustaw
Wyszomirski Edward
Wyszyński Michał
Wyszyński Stefan
Xiężopolski Władysław
Zabłocka Amelja
Zabłocki Henryk
Zaboklicki Julian
Zaborowski Stefan
Zaborski Dyonizy Stefan
Zaborski Józef
Zahrt Tadeusz
Zajdler Witold
Zajkowska Adelina
Zakrzewski Roman
Zakrzewski Adam
Zalas Władysław
Zaleski Sarjusz Seweryn
Zaleska Helena
Ks. Zalewski Teodor
Załęska Marja
Zaliwska Joanna
Zaorska Ludwika
Zapałowski Władysław
Zaręba Feliks
Zawadzka Ludwika
Zawadzka Marja
Zawadzki Grzegorz
Zawadzki Józef
Zawadzki Józef
Zawadzki Seweryn
Zawistowski Eugenjusz 10
Zboiński Mieczysław
Zbroński Kazimierz
Zbrowska Zofja
Zbrowski Jan
Zbyszewski Mieczysław
Zdanowicz Stanisław
Zdrodowska Janina
Zgorzalewicz Julian
Ziatkowski Antoni
Ziatkowska Helena
Zieleniewska Marja
Zieleniewski Emil
Zieliński Stanisław
Zieliński Zdzisław
Zieliński Edward
Zieliński Wiktoryn Jan
Zielińska Janina
Ziemacki Wincenty
Zienkowska Halina
Zientarski Stefan
Złocka Helena
Znamierowski Mieczysław
Znatowiczówna Zofja
Znatowiczówna Marta
Znojek Teofil
Zubelewicz Zofja
Zubowicz Józef
Zweigbaum Maksymiljan
Zwierzchowski Józef 2
Zwolski Wacław
Ks. Zaboklicki Władysław
Żbikowski Albin
Żbikowski Tomasz
Żdzarski Witold
Żebrowska Wiktorja
Żebrowska Natalja
Żera Janina
Żera Teofil 4
Żerański Wacław
Żołątkowska Zofja
Żórawski Wacław
Żórawski Władysław
Żugajewski Ignacy
Żukiewicz Henryk
Żukiewicz Zofja
Żychlińska Zofja
Życki Kazimierz
Żyliński Jan

Działalność Zarządu.

Zarząd odbył 28 posiedzeń w roku 1912, co czyni w ciągu 10 miesięcy prawie po trzy posiedzenia miesięcznie.

Obok całego szeregu spraw bieżących, zdecydowano zasadniczą reformę w sprawie Członków-korespondentów, zainicjowano nabycie gruntu pod schronisko w dolinie Sąpowskiej, otworzono nowe oddziały w Ostrołęce i Wieluniu, zorganizowano Wystawę „Krajobraz Polski“, zainicjowano sprawę sieci schronisk dla wycieczek, wydanie przewodnika po Królestwie, wydanie biblioteczki krajoznawczej dla ludu, a w końcu roku ożywione prowadzono debaty nad sprawą własnego gmachu. W dniu 18 Grudnia Zarząd odbył 150-te z rzędu posiedzenie od założenia Towarzystwa i rozporządzenia działalności Zarządu.

Zarząd Towarzystwa.

Prezes: *Kazimierz Kulwieć.*

Vice-Prezesa: (*Aleksander Janowski.*
(*Mikołaj Wisznicki.*

Sekretarz: *Janina Rodysówna.*

Skarbnik: *Kazimierz Grabowski.*

Bibliotekarz: *Kazimierz Rakowiecki.*

Gospodarz: *Władysław Dąbrowski.*

Członkowie Zarządu: *Ignacy Baranowski, Michał Lempicki, Zygmunt Pietruszczyński, Władysław Staniszewski i Kazimierz Stolyhwo.*

Komisja Rewizyjna :

Paweł Sosnowski, Konrad Olchowicz, Teofil Żera,
Radca Prawny Mecenas Oskar Scheller.

Zebrańia miesięczne

odbywały się w środy w Wielkiej Sali Muzeum Przemysłu i Rolnictwa. Program był następujący :

17 stycznia p. K. Stołyhwo mówił „Wrażenia z wycieczki antropologiczno-paleontologicznej w okolice Olkusza i do powiatu Taraszczańskiego“, a E. Jankowski „Wrażenia krajoznawcze z podróży do Czech“.

7 lutego p. I. Baranowski „Biblioteka Załuskich“, p. Al. Janowski „Rzut oka na działalność Towarzystwa w 1911 roku“.

13 marca p. Z. Pietruszczyński „Z przeszłości Marymontu“.

17 kwietnia p. K. Kulwiec „Ochrona osobliwości przyrody“.

1 maja p. M. Koczanowicz „Hugo Kołłątaj“, p. Al. Janowski „Pokaz przeczrocy barwnych“.

12 czerwca p. E. Jankowski „Słowiańszczyzna południowa“.

11 września p. H. Bolcewicz „Piotr Skarga“, — p. Al. Janowski „Pokaz przeczrocy Borysławia i Wieliczki“.

2 października p. L. Szpadkowski „Rok 1812“, p. K. Kulwiec „Pokaz przeczrocy ze szlaku Napoleońskiego“.

6 listopada p. J. Lewiński „Tektonika ziem polskich“, p. Al. Janowski „Pokaz przeczrocy z Powiśla“.

2 grudnia p. C. Łopuski „Klimat ziem polskich“.

Zapisało się na listach uczestników zebrań:

w styczniu	Człon.	T-wa	143	gości	90	razem	233	os.
„ lutym	„	„	150	„	128	„	278	„
„ marcu	„	„	161	„	143	„	304	„
„ kwietniu	„	„	202	„	124	„	326	„
„ maju	„	„	173	„	91	„	264	„
„ czerwcu	„	„	202	„	76	„	278	„
„ wrzeźniu	„	„	161	„	93	„	254	„
„ październiku	„	„	215	„	210	„	425	„
„ listopadzie	„	„	191	„	158	„	349	„
„ grudniu	„	„	203	„	150	„	353	„

Ogółem Czł. T-wa 1801 g. 1263 razem 3064 os.

Widać pewien drobny postęp w zapisywaniu się na listę obecności, gdyż zapisało się na niej

w roku 1909	—	1765	osób
„ 1910	—	2230	„
„ 1911	—	2937	„
„ 1912	—	3064	„

Ponieważ jednak 10 zebrań przy pełnej sali stanowi 5000 osób, więc jeszcze 40 proc. obecnych nie wpisuje się na listy. Dla ścisłości dodać należy, że na zwrócenie uwagi gościom o konieczności wpisywania się na zebraniu członkowskiem, otrzymuje się czasami impertynencje.

Co do wrzucania do puszk, to wrzucane tam ofiary wyniosły w roku 1912 — 110.26 (w roku 1911 było z tego źródła — 177 rb. 50 kop.). W puszkach znaleźć można oprócz monety, kurs w kraju mającej także bilony obce, czasem się trafi też i jakiś medalik z wystawy berlińskiej, wrzucony do puszk, zapewne z obrzydzenia do rzeczy pruskich.

KALENDARZYK ZEBRAŃ NA ROK 1913.

22 stycznia	14 maja
19 lutego	4 czerwca
1 marca zebranie roczne	10 września
5 marca	1 października
9 kwietnia	5 listopada
	3 grudnia

Komisja Wydawnicza.

Skład Komisji: Przewodniczący *W. Wróblewski*
Sekretarz: *F. Bąkowski*. Członkowie: *K. Kulwieć*, *W. Sze-
lązek*, *S. Thugutt*, *I. T. Baranowski*, *M. Wisznicki*,
W. Wołodkiewicz. Komisja odbyła cztery posiedzenia.

Działalność Wydziału handlowego Komisji, okazała się użyteczną, powodując żywszą sprzedaż wydawnictw.

Komisja wydała w r. 1912 7 poczt. Serji Łazienek, 9 zamków, 6 krajobrazu polskiego i 7 Jury krakowskiej.

Komisja opracowała wniosek o ułożeniu przewodnika po kraju, — postanowiła wydać Kalendarz terminowy z widokami i typami krajowymi—wreszcie zdecydowała wydać album zdobnictwa ludowego.

Prace nad wydaniem kalendarza i albumu są w toku. Opracowania przewodnika po kraju Część I (Radomskie i Kieleckie) podjął się p. St. Thugutt; pierwszy dział przewodnika ma wyjść w r. 1913, dzięki zaofiarowanym przez p. Andrzeja Rotwanda środkom materjalnym.

Komisja Fotograficzna.

F. Liszewski Przewodniczący, F. Grotkowski Zastępca Przewodniczącego, St. Skorupka Sekretarz.

Członkowie Komisji: *Kaz. Kulwieć*, *L. Ostaszewski*, *K. Rakowiecki*, *J. Smoliński*, *M. Wisznicki*, *St. Thugutt*, *W. Kasprzycki*, *Ad. Chętnik*, *J. Niekrasz*, *L. Sawicki*, *H. Malinowski*.

Komisja odbyła kilka posiedzeń na których omawiane były sprawy nabycia aparatu, i obiektywów, gromadzenia zbiorów fotograficznych, zdjęcia barwne i stosunek komisji do oddziałów.

Komisja nabyła aparat nowy formatu 13×18 i zapoczątkowane zostały zdjęcia barwne na „Autochromach“, korzystając z ofiary p. T. Lampego.

W roku sprawozdawczym Członkowie Komisji podejmowali szereg wypraw fotograficznych: p. J. Niekrasz na Kujawy i do Połagi, P. K. Kulwieć na Szlak Napoleoński, Inflanty Polskie i Suwalszczyznę, Ad. Chętnik ma Kurpie, F. Liszewski do Przedborza i okolic, oraz w okolice Warszawy i do st. Łochowa. Zbiory Komisji w roku sprawozdawczym powiększyły się w dwójnasób; klisz przybyło 964, a odbitek fotograficznych, pocztówek i albumów przeszło 2000 sztuk. Klisze i odbitki w dalszym ciągu są katalogowane i pomieszczone w odpowiednich pudełkach, tekach i kopertach. Dary w kliszach i odbitkach złożyły następujące osoby: J. Bułhak, Barbier, Breneisen, J. Czarnowski, R. Cholewiński, Czerwiński, B. Dziarski, W. Fiszer, T. Grotkowski, K. Glogerowa, Dr. Z. Grudziński, Al. Janowski, St. Jezierski, Jaszewski, K. Kulwieć, Zofja Korycka, J. Kernbaumówna, R. Kulczycki, T. Koszutski, J. Kołacz, Kujawski Oddział, S. Kosińska, F. Liszewski, Leppertówna, Dr. Łoziński ze Lwowa, Łódzki Oddział, P. Maliszewska, Paw. Małachowski, Sukcesorowie Meyéta, L. Ostaszewski, Pawłowski, Rychter, St. Skorupka, Ad. Hr. Starzeński, J. Szpinak, W. Teplicki, St. Thugutt, Z. Wolski, Oddział Zagłębia, Dr. Wł. Zahorski. — Oprócz tego wzorem lat ubiegłych do zbiorów Komisji włączone zostały również fotografie i rysunki, nadesłane dla „Ziemi“.

W roku sprawozdawczym Komisja udzielała ze zbiorów odbitki fotograficzne: na wystawę „Krajobraz Polski“, Redakcji „Ziemi“, Komisji wydawniczej, Komisji Fizjograficznej i kilku instytucjom naukowym oraz osobom prywatnym.

Działalność Komisji możnaby więcej rozwinąć, lecz szczupłość lokalu i brak miejsca na urządzenie ciemni i laboratorium podręcznego staje temu na przeszkodzie.

Wystawa „Krajobraz Polski“.

W dniu 1 marca 1912 r. o godzinie 1 w południe otwarta została w Wielkiej Sali Ratuszowej w Warszawie Wystawa „Krajobraz Polski“, na którą złożyły się systematycznie ułożone zbiory naukowe fotograficzne na papierze i szkle, przeszło tysiąc numerów wykazujące, bądź ze zbiorów Towarzystwa, bądź też nadesłane przez Oddziały i osoby postronne, oraz najcelniejsze obrazy pierwszorzędných naszych artystów. Ekspozycje podzielone zostały na dwa działy; I Obrazowy i II Naukowy (fotograficzny) zawierający 21 grup: 1) obrazy fotograficzne, 2) Wśród turni, regli i skał, 3) Wśród pól i łąk, 4) Z nad jezior, rzek i stawów, 5) Z nad morskiego brzegu, 6) Nasze drogi, 7) Rzeźba geologiczna, 8) Wśród utworów lodowcowych, 9) Pojedyncze okazy naszych drzew, 10) Zbiorowiska roślinne, 11) Nasze lasy, 12) Wpływ na roślinność wiatru i wody, 13) Roślinność zarastająca jeziora, rzeki, stawy i bagna, 14) Wsie i zagrody, 15) Dwory, zamki i pałace, 16) Z ogrodów i parków, 17) Świątynie, 18) Z miast i miasteczek, 19) Ruiny zamków, grodziska i kurhany, 20) Czemu u nas człowiek krajobraz zdoła i 21) Czemu człowiek krajobraz szpeci.

Wystawę zwiedziło 19,981 osób, z czego: 7616 osób obcych, 657 Członków Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, 6,914 młodzieży, 2,769 osób za biletami ulgowymi i 2,025 za biletami gratisowymi,

Do grona sędziów w dziale fotograficznym Komitet zaprosił K. Chmielewskiego, J. Heuricha, Al. Janowskiego, T. Jaroszyńskiego, K. ks. Lubomirskiego, P. Sonowskiego, Thugutta i Zawodzkiego. Sąd przyznał następujące nagrody:

Dyplomy honorowe: pp. J. Bułhakowi i R. Cholewińskiemu.

Dyplomy uznania: pp. Ad. Badzianowi, T. Grotkowskiemu, Z. Grudzińskiemu, S. Kosińskiej, W. Kosowskiemu, W. Kwiatkowskiemu, J. Landemu, F. Liszewskiemu, S. Maciejowskiemu, J. Niekraszowi, L. Ostaszew-

skiemu, C. Pawłowskiemu, K. Starewiczowi, A. Strumille, braciom Strzeleckim, H. Wińczy i Mikołajowi Wisznickiemu.

Listy pochwalne: pp. H. Bojakowskiemu, W. Grzeleńskiemu, H. hr. Pusłowskiemu, S. Frumkinowi, St. Hahnowi. Pozatem Komitet składa najgłębsze podziękowanie za cenne celowo zbierane kolekcje krajoznawcze dr. A. Czołowskiemu ze Lwowa, prof. Łozińskiemu ze Lwowa, prof. E. Romerowi ze Lwowa, dyr. St. Sokołowskiemu ze Lwowa, Polskiemu Towarzystwu Miłośników Fotografji w Warszawie, Towarzystwu Ochrony Piękności Kraju w Krakowie, Towarzystwu Polskiej Sztuki Stosowanej w Krakowie i pozostającemu po za konkursem prezesowi Komitetu p. Kulwieciowi za zdjęcia cenne pod względem naukowym. Wreszcie za przyozdobienie wystawy pięknymi przezroczami złożono podziękowanie St. Szalayowi, firmie „Światłocień“, oraz firmie „Tatry“ za kolekcję widoków górskich.

Zwiedzającym udzielali objaśnień dyżurujący członkowie komitetu, o krajobrazie p. Al. Janowski, K. Kulwieć i M. Wisznicki miewali pogadanki.

W sobotę dn. 30 marca na wystawie wygłosił odczyt inżynier-architekt krakowski, p. Stanisław Gabrjel Żeleński na temat współczesnych kierunków budowy i przebudowy miast.

Zamknięcie wystawy nastąpiło w niedzielę o godzinie 10-ej wieczorem.

Komisja do Spraw Oddziałów Prowincjonalnych.

Przewodniczący: *J. Chelmiński*. Sekretarka: *J. Szkaradzińska*. Członkowie: *A. Biernacki*, *A. Chojnacki*, *E. Grzeleński*, *J. Gryżewski*, *Al. Janowski*, *S. Lencewicz*, *P. Mazurek*, *E. Ryczywolski*: *A. Stankiewicz* *S. Tarkiewicz*, *W. Wilke*.

W roku sprawozdawczym Kom. odbyła 4 posiedzenia, na których przeciętnie bywało 7 osób. Poza drobnymi sprawami, Komisja zorganizowała grono prelegentów, zebrała przeszło 80 tematów i przesłała Oddziałom

adresy prelegentów i tematy. W roku sprawozdawczym Kom. weszła w bliższy kontakt z Kom. Fizjograficzną. Najbliższym zamierzeniem Komisji jest zorganizowanie odczytów naukowych z dziedziny metodyki prowadzenia badań i kolekcjonowania okazów w celach naukowych.

Komisja Dochodów Niestających.

Przewodniczący: *T. Rychter*. W. Przewodniczący: *J. Pohoska*, Skarbnik: *E. Grzeleński*, Sekretarz: *Z. Rezczyńska*. Członkowie: *S. Antosiewicz*, *T. Błaszkiwicz*, *F. Golembiowski*, *J. Gryżewski*, *S. Henneberżanka*, *M. Januszkiewiczówna*, *I. Kuhnke*, *J. Łokcikowska*, *Z. i Wł. Strzeleccy*, *J. Szkaradzińska*, *W. Wilke*.

Główna działalność Komisji została zwrócona w kierunku rozwoju życia towarzyskiego wśród członków przez organizacje dochodowe, aby pozyskać jaknajwiększą ilość członków. W tym celu urządzono w połowie czerwca przejażdżkę wieczorną po Wiśle na parostatk „Pan Tadeusz“ dla członków i wprowadzonych gości, w której uczestniczyło 389 osób.

Aby utrzymać w dalszym ciągu kontakt towarzyski, obrano wtorki, jako stałe dni przejażdżek na tymże parostatk.

Począwszy od dnia 8 października Komisja organizuje w lokalu Towarzystwa „wtorki klubowe“, na których popisy muzyczno-wokalne członków, lub zaproszonych gości, bądź gry towarzyskie jednoczą zebranych. „Wtorki“ interesują szerszą publiczność, przez co Towarzystwo zyskuje znaczną liczbę nowych członków.

Wydanie dzieł W. Nałkowskiego.

Zapowiedziana w r. u. broszura zmarłego p. t. „Terytorjum Polski Historycznej jako indywidualność geograficzna“ ukazała się w sierpniu r. b., będąc niejako wstępem do zbiorowego wydania dzieł geograficznych

W. Nałkowskiego. Praca nad opracowaniem i wydaniem tej cennej spuścizny prowadzona była współzrednie: przejrano ostatecznie rękopisy, wybrano i przygotowano mapy, złożono w drukarni i przejrano w korekcie niemal połowę tomu I, który ukaże się w całości około 1 lipca r. b.

Czynny współdziałali: wdowa po zmarłym p. Anna Nałkowska, pp. Wacław Jezierski, Al. Janowski, Kaz. Kulwieć, Paweł Sosnowski, Andrzej Świętochowski i St. Thugutt.

Komisja Wycieczkowa.

Skład Komisji: Przew.: Al. Janowski, Zast. Przew. S. Weigelt, Sekr.: K. Maszki, Skarbn. A. Rzeszotarska, Zast. Sekr.: W. Stokowska, Członk.: J. Gebethnerówna, E. Grzeliński, J. Chełmiński, T. Koszutski. K. Kulwieć, S. Lencewicz, T. Podkomorski, S. Ponikowski, M. Wisznicki.

Komisja odbyła 6 posiedzeń.

Sprawozdanie z wycieczek

5 i 6 maja do Ziemi Dobrzyńskiej osób 17, przew. A. Rzeszotarska.

5 maja do Wyszogrodu, Brochowa, Żelazowej Woli i Sochaczewa osób 31, przew. T. Koszutski.

12 maja do Opinogóry osób 76, przew. Al. Janowski.

12 maja do Miłosny osób 9, przew. S. Lencewicz.

16 maja do Teresina i Sochaczewa osób 14, przew. M. Wisznicki.

16 maja do Piotrkowa i Sulejowa osób 13, przew. K. Maszki.

19 maja do Bielán i Młocin osób 46, przew. S. Lencewicz.

26 i 27 maja do Lublina osób 32, przew. W. Sze-
lązek.

2 czerwca do Miedzeszyna osób 79, przew. Al. Janowski.

6 i 7 czerwca do Olkusza osób 10, przew. S. Lencewicz.

6 i 7 czerwca do Złotego Potoku osób 14, przew. J. Chełmiński.

9 czerwca do Inowłódza osób 12, przew. K. Maszki.

16 czerwca do Puszczy Kampinoskiej osób 234, przew. Al. Janowski.

29 i 30 czerwca do Ojcowa osób 14, przew. J. Chełmiński.

29 i 30 czerwca do Łysogór osób 22, przew. Z. Strzelecki.

Od 26 czerwca do 7 lipca. Na Wigry i Szlakiem Napoleońskim do Berezyny osób 56 przew. K. Kulwieć.

14 lipca do Starego Otwocka osób 31, przew. T. Koszutski.

28 lipca do Żelazowej Woli osób 35, przew. K. Maszki.

18 sierpnia do Miedzeszyna osób 5 przew. W. Sze-
lązek.

1 września do Raszyna osób 46, przew. Al. Janowski.

8 września do Czarnej Strugi osób 34, przew. S. Koszutski.

29 września do Młocin i Łomianek osób 34. przew. Al. Janowski.

6 października do Rudki osób 34, przew. W. Po-
pielawski.

18 października do Żyrardowa osób 99, przew. Al. Janowski.

27 października do Natolina osób 33 przew. Kaz. Kulwieć.

Ogółem urządzono 25 wycieczek, w których wzięto udział 1039 osób.

Wycieczki korzystały z pomocy i ułatwień, jakie okazali pp. Godlewski z Kłokocka, Z. Rzeszotarski ze Stalmierza, A. Rzeszotarski z Wojnowa, J. Milewska z Rembówka, Ordynacja hr. Krasińskich z Opinogóry, Ks. Drucki-Lubecki z Teresina, Szkoła Handlowa Lubelska, Fr. Suchocki z Gawrych, Piotrowa Górka ze Świacka, K. Szafnagl w Kuszanach, M. Chełchowski w Chożo-

wie, M. Porowski w Mińsku, M. Ciundziewicki w Dźwiniatach, Sanatorium w Rudce, Fabryka Żyrardowska, Zarząd Dóbr Wilanowskich, Oddziały: Piotrkowski, Olkuski i Suwalski P. T. Kr. za co Komisja składa podziękowania.

Wycieczki miejskie.

Odbywały się głównie w jesieni, zwiedziło:

Gazownię osób	63	Stację pomp osób	63
Frascati	65	Garbarnię Temlera	36
Powązki	27	Pogotowie Ratunkowe	44
Stare Miasto	98	Stację przepomp. ściek.	37
Cmentarz Mahomet.	77	Hutę szkl. w Targówku	67
Stację Telefonów	66	Budowę nowego teatr.	65

Ogółem w wycieczkach miejskich wzięło udział 708 osób

Przewodnikami wycieczek byli pp.: Bąkowski, Grześliński, Janowski, Koszutski, Kulwieć, Maszki, Podkomoriski, Rzeszotarska i Stokowska.

Zarządowi: Pogotowia, Telefonów, Gazowni, stacji pomp, stacji przepompowywania ścieków, nowego teatru, garbarni Temlera i Szwedego, Huty Szklanej i Fabryki Chemicznej w Targówku Komisja Wycieczkowa składa serdeczne podziękowanie za łaskawe pozwolenia i wprowadzanie wycieczek.

KARTY LEGITYMACYJNE

w roku sprawozdawczym wydawane były bardzo oględnie, a to ze względu na nadużycia imienia Towarzystwa przez obcych, nieznanych nam ludzi. Ogółem wydano kart 35 dla osób 253.

Raz jeszcze zwracamy tu uwagę, że tylko za grupy wycieczkowe zaopatrzone w kartę legitymacyjną Towarzystwa, możemy brać odpowiedzialność, wszelkie zaś inne powoływania się na Towarzystwo uważamy za zupełnie bezprawne.

Wycieczki przybywające.

Ilość wycieczek i liczba osób zgłaszających się o ułatwienia wycieczkowe w roku bieżącym zmniejszyła się, co należy przypisać zniesieniu ulg dla wycieczek na linii wiedeńskiej, oraz niepokojowi na horyzoncie politycznym, nie było bowiem w tym roku wcale wycieczek z Galicji, chociaż w latach ubiegłych bywało około setki przybyszów stamtąd. Zmniejszyła się również liczba przybyszów z Zagłębia, Łowicza, Włocławka i Piotrkowa, ogółem zgłosiło się do Towarzystwa wycieczek 29 z liczbą osób 828:

z Błonia	osób	36	z Mirosławic	osób	40
„ Grójca	„	6	„ Mieczysławowa	„	14
„ Kalisza	„	33	„ Piotrkowa	„	16
„ Kaszub	„	10	„ Radomia	„	42
„ Kluczkowic	„	47	„ Sokołówka	„	35
„ Lublina	„	12	„ Włocławka	„	6
„ Litwy	„	12	„ Warszawy	„	44
„ Łasku	„	30	„ Zagłębia	„	72
„ Łowicza	„	42	„ różn. stron kraju	„	227

Oddziały prowincjonalne

urządziły wycieczek:

Częstochowski wycieczek	7 osób	108
Chełmski	1 „	10
Grójecki	3 „	49
Jędrzejowski	—	—
Kaliszki	10 „	226
Kujawski	3 „	225
Kielecki	10 „	179
Kutnowski	—	—
Lubelski	7 „	199
Łąpski	7 „	39
Łódzki	17 „	509
Łomżyński	2 „	13

Łowicki	wycieczek	5 osób	577
Miechowski	"	4 "	47
Olkuski	"	7 "	178
Ostrołęcki	"	1 "	25
Piotrkowski	"	4 "	205
Radomski	"	— "	—
Siedlecki	"	— "	—
Suwalski	"	1 "	3
Wieluński	"	— "	—
Zawiercki	"	8 "	86
Zagłębia	"	20 "	325
Razem wycieczek		117 osób	2996

Przyjmowano na prowincji wycieczki przybywające:

w Kielcach	98 osób	w Częstochowie	osób	20
" Olkuszu	103 "	" Łodzi	"	72
" Lublinie	60 "	" Piotrkowie	"	96
" Kaliszu	45 "	" Włocławku	"	60
" Łowiczu	264 "	" Sosnowcu	"	35
		" Suwałkach	"	56
Razem 909 osób.				

Oddziały prowincjonalne	
wyprawiły na wycieczki	2996 osób
przyjmowały z "	909 "
ze Schroniska korzystało	205 "
Razem	4110 osób

Schronisko pod Łysicą.

Korzystali z niego delegaci Komisji Fizjograficznej, oraz wycieczki: z Kielc, Radomia, Solca, Warszawy, Lublina, Piotrkowa, Skierniewic, Mąchocic, Suchedniowa, Ojcowa, Kruszynka. Wycieczki nie zapisują liczby uczestników, więc trudno ustalić liczbę osób, ze Schroniska

korzystających. Wpisało się do księgi wycieczek 41, licząc średnio wycieczkę po 5 osób, będzie stąd 205 osób. W książce zapisów nie brak „dowcipnych“ notatek, które dobrze świadczą o poziomie kulturalnym wpisujących się, np. „Wycieczka z księżycą na Berdyczów“, „Członkowie b. związku pijaków“, „Małżeństwo wojujące ze sobą“ i t. p.

Dochodu za cały rok wykazuje Schronisko — 4 rb. 40 kop.

Ogółem ruch wycieczkowy

w r. 1912 przedstawił się następująco:

wycieczki zamiejskie	liczyły	1039	uczestników
„	miejskie	708	„
„	przybywające	828	„
z kart legitymacyjnych	„	<u>253</u>	„
Razem 2828 uczestników			

Ogółem w roku 1912 wzięło udział w wycieczkach		
w Warszawie	osób	2828
na prowincyi	„	<u>4110</u>
Razem osób 6938		

Od założenia Towarzystwa ruch wycieczkowy przedstawia się jak następuje:

w roku 1907	wzięło udział	659	osób
„ 1908	„	1230	„
„ 1909	„	4136	„
„ 1910	„	4876	„
„ 1911	„	6963	„
„ 1912	„	<u>6938</u>	„
Razem 24802 osób			

Zamierzenia wycieczkowe na rok 1913.

- 27—31 marca do Rygi.
20 kwietnia do Młocin, Łomianek i skraju Puszczy Kampinoskiej.
25 kwietnia do 5 maja na Polesie i do Kijowa.
27 kwietnia do Radości.
4 maja do Kobyłki.
6 maja do fabryki w Markach.
8 maja do Łowicza i Arkadji,
11 i 12 maja do Zamościa.
11, 12 i 13 maja do Sandomierza.
18 i 19 maja do Kazimierza i Puław.
18 i 19 maja do Kielc i Chęcina.
25 maja do Podzamcza.
27 maja do fabryki w Mszczonowie.
1 czerwca do Błękitnych Źródeł.
7 czerwca do Teresina.
7 i 8 czerwca do Druskienik.
7 i 8 czerwca do Ojcowa.
15 czerwca do Czerska.
22 czerwca do Łomży.
29 czerwca do Serocka i Zegrzynka.
13 lipca do Żelazowej Woli,
27 lipca do Czarnej Strugi.
10 sierpnia do Miedzeszyna.
24 sierpnia do Skierniewic.
7 i 8 września do Płocka i Gostynina.
7 i 8 września do Uniejowa.
13 września do Wyszkowa.
21 września do Kuflewa i Cegłowa.
28 września do Radomia i Szydłowca.
5 października na Brudno.
12 października do Pszczelina.
18 października do fabryki Tapet,
19 października do Ursynowa.
26 października do Chyliczek.

Biblioteka.

W roku sprawozdawczym biblioteka rozwijała się pomyślnie.

Katalog porządkowy wzrósł od № 1634 do № 1872 przyczem przybyło 325 jednostek bibliotecznych. Zaznaczyć należy, że znaczna część ostatnio nabytych lub otrzymanych książek nie została jeszcze skatalogowana, wobec czego, cyfra pozycji katalogowych jest o kilkadziesiąt numerów mniejszą od rzeczywistej ilości przybyłych do biblioteki książek. W roku 1912, zarówno jak lat poprzednich, zbiory biblioteki powiększały się przez zakupy i dzięki ofiarności kilkudziesięciu osób.

Większe dary w postaci książek, map, lub rycin złożyli: pp. Al. Janowski, K. Kulwiec, F. Liszewski, A. Rotwand, S. Rutkowski, Towarzystwo Biblioteki Publicznej, M. Wisznicki, Z. Wolski, Redakcja „Ziemi“.

Większa część tych darów weszła do zbiorów bibliotecznych, część zaś, stanowiąca dublety, lub nie nadająca się do biblioteki, jest stopniowo wymieniana, sprzedawana lub rozsyłana do oddziałów Towarzystwa.

Z pośród wielu cennych rzeczy, które przybyły w ciągu 1912 roku zasługują na uwagę: „Wielka Encyklopedia Ilustrowana“ — dar p. A. Rotwanda — oraz nabyte z funduszków bibliotecznych: „Pomniki Krakowa“ Cerchów, „Portrety polskie“ wydawane przez ks. Marję Radziwiłłową; Biblijografia XIX wieku Estreichera, atlasy z XVIII stulecia oraz mapy. Cenny nabytek stanowi również część księgozbioru ś. p. Z. Glogera, ofiarowana przez Towarzystwo Biblioteki Publicznej.

W ciągu roku 1912 biblioteka otwarta była przez 10 miesięcy. Przez ten czas korzystało z niej 115 osób, które wypożyczyły ogółem 454 tomy.

Jakkolwiek ruch wzmógł się w stosunku do lat poprzednich, jednakże liczba korzystających z biblioteki jest jeszcze bardzo niską, co przypisać należy ciasnocie lokalu, która nie pozwala na korzystanie ze zbiorów na miejscu.

Do 1-go października bibliotekę prowadził p. K. Rakowiecki, któremu Towarzystwo zawdzięcza zaprowadzenie katalogu kartkowego oraz pożądane zmiany w wydawaniu książek. Gdy nadmiar pracy zmusił p. Rakowieckiego do usunięcia się, miejsce jego zajął p. St. Thugutt. Prócz wyżej wymienionych pracowały w Bibliotece pp. Dąbrowska, Łokcikowska, Paprocka i Schellerówna.

SEKCJA MIŁOŚNIKÓW WARSZAWY.

Zarząd: *St. Thugutt* — przewodniczący, *Dr. I. Baranowski* — zastępca, *H. Drége* — sekretarz, *K. Maszki* — skarbnik, *Wanda Schellerówna* — człon.

Grono osób, oprowadzających przybywające wycieczki, postanowiło na wniosek p. Aleksandra Zwierzyńskiego związać się w stałą Sekcję Miłośników Warszawy. Zebranie organizacyjne odbyło się dn. 14-go lutego 1912 r., dokonano na niem wyborów, naszkicowano program działalności Sekcji, zmierzający do poznania miasta, jego przeszłości i zabytków, gromadzenia zbiorów, popularyzujący wiadomości o Warszawie za pomocą odczytów i wycieczek instrukcyjnych i t. d. Na następnym zebraniu d. 20 marca uchwalono regulamin dla członków S. Uchwalono zbierać materiały do wydania „Albumu Zabytków Warszawy“, co jakkolwiek w tempie b. powolnem posuwa się naprzód. Zebrania odbywać się mają w tydzień po zebraniach miesięcznych Towarzystwa. Referatów, tyczących przeszłości lub terażniejszości Warszawy, wygłoszono:

Stan. Thugutt — „Warszawa do 1572 r.“, Al. Janowski — „O trzech kępach na Wiśle“, Ign. Baranowski — „O cechu kominiarzy w Warszawie“, Stan. Thugutt — „Warszawa Wazów“, Al. Janowski — „Dekert“, Stan. Thugutt — „Pałac Karasia“, Ign. Baranowski — „O rodzinie Drewnów“, Edm. Jankowski — „Ogrody Warszawy“, W. Ehrenberg — „Sprawa żydowska w starej Warszawie“, J. Kwietniewski — „Praga“.

Wycieczek instrukcyjnych odbyło się dwie: na Rynek Starego Miasta i na uliczki otaczające Rynek. Oprócz tego zwiedzano zbiory p. Ant. Strzałeckiego.

REGULAMIN

Sekcji Miłośników Warszawy, zatwierdzony przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego dnia 14 kwietnia 1912 roku.

§ 1. S. powstaje przy Towarzystwie Krajoznawczem na zasadzie § 1 p. 2 ustawy tegoż Towarzystwa.

§ 2. S. ma na celu: a) gromadzenie i opracowywanie materiałów do dziejów Warszawy, b) podejmowanie wydawnictw z tego zakresu, c) przygotowywanie przewodników po Warszawie (z urządzaniem wykładów na miejscu) i organizowanie wycieczek instrukcyjnych, d) urządzanie odczytów, pogadanek i pokazów dla członków Sekcji i osób wprowadzonych.

§ 3. Stosunek S. do Zarządu Głównego Towarzystwa określają następujące przepisy: a) S. rozważa sprawy, przekazane jej przez Zarząd Główny, i udziela mu swych opinii i wskazówek, b) S. przedstawia do aprobaty Zarządu kosztorysy wydawnictw naukowych, przeznaczonych do wydania z ogólnych środków Towarzystwa, c) wystąpienia S. na zewnątrz (udział w zjazdach, delegacjach, wystawach i t. p.) odbywają się za aprobatą Zarządu Głównego, d) S. rozporządza środkami, przeznaczonymi corocznie w budżecie Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego na cele wyżej wymienione, i komunikuje kosztorysy swoje Zarządowi Głównemu Towarzystwa, e) Zarząd Główny T-wa otwiera w swych księgach specjalny rachunek S., na który wnoszono będą wszelkie dochody i wydatki teje.

§ 4. Stosunek do Komisji T-wa: a) S. korzystać może z wszelkich zbiorów, pod zarządem lub dozorem komisji pozostających (fotograficzna, muzealna, wydawnicza, biblioteka) w porozumieniu z zarządem tych komisji, b) wszelkie zbiory swoje, mające wartość naukową, muzealną lub archiwalną, S. przekazuje odpowiednim komisjom Towarzystwa.

U w a g a. Na oddanie zbiorów swych innej instytucji, poza T-wem Krajoznawczem stojącej, S. uzyskać powinna aprobatę Zarządu Głównego.

c) strona handlowa wydawnictw S. należy do administracji wydawnictw Towarzystwa.

§ 5. Stosunek do Oddziałów Prowincjonalnych Towarzystwa; a) S. korzysta ze zbiorów naukowych w porozumieniu z Zarządem danego Oddziału, b) S. w porozumieniu z komisją wycieczkową obowiązują się udzielać wskazówek i objaśnień wycieczkom, przybywającym do Warszawy, c) Zarząd Główny i Zarząd komisji do spraw Oddziałów Prowincjonalnych wyjednywa ze strony Oddziałów i członków-korespondentów wszelką niezbędną pomoc i współdziałanie w podejmowanych przez S. pracach.

§ 6. Corocznie przed upływem 15 stycznia, S. składa Zarządowi Głównemu T-wa Krajoznawczego wyczerpujące sprawozdanie za swej czynności, sporządzając wykaz rozważanych spraw, podjętych i opracowanych tematów naukowych oraz gromadzonych zbiorów.

§ 7. S. rozporządza następującymi środkami: a) sumą przeznaczoną corocznie na prace z działalnością S. związane przez Zebranie Ogólne T-wa Krajoznawczego, b) wpływami nadzwyczajnymi, staraniem własnym S. pozyskanymi, c) wszelkimi ofiarami i subdyjami specjalnie na rzecz S. przelanemi, d) Wpływami za wydawnictwa S., e) wpływami ze składek członków S. oznaczonych na 1 rb. rocznie.

§ 8. Członkami Sekcji są osoby pierwotnie uproszone przez Zarząd Główny T-wa Krajoznawczego, zarówno jak i kooptowane przez Zarząd S.

U w a g a. Osoby, nie będące członkami T-wa Krajoznawczego, mogą być powoływane czasowo przez Zarząd S. jako rzeczoznawcy.

§ 9. Posiedzenia S. bywają miesięczne i roczne: a) posiedzenia miesięczne odbywają się w tydzień po zebraniach miesięcznych T-wa Krajoznawczego i poświęcone bywają odczytom, pokazom, sprawozdaniom z działalności Zarządu S., b) posiedzenia roczne odby-

wają się w okresie czterotygodniowym przed Zebraniem Rocznym Ogólnym Towarzystwa Krajoznawczego i poświęcone są sprawozdaniu kasowemu rocznemu i wyborom do Zarządu S.

§ 10. Uchwały zebrań miesięcznych lub rocznych S. zapadają prostą większością głosów członków, przy obecności conajmniej $\frac{1}{3}$ członków S. na posiedzeniu.

§ 11. O ileby Zebranie roczne ogólne członków S. nie doszło dla braku prawomocnej ilości zebranych do skutku, Zarząd S. zwołuje w czasie możliwie najkrótszym drugie Zebranie Ogólne, ważne bez względu na ilość przybyłych.

§ 12. W razie potrzeby Zarząd S. ma prawo zwołać Nadzwyczajne Zebranie Ogólne (prawomocność Zebrania określa § 11). Takież nadzwyczajne Zebranie Ogólne obowiązany jest zwołać Zarząd S. na żądanie 10 członków S.

§ 13. Na posiedzeniu rocznym S. wybiera z spośród swoich Członków na rok Zarząd, składający się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego, sekretarza i jego zastępcy, oraz skarbnika.

§ 14. Zarząd S. ma następujące obowiązki: a) przygotowywanie materiałów i porządku dziennego na posiedzenia S., b) wykonywanie uchwał i zleceń S., c) reprezentowanie S. przed władzami głównymi Towarzystwa Krajoznawczego.

§ 15. Posiedzenia Zarządu S. odbywać się winny przynajmniej raz na miesiąc z wyłączeniem miesięcy wakacyjnych.

§ 15. S. może być rozwiązana przez Zarząd Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego lub z mocy uchwały, powziętej większością $\frac{2}{3}$ głosów przy obecności co najmniej połowy członków S. w pierwszym terminie i bezwzględną ilością obecnych w drugim.

Komisja Fizjograficzna.

Zarząd: *Ludwik Krzywicki*
Kazimierz Kulwieć (skarbnik)
Stanisław Lencewicz (sekretarz)
Jan Lewiński (przewodniczący)
Kazimierz Stołyhwo (zastępca przewodnicz.).

W czasie objętym niniejszem sprawozdaniem Zarząd odbył 8 posiedzeń, na których omawiano sprawy organu komisji: „Pamiętnika Fizjograficznego“, budżetu, subsydjów, udzielanych na prace naukowe i in. Na redaktora P. Fizjogr. wybrano p. K. Stołyhwę; sprawy zaś wydawnicze i administracyjne polecono p. K. Kulwieciowi.

Na badania naukowe w roku sprawozdawczym wpłynęły następujące ofiary:

Od Ord. Zamoyskiej 200 rs.	od Oddz. Kalisk.	47.15
od Oddz. Łąpskiego 3 „	„ „ Olkuskiego	10
„ „ Kieleckiego 20 „	„ „ Częstochowsk.	15
„ „ Siedleck. 10 „	„ „ Chełmsk.	15
„ „ Łomżyńsk. 5 „	„ „ Lubelskiego	50
„ „ Łowickiego 5 „	„ „ Łódzkiego	50

Razem 425.15

Ażeby skłonić oddziały prowincjonalne do współudziału w pracach Komisji postanowiono organizować u nich konferencje z zakresu metodyki prac fizjograficznych. W tym również celu podjęto pracę nad uporządkowaniem i zużytkowaniem naukowem materiałów, znajdujących się w zbiorach oddziałów prowincjonalnych T-wa. Pozatem wydano instrukcje do pomiarów jezior, do obserwacji ornitologicznych, schematy (wraz z objaśniającą odezwą) do statystycznych badań nad barwą oka, włosów i skóry naszej ludności.

Budżet komisji wynosił w roku sprawozdawczym 2.000 rb. z czego wydano 1.740 rb. subsydjów na prowadzenie badań, 29 rs. 06 na delegacje, 62 rs. 15 k. na książki, 54 rs. 70 na druki, 13 rs. 25 na materiały

fotograficzne i 8 rs. 93 kop. na wydatki kancelaryjne; razem wydatkowano 1908 rs. 09).

Na posiedzeniach plenarnych Komisji wygłoszono następujące referaty:

1) *L. Krzywicki*. Badania nad „mogiłą Gedymina“.

2) *St. Lencewicz*. Dzieje Lubrzanki (górnjej Nidy) w dyluwjum.

3) *St. Lencewicz*. Współdział oddziałów prowincjonalnych w pracach fizjograficznych.

4) *Cz. Lopuski*. Wzgórza na Nizu Polskim.

5) *Prof. E. Romer*. Sprawozdanie ze studjów lodowcowych na Podhalu.

6) *W. Szukiewicz*. Cmentarzysko ciepłopalne pła-skie pod wsią Naczą w pow. Lidzkim.

7) *M. Wawrzyniecki*. Ślady kultury pierwotnej w okolicach Włocławka na podstawie wykopalisk, znajdujących się w zbiorach Kujawskiego oddziału P. T. Kr.

8) *J. Wodzińska*. Sprawozdanie z badań na jeziorach Wielkopolskich.

9) *Żmuda*, Sprawozdanie z poszukiwań florystycznych w Łysogórach.

Złożone Komisji sprawozdania z podjętych prac i studjów dadzą się streścić w następujący sposób:

p. *M. Wawrzyniecki* opracował zbiory wykopalisk przedhistorycznych, znajdujących się w muzeach oddziałów Kujawskiego i Kieleckiego P. T. Kr. We Włocławku okazy, pochodzące z 43 miejscowości, zostały pomierzone, opisane i rozklasyfikowane. Wykonano fotografie (13×18) — 96 przedmiotów, oraz 12 tablic zbiorowych z wieloma przedmiotami. Prócz tego p. Wawrzyniecki zbadał grodzisko (Zamkowa Góra) w Dobrzyniu nad Wisłą, znalazł tam typową grodziskową ceramikę, wały wypalone, wykonał plan i zdjęcia fotograficzne. We wsi Kremplinach pow. Lipnowskiego odkrył grodzisko zwane „Szaniec“. Praca ta podaną będzie w XXI tomie „Pamiętnika Fizjograficznego“.

W Kielcach p. *Wawrzyniecki* opisał, pomierzył i fotografował 91 zabytków z 32 miejscowości.

p. *L. Krzywicki* prowadził badania nad pilkalniami litewskimi w dwóch kierunkach: 1) nad ułożeniem ma-

py grodzisk nad górną Dubissą oraz dolnym biegiem Niewiaży i 2) nad rozkopaniem t. z. mogiły Gedymina w Wielonie nad Niemnem. Mogiła Gedymina jest jedną z pośród tych niewielu pilkalni, o których posiadamy wiadomości historyczne: kronika Duisburga podaje datę jej założenia oraz liczne informacje o zdobywaniu jej i paleniu przez Krzyżaków. Dlatego zbadanie jej ma wielką doniosłość: oręż, sprzęty, ornamentyka, jej właściwe, dostarczają skalę chronologiczną dla oceny starożytności innych wykopalisk w obrębie grodzisk nad Niemnem, Jura, Dubissą i Wilją. 15 kopaczy odstłoniło całą powierzchnię grodziska na głębokości 1—2 m., poczem obnażono zręby dawnych budynków, w rodzaju t. z. sklepów, jak i ognisk doby wcześniejszej. Liczba wykopanych przedmiotów jest b. znaczna. Odkopano grób ciało palny, a w nim liczne, choć zniszczone przedmioty bronzowe, wśród spalenisk budynków znaleziono śpichlerzyk grotów żelaznych, tworzących jedną zardzewiałą masę, z której wydobyto 80 grotów jeszcze całych. W liczbie przedmiotów znajdują się liczne noże, świstawka z kości, niedokończona trąba z rogu, pierwotne ozdoby (paciorki) z gliny i złamane narzędzia z kości, świadczące, że jeszcze w okresie wojen z Zakonem kultura materialna litwinów była niezmiernie pierwotna. Również liczne są przyczynki do ceramiki. Wykopaliska wielońskie dały poszukiwaną przez p. Krzywickiego skalę chronologiczną.

p. *M. Rzewuska* prowadziła studia antropologiczne nad kobietami, pracującymi w kopalniach olkuskich. Zbadała 70 kobiet w wieku lat od 16 do 47, dokonywując na każdej 53 pomiary i 18 obserwacji.

p. *J. Niekrasz* badał florę jezior: Chodeckiego i Kromszewickiego na Kujawach. Oprócz roślinności jawnokwiatowej i skrytopłciowych naczyniowych, zbierano też wodorosty z różnych głębokości. 15 prób połowu po 100 cm.³ objętość przygotowano do badań mikroskopowych.

p. *K. Kulwiec* odbył wycieczkę na Polesie, w celu poznania obszarów, zamieszkałych przez bobry. W pow. Pińskim, nad Piną i Prypecią bobrów już prawdopodobnie

niema. Natomiast w pow. Słuckim stwierdził obecność 3 chat starych i 2 nowych, ponadto zebrał informacje o gnieźdzeniu się bobrów: 1) w Mokranach pow. Słuckiego, 2) pod Stołbcami nad Niemnem, 3) pod Mozyrzem 4) w Emilczynie pow. Zwiąhelskiego. Stwierdził też p. K. przyczyny, powodujące zmniejszanie się ilości bobrów w jednych okolicach, a mnożenie się w innych, jak również obserwował nad rzeką Łanią sposób budowy gniazda przez bobra, oraz zabezpieczanie gniazda od wrogów zewnętrznych.

p. *J. Wodzińska* prowadziła badania nad jeziorami Wielkopolskimi (Gośławickie, Pątnowskie, Licheńskie) oraz obszar zawarty w ramach: Konin, Slesin, Słupca, Pyzdry. Materiał zebrany składa się z następujących działów: 1) Plan jezior w skali 1:2000, drobiazgowy opis otaczającego krajobrazu ze szczególnem uwzględnieniem wybrzeży. 2) Spis roślin znalezionych w okolicy, oraz okolicznych zwierząt. 3) Zielnik roślin nadbrzeżnych i wodnych wyższych, oraz glonów; spis ryb, według połowów rybackich; zbiór muszli mięczaków, 50 prób planktonowych, zebranych w różnych punktach jezior, 7 próbek dna jezior 4) Pomiar temperatur w dni wycieczek. Barwa wody, każdorazowa przezroczystość, notatki dotyczące pogody, wiatru, stanu fal i t. p.

pp. *P. Slonimski* i *T. Wolski* kontynuowali prace, rozpoczęte w roku zeszłym na jeziorach Kujawskich, zbadawszy stosunki biologiczne na jeziorach: Chodeckim, Kromszewickim, Lubienieckim, Szczytnowskim, Borzymowskim, Krukowskim, Przedeckim oraz stawy na Zameczku pod Chodczem. Dla poznania charakteru i pochodzenia fauny wyżej wymienionych jezior, zebrano materiał z 32 zbiorników wodnych, leżących w pobliżu jezior. Połowów planktonicznych zrobiono 15, littoralnych 103,

p. *St. Lencewicz* prowadził badania w dwóch kierunkach: 1) kontynuował rozpoczęte w roku ubiegłym studia antropologiczne w pow. Opoczyńskim, gub. Radomskiej. Badano ludność włościańską wsi, znajdujących się w różnych punktach powiatu. W miejscowościach tych zbadano 155 mężczyzn i 25 kobiet.

Analogiczne badanie prowadził p. L. we wsiach rozłożonych w pasmie Świętokrzyskiem, gdzie pomiarom i obserwacjom podległo sto kilkadziesiąt osobników, wśród których spotykają się twarze mongolskie, częściej na południu, rzadziej na północy. 2) Niezależnie od tego prowadzone były spostrzeżenia z zakresu geografii. Jedna ich serja dotyczy dziejów Lubrzanki (górnjej Nidy) w dyluwjum.

p.p. *E. Malinowski* i *S. Dziubaltowski* badali rozwój lasów jodłowych na porębach Łysicy. Skonstatowano, że w pierwszym i drugim roku po wyrąbaniu lasu na miejscach suchszych przeważają trawy, a na wilgotniejszych — sity. Te ostatnie często tworzą pola pół-morgowe. Te pola nie były dostępne dla jodeł, lub też opóźniałyby znacznie rozwój lasów jodłowych, gdyby nie maliny i jержyny, którym jest znacznie łatwiej wypierać sity. Przy pomocy kłaczy przechadzą one pod darnią i wyrastają między kłębami sitów. Wprawdzie pod ciężarem zeszłorocznych łodyg sitów gną się one często i łamią, lecz naogół wychodzą zwycięsko. Między łodygami malin wyrastają drzewa liściaste, a następnie jodły. Do czasu utworzenia się lasów jodłowych na porębach można odróżnić 4 formacje roślinne:

- I formacje traw
- II „ sitów
- III „ krzewów liściastych
- IV „ młodych jodeł i lasów jodłowych.

p. *J. Domaniewski* zajmował się poszukiwaniami ornitologicznymi, w rezultacie czego złożył komisji Fizj. spis obejmujący 225 gatunków p. t.: „Ptaki Ordynacji Zamoyskiej (południowej części gub. Lubelskiej).“

p. *S. Tenenbaum* również w Ordynacji zajmował się poszukiwaniami faunistycznymi. Zebrał 1693 gatunki, 28 odmian i 90 aberracji chrząszczy, w tem nowych dla Królestwa jest 348 gatunków, 14 odmian i 68 aberracji. W liczbie notowanych kręgowców jest po raz pierwszy spotkana w Królestwie *Salamandra maculosa*.

Spisy chrząszczy, ssaków, gadów i płazów, przedstawione przez p. Tenenbauma, jak i spis ptaków p. Domaniewskiego drukują się w XXI t. „Pam. Fizjogr.“.

p. *Czesław Lopuski*, który prowadził studia nad utworami lodowcowemi Kujaw, oraz p. R. Błęadowski sprawozdań z delegacji swych nie nadęstali.

Dział meteorologiczny przy Komisji Fizjograficznej prowadził p. *Wład. Smosarski*, który co miesiąc opracowywał sprawozdania miesięczne o przebiegu pogody (drukowane w „Ziemi“). Do sprawozdań tych użytkowany był całkowity materiał z kilkuset stacji, nadsyłających swe spostrzeżenia do Biura Meteorologicznego przy Muzeum Przemysłu i Rolnictwa.

W następujących miejscowościach prowadzone były spostrzeżenia na Stacjach Towarzystwa Krajoznawczego:

1) Jędrzejów. Stacja ta, początkowo prowadziła tylko spostrzeżenia deszczowe, od początku zaś 1912 r. rozszerzyła swą działalność. Notuje ona temperaturę, wilgotność, wiatr i zachmurzenie, a od 21 maja i ciśnienie barometryczne, funkcjonując jako stacja pełna II-go rzędu. Od czerwca 1911 działa również heliograf, notujący trwanie usłonecznienia. Obserwacje prowadzi Dr. F. Przytkowski z udziałem p. Zofji Przytkowskiej.

2) Nowa Słupia (pow. Kielecki). Ważna stacja termometryczno-deszczowa, prowadzona przez p. W. Huberta, z powodu wyjazdu tegoż, przerwała niestety z dniem 1 sierpnia swą działalność. Przyrządy tej stacji zostały przeniesione do Ś. Krzyża.

3) Św. Krzyż (pow. Kielecki). Stacja deszczowa prowadzona przez D-ra Wojewódzkiego, nadsyłała w dalszym ciągu swe spostrzeżenia.

4) Bieliny (pow. Kielecki) stacja deszczowa, z której obserwacje nadsyłał p. J. Sabbat.

5) Suchedniów (pow. Kielecki). Stacja deszczowa, pod kierunkiem p. T. Michnowskiego stale nadsyłała spostrzeżenia.

6) Wysokie (pow. Krasnostawski). Stacja deszczowa, nadsyłała spostrzeżenia prowadzone przez p. Chróścickiego.

9) Łomża. Stacja deszczowa prowadziła stale spostrzeżenia od początku 1911 r. pod kierunkiem p. A. Haraburdy.

8) Olkusz stacja deszczowa, funkcjonuje od maja 1912 r.; obserwacje prowadzi p. M. Skarzyński, tudzież p. K. Paszyński.

9) Zawiercie (pow. Będziński). Stacja deszczowa. Do maja 1912 r. obserwacje prowadził p. Przyborowski. Za miesiące następne sprawozdań z tej stacji nie otrzymano.

„Ziemia“.

Stosunek organu Krajoznawczego do Towarzystwa Krajoznawczego w roku sprawozdawczym na tych samych opierał się zasadach i szerzył ideję poznania kraju rodzinnego w sposób naukowy w tym samym mniej więcej zakresie — co i lat ubiegłych.

Po zatem rok trzeci przyniósł z sobą dla wydawnictwa poprawę tych warunków, z którymi przede wszystkim ciężką trzeba było staczać walkę: pewien przyrost czytelników z jednej strony — a rozwój działu ogłoszeń — z drugiej pozwoliły wydawcy z mniejszą troską patrzeć w przyszłość „Ziemi“.

W stosunku do Oddziałów T-wa Krajoznawczego powzięta została d. 1/XI 1911 r. na Zjeździe Delegatów uchwała: „Oddziały obowiązane są nadsyłać do redakcji „Ziemi“ sprawozdanie z działalności swej przynajmniej raz na kwartał“, sprawozdania te miały zawierać również informacje ogólno-krajoznawcze.

Następująca tabelka daje świadectwo, które oddziały i w jakim zakresie uchwałę (NB. jednomyślnie przyjętą) wypełniły:

Nadesłały korespondencje w ciągu roku 1912:

Oddział Częstochowski	1	Oddział Łomżyński	1
„ Chełmski	0	„ Łowicki	2
„ Jędrzejowski	0	„ Miechowski	1
„ Grójecki	2	„ Olkusi	3
„ Kaliski	6	„ Piotrkowski	4
„ Kielecki	2	„ Radomski	0
„ Kujawski	2	„ Siedlecki	1
„ Lubelski	2	„ Suwalski	0
„ Łapski	1	„ Zawiercki	2
„ Łódzki	5	„ Zagłębia	9

Dzięki stwierdzonej poprawie bytu materialnego „Ziemi“, przewidziana w budżecie T-wa zapomoga dla „Ziemi“ w kwocie 1900 rs. nie została wyczerpana: z sumy tej podniesiono: 1825 rb.

Suma ta zrewanżowana została przez wydawnictwo następującymi pozycjami:

1. Udzielenie Oddziałom Prowincjonalnym T-wa 20%₀ ustępstwa od ceny prenumeracyjnej.
2. Udzielenie wszystkim członkom T-wa 10%₀ ustępstwa od ceny prenumeracyjnej.
3. Umieszczanie bezpłatne wszelkich komunikatów T-wa oraz ogłoszeń o wydawnictwach.

Po zatem „Ziemia“ wysyłana była bezpłatnie lub ze znacznym ustępstwem 20%₀—50%₀ lub też jedynie za zwrotem kosztów przesyłki 60 instytucjom oświatowym, dobroczynnym i kółkom samokształcenia młodzieży, oraz w 49 egzemplarzach na zamianę z wydawnictwami naukowymi, które wzbogaciły sobą bibliotekę Towarzystwa.

Zgodnie z zapowiedzią r. 1911 w roku sprawozdawczym „Ziemia“ dwa numery poświęciła przedmiotom krajoznawczym specjalnym: Numer tatrzański, podwójnej objętości, obficie ilustrowany i 2) Numer wydany na czas otwarcia w Warszawie Wystawy, „Krajoznanstwu Polskiemu“ poświęconej.

Pragnąc pozyskać dla „Ziemi“ prace, poświęcone specjalnie podróży po Polsce, redakcja ogłosiła (w № 8 d. 24/III) konkurs na „Opis podróży po Ziemiach Polskich lub historycznie z Polską związanych“. Na Konkurs ten nadeszło 7 prac, do osądzenia którego powołany został Sąd Konkursowy w następującym składzie: Bronisław Chlebowski (przewodniczący) Stanisław Thugutt (sekretarz), Witold Kamieniecki, Al. Janowski, Edward Maliszewski, Kazimierz Kulwiec i Mikołaj Wisznicki. Wynik ogłoszony będzie już w r. 1913.

Wydany przez Ziemię na r. 1913, ilustrowany prospekt, zapowiadający szereg premjów krajoznawczych dla czytelników „Ziemi“, świadczy o zabiegach wydawnictwa o rozwój i doskonalenie się.

W prospekcie swym między innymi „Ziemia“ zapowiada:

I Bezpłatne dla czytelników Premjum: 4 kartony formatu „Ziemi“ na wykwinnym papierze, treści krajoznawczej (krajobraz, typy ludowe, zabytki sztuki polskiej i t. p.), co kwartał dołączone do numerów, rozsyłanych *wszystkim bez wyjątku prenumeratorom*.

II Po cenie znacznie niższej, dla prenumeratorów, opłacających z góry prenumeratę *roczną* — 4 albumy (w cenie 2 rs. zamiast 3 rs. 20 kop.):

Zeszyt 1 „Z naszych Krajobrazów“.

„ 2 „Typy ludowe“.

„ 3 „Z Wybrzeży Bałtyku“.

„ 4 „Z Karpat“.

III Wzorem lat ubiegłych „Ziemia“ da w r. 1913 Czytelnikom swoim *Numer Monograficzny*, zwiększonej objętości, obficie ilustrowany, poświęcony tym razem „*Księstwu Łowickiemu*“.

Konkurs.

Sąd Konkursowy, powołany przez Zarząd P. Tow. Krajoznawczego do osądzenia prac, nadesłanych na Konkurs T-wa, ogłoszony w r. 1910 (ob. №. 18 „Ziemi“ T. I) ukończył we wrześniu r. sprawozdawczego swe prace i powziął następującą uchwałę: „Jakkolwiek żadna z nadesłanych na Konkurs Tow. Krajoznawczego praca nie odpowiada ściśle warunkom Konkursu i nie wyczerpuje zakreślonego w warunkach tych programu, to jednak wyróżniając pracę p. *Henryka Wiercieńskiego* p. t. „Opis powiatu puławskiego“ sąd przyznaje jej wyznaczoną na konkurs nagrodę w kwocie rs. 100“. Skład sądu Konkursowego podany został w Roczniku T-wa za r. 1911 (Tom V str. 100).

Romisja muzealna.

Szczupłość lokalu i wzrastający stale brak miejsca odbił się najdotkliwiej na zbiorach T-wa, których znaczna większość, szczególnie w dziale etnograficznym, musiała być przechowana w szafach i pakach, co nie tylko uczy-

niło je niedostępnymi dla zwiedzających muzeum, ale bardzo utrudniało usystematyzowanie i skatalogowanie okazów. W roku bieżącym wzbogaciły się znacznie zbiory przyrodnicze przez włączenie cennych zbiorów delegatów Tow. Kraj. do Zamoyszczyzny: J. Domaniewskiego (zbiory ornitologiczne) i S. Tenenbauma (zbiory entomologiczne). W dziale ludoznawczym przybyło 176 okazów, wśród których — zbiór ceramiki ludowej z różnych okolic kraju (127 okazów) ofiarowany przez p. Władysława Sztolcmana.

Również powiększyła się znacznie wypożyczalnia przezroczy — ilość przezroczy przekroczyła 8000.

W roku bieżącym wypożyczono ogółem 20179 przezroczy. Muzeum zwiedzały grupy szkolne, liczna młodzież, ogółem parę tysięcy osób.

Sekcja Miłośników Gór.

W drugim roku istnienia S. M. G. liczyła 78 członków. Zarząd stanowili: przew. St. Osiecki, sekr. M. Mierczyńska, członkowie zarządu: J. Jaroszyński, J. Lande, K. Wernik.

Zebrań odbyło się 9, z których jedno było ogólne roczne, zaś 8 zwyczajnych miesięcznych. Treść zebrań miesięcznych stanowiły pogadanki z pokazami przezroczy, a mianowicie: K. Wernik „Zimowe wycieczki w Tatrach“, J. Lande „Wycieczka na Durny“ K. Wernik; „Wycieczki narciarskie pod Warszawą“ St. Osiecki „Wycieczka w Tatry w Lutym“, St. Osiecki „O lawinach w Tatrach“ St. Osiecki „O sporcie zimowym w Tatrach“ z przezroczeniami Wł. Strzeleckiego. J. Lande „O technice chodzenia w górach“, St. Osiecki „Sprawozdanie z letniego sezonu wycieczkowego“, M. Mierczyńska i St. Osiecki „Wrażenia z letnich wycieczek w Tatry“ J. Jaroszyński i K. Wernik „Wycieczka do Tyrolu południowego“, Wł. Strzelecki „O sporcie zimowym w Alpach“

Oprócz tego na zebraniach miesięcznych były podawane wiadomości i ważniejsze wydarzenia z turystyki i działalności pokrewnych towarzystw górskich i turystycznych w Tatrach i Alpach.

Jak poprzednio, tak i w roku ubiegłym Sekcja usilnie działała w kierunku rozwijania ruchu turystycznego i urządziła wycieczki piesze — bądź uczestnicząc w wycieczkach większych, organizowanych przez Tow. Krajoznawcze, jako to: do Wyszogrodu i Sochaczewa, do Natolina, bądź urządzając mniejsze wycieczki samodzielne, jak np.: Pyry — Wilanów, Radzymin — Jabłonna, Góra Kalwarja — Otwock — Świder, Konstancin — Słomczyn — Góra Kalwarja, Pieskowa Skała — Ojców, Góra Kalwarja — Pilica — Warka, Jeziorna — Zawady i t. p. W czasie wakacyjnym w Zakopanem były organizowane przez członków S. M. G. większe i mniejsze wycieczki górskie. Oprócz tego w miesiącach zimowych odbyły się w okolicach Warszawy wycieczki specjalne narciarskie jak np. do Powsina i Czerska i wreszcie w czasie świąt Bożego Narodzenia z inicjatywy i staraniem S. M. G. doszła do skutku wycieczka z 20 osób do Zakopanego dla przyjęcia udziału w kursie narciarskim i wycieczkach zimowych (hala Pyszna z przełęczą Siwą i Raczkową, przełęcz Goryczkowa, hala Chochołowska, hala Gąsiennicowa, Giewont i t. p.)

Zbiory S. M. G. zostały powiększone przez pisma i publikacje informacyjne o górskich terenach wycieczkowych letnich i zimowych; zbiór przezroczy powiększony został o 55. Przezrocza S. M. G. były wypożyczone do odczytu p. Al. Znamięckiego w Petersburgu o Tatrach. Pozatem S. M. G. dopomogła redakcji „Ziemi“ do wydania specjalnego numeru, poświęconego Tatom przez pozyskanie części artykułów, ilustracji i ogłoszeń. Dzięki staraniom Sekcji na wystawie „Krajobraz Polski“. Tatry i krajobraz tatrzański zostały należycie zareprezentowane.

Starając się bardziej ujawniać swą działalność na zewnątrz, S. M. G. zawiązała bliższe stosunki z Tow. Tatrzańskim, jego Sekcją Narciarską i nowo powstałą Sekcją Ochrony Tatr, do których członkowie S. M. G. licznie się zapisali. Oprócz tego S. M. G. starała się w granicach możliwości wywierać wpływ i dopomagać do ulepszeń dróg w Tatrach i urządzeń w schroniskach.

REGULAMIN

Sekcji Miłośników Gór.

§ 1. Sekcja zawiązuje się na zasadzie § 1 i 2 Ustawy P. Tow. Kr.

§ 2. Sekcja ma na celu: a) badania, zwiedzanie i zachęcanie do zwiedzania gór w myśl § 1 ustawy P. Tow. Kr. b) zbieranie i rozpowszechnianie wiadomości o górach.

§ 3. Środki do osiągnięcia wyżej wymienionych celów: a) organizowanie wycieczek po górach w kraju, b) delegowanie członków w góry po za obrębem kraju (Tatry, Kaukaz, Alpy) dla badań porównawczych, c) urządzenie odczytów i pokazów, dotyczących odbytych wycieczek d) kupowanie i utrzymywanie w górach schronisk, dróg, ścieżek i t. p. e) gromadzenie i utrzymywanie zbiorów fotograficznych i innych, dotyczących gór.

§ 4. Członkowie P. Tow. Kr., chcąc należeć do Sekcji, opłacają jednorazową składkę na cele Sekcji w kwocie Rb. 0,50 i składkę roczną w wysokości Rb. 2,50, opłacaną rocznie, półrocznie i kwartalnie. Członkowie Sekcji, którzy okażą dowód należenia do jednego z Towarzystw turystyczno-górskich (Tow. Tatrzańskie, Kaukaskie, Alpejskie) zwolnieni są od opłaty składki rocznej, opłacają jedynie składkę jednorazową.

§ 5. Do Sekcji przyjmowani są członkowie P. Tow. Kr. na zasadzie zgłoszenia się do Sekretarza Sekcji. Pragnący wystąpić winni o tem zawiadomić piśmiennie Zarząd Sekcji. Członek Sekcji zostaje wykreślony o ile nie uiszcza składek w ciągu 2 lat.

§ 6. Na konferencje, pogadanki i zebrania, organizowane przez Sekcję, dopuszczane są osoby postronne w charakterze zaproszonych gości.

§ 7. Sprawami Sekcji zawiaduje Zarząd, składający się z przewodniczącego, zastępcy, sekretarza, skarbnika i kustosa zbiorów. Członkowie Zarządu mogą zajmować jednocześnie kilka z wyżej wymienionych stanowisk.

§ 8. Na posiedzeniach Zarządu Sekcji mają prawo bywać członkowie Zarządu T-wa.

§ 9. Uchwały Sekcji przed wprowadzeniem w czyn winny być zatwierdzone przez Zarząd P. Tow. Kr.

§ 10. Fundusze Sekcji stanowią: a) składki dobrowolne członków, b) ofiary, zapisy, c) dochody z wydawnictw, odczytów d) dochody nieprzewidziane. Fundusze Sekcji winny być używane i wydatkowane przede wszystkim na cele Sekcji. Funduszami temi rozporządza Zarząd Sekcji w porozumieniu z Zarządem T-wa.

Projekt wydatków Sekcji winien być przedstawiony do Zarządu T-wa nie później niż 15 Grudnia.

§ 11. Zebrania Zarządu Sekcji odbywają się raz na miesiąc. Zebrania roczne i nadzwyczajne zwoływane są stosownie do uznania Zarządu Sekcji. Zebrania są prawomocne bez względu na ilość zebranych członków.

§ 12. Sprawozdania z działalności Sekcji mają być podawane w organie P. Tow. Kr. „Ziemia“. Sprawozdanie z działalności Sekcji winno być przedstawione do Zarządu Towarzystwa nie później niż 15 Grudnia.

CZŁONKOWIE-KORESPONDENCI

POLSKIEGO TOWARZYSTWA KRAJOZNAWCZEGO

W dniu 31 Grudnia 1912 roku ¹⁾.

Gub. Kaliska.

Powiat Kaliski — Dr. Zygmunt Dukalski w Stawiszynie.

„ Kolski — Dr. Karol Barcewicz w Kole.

„ Sieradzki — Józef Kobierzycki w Sieradzu.

„ „ — Ignacja Piątkowska w Smardzewie,

p. Sieradz.

Powiat Słupecki — Kazimierz Gawroński w Szymanowicach p. Pyzdry.

Powiat Turecki — Stanisław Lenkiewicz w Warcie.

¹⁾ Osoby, zapisane na listę Korespondentów po tym terminie podane będą w Organie Krajoznawczym „Ziemia“.

Gub. Kielecka.

- Powiat Kielecki — Dr. Władysław Wojewódzki na św.
Krzyżu p. Kielce.
Powiat Miechowski — Adam Dziejicki w Klimontowie
p. Proszowice.
Powiat Miechowski — Stanisław Czarnowski w Miechowie.
„ Olkuski — Baltazar Wolniewicz w Ojcowie.
„ Pińczowski — Dr. Ludwik Czyżewski w Pińczowie.
„ „ — Zygmunt Ponikowski w Pińczowie.

Gub. Lubelska.

- Powiat Biłgorajski — Dr. Wanda Bondy w Krzeszowie.
„ Chełmski — Jan Stecki w Łańcuchowie p. Łęczna.
„ Hrubieszowski — Inż. Jan Falewicz w Strzyżowie
p. Hrubieszów.
Powiat Lubelski — Feliks Moskalewski w Lublinie (ul.
Kapucyńska 3).
Powiat Tomaszowski — Michał Matuszyński w Tarna-
watce p. Tomaszów.
Powiat Zamojski — Karol Czarnowski w Zwierzyńcu.
„ „ — Stanisław Moskalewski w Zwierzyńcu.
„ „ — Stefan Biernawski w Zamościu.

Gub. Łomżyńska.

- Powiat Łomżyński — Ks. Konstanty Ostrowski w Zam-
browie.
Powiat Mazowiecki — Ks. Bolesław Sadowski w Tykocinie.
„ Szczuczynski — Dr. Józef Pawłowski w Grajewie.
„ „ — Jan Gromadzki w Nieckowie p. Szczu-
czyn.
Powiat Zamojski — Kajetan Mościcki w Ławsku p. Szczu-
czyn.

Gub. Piotrkowska.

- Powiat Bendziński — Michał Poleski w Rokitnie p. Łazy.
„ Brzeziński — Jerzy Orłowski w Brzezinach.
„ Nowo-Radomski — Tomasz Buczyński w Ciężko-
wicach p. Gidle.
Powiat Rawski — Hipolit Grabowski w Rawie.

Gub. Płocka.

- Powiat Ciechanowski—Jadwiga Milewska w Rembówku.
p. Ciechanów.
Powiat Mławski—Bronisław Grzeliński w Mławie.
” ” —Tadeusz Rudowski w Rumocze p. Mława.
” Płocki—Inż. Stanisław Szczepkowski w Płocku
(Plac Florjański 3).
Powiat Płocki—Józef Lamparski w Małej wsi p. Wy-
szogród.

Gub. Radomska.

- Powiat Koński — A. Skibiński w Chlewiskach p. Szy-
dłowiec.
Powiat Opatowski—Jan Konarski w Jeleniowie p. Ostrowiec.
” Radomski—Tadeusz Wodziński w Suchej p. Bia-
łobrzegi.
Powiat Radomski — Wojciech Sokołowski w Woli Biej-
kowskiej p. Białobrzegi.
Powiat Sandomierski—Ks. Józef Rokoszy w Sandomierzu.
” ” — Ks. A. Wyrzykowski w Sandomierzu.

Gub. Siedlecka.

- Powiat Bialski — Krzysztof Kraszewski w Romanowie
p. Sławatycze.
Powiat Konstantynowski — Dr. Zygmunt Domański
w Janowie.
Powiat Siedlecki — Zygmunt Michałowski w Siedlcach
(Ogrodowa 40).
Powiat Sokołowski.—Dr. Adam Jaroński w Sterdyni.
” Włodawski—Eligjusz Kasperowicz we Włodawie.

Gub. Suwalska.

- Powiat Augustowski—Anatol Radliński w Augustowie.
Powiat Kalwaryjski—Kazimierz Aufszlag w Trempinach
p. Kalwarja.
Powiat Marjampolski—Włodzimierz Bieńkiewicz w Kwie-
ciszkach p. Marjampol.
Powiat Suwalski—Maksymilian Dąbrowski w Kleszczówku.

Gub. Warszawska.

- Powiat Błoński — Antonina Chudziakowa w Żyrardowie
” Gostyński — Wacław Kłossowski w Gombinie.

Powiat Nowo-Miński—Józef Chankowski w Nowo-Mińsku.
„ Warszawski—Marjan Wawrzeniecki w Warszawie
(ul. Hoża 10) i Michał Federowski (ul. Śliska 12).
Powiat Włocławski — Franciszek Turkowski we Włocławku (Nowy Rynek 17).

Gub. Grodzieńska.

Powiat Prużański — Bogusław Kraszewski w Dołhem.
p. Pruzany.

Gub. Kowieńska.

Powiat Kowieński—L. Nieciecki w Kownie.

Gub. Mińska.

Powiat Ihumeński — Aleksander Jelski w Zamościu
p. Uzlany.

Powiat Mozyrski — Henryk Śniadecki w Słobodzie
p. Mozyrz.

Powiat Nowogródzki — Karol Karpowicz w Czombrowie
p. Nowogródek.

Powiat Piński — Jerzy Osmołowski w Sieliszczu p. Porochońsk.

Gub. Wileńska.

Wilno — 1) Brensztejn Michał, 2) Stanisław Jarocki (ul. Montwiłłowska 11) 3) Dr. Władysław Zahorski (ul. Dworcowa 2).

Gub. Wołyńska.

Powiat Starokonstantynowski — Franciszek Kraszewski
w Pieńkach p. Hryców.

Powiat Zwiahelski — Stanisław hr. Karwicki w Izabelinie
p. Połonne.

Powiat Zytomierski — Dr. Piotr Chobrzyński w Żytomierzu (ul. Wilska 30).

Kurlandja.

Lipawa—Witold Grabowski (ul. Ławrentjewska).

Ryga—baron Gustaw Manteuffel (Rotterstr. 8).

Galicja.

Kraków — 1) Bohdan Dyakowski (ul. Jana Kochanowskiego 19), 2) Dr. Ludomir Sawicki (ul. Karmelicka 23). 3) Feliks Kopera, Dyrektor Muzeum Narodowego.

Ks. Poznańskie.

Poznań — Dr. Franciszek Chłapowski.

Kórnik — Dr. Zygmunt Celichowski.

Sprawa własnego Gmachu.

Podniesiona przed paru laty na jednym z zebrań miesięcznych przez prof. Zygmunta Wolskiego sprawa stałego gromadzenia drobnych groszowych ofiar na wzniesienie z czasem w Warszawie własnego domu Towarzystwa Krajoznawczego w roku sprawozdawczym kilkakrotnie była poruszona i naprzód posuwana. Z ofiar groszowych uzbierano z końcem roku sprawozdawczego 604 rb. 84 k. — kwota jak na metodę „groszową“ może i pokaźna, lecz zbyt drobna by budować można było na niej widoki prędkiego przeniesienia się Towarzystwa do domu własnego. Postanowiono więc uczynić nowy krok naprzód. Krokiem tym było rozesłanie w połowie grudnia do wszystkich członków Tow. Krajoznawczego, zapisanych na liście Warszawskiej, następującej odezwy:

W. P.

Pomyślny rozwój Polskiego T-wa Krajoznawczego po 6 latach wytężonej pracy licznego grona pracowników na zaniedbanej niwie Krajoznawstwa Ojczystego doprowadził instytucję tę do stanu, w którym dalszy rozwój w dzisiejszych ramach już się nie mieści.

Księgozbiór Towarzystwa, oraz jego zbiory krajoznawcze urosły do takich rozmiarów, że w obecnym lokalu (Aleje Jerozolimskie 29) nie tylko do użytku szerszego ogółu lecz i dla własnych członków udostępnione być nie mogą.

Czynności licznych Komisji i Sekcji Towarzystwa z powodu ciasnoty lokalu narażone są na liczne utrudnienia i niedogodności.

Urządzanie zaś stałych wystaw Krajoznawczych, dających, jak to doświadczenie wystawy „Zdobnictwa

ludowego“ i „Krajobrazu polskiego“ wykazały, wiele pożytku naukowego dla zwiedzającego ogółu — dla Towarzystwa zaś — znaczne dochody, w obecnych warunkach jest wprost wykluczone.

Przyjmując to wszystko pod uwagę, przyjść trzeba do wniosku, że najważniejszym w chwili obecnej do spełnienia zadaniem, jakże Towarzystwo Krajoznawcze podjąć winno, jest nabycie własnej siedziby.

Pod względem liczebności członków, Towarzystwo nasze zajmuje jedno z pierwszych miejsc w kraju. Pomyślnie więc rozwiązanie zadania tego siłami i środkami zbiorowemi nie może nastęrczać nieprzewyciężonych trudności. To też Zarząd, zachęcony przez uchwałę zebrania z dnia 2 października, postanowił podjąć szereg zabiegów ku pozyskaniu niezbędnych na cel ten funduszków i poddać szczegółowemu rozważeniu kwestję: gdzie, kiedy i w jakich rozmiarach stanąć winna własna siedziba Towarzystwa pod nazwą „Dom Krajoznawczy“ w Warszawie.

Zawiadamiając WP. o naszym zamierzeniu, zapraszamy Go (Ją) do czynnego z nami współdziałania.

W ciągu najbliższych miesięcy odbędzie się Zebranie Ogólne Członków Towarzystwa naszego — w celu szczegółowego omówienia obchodzącej nas sprawy; na Zebraniu tem Zarząd między innymi zda sprawę ze swoich dotychczasowych w tym kierunku zabiegów, oraz z zadeklarowanej mu przez Członków Towarzystwa pomocy.

Wykonywając wreszcie uchwałę Zebrania z dnia 2 października, mamy zaszczyt odwołać się do osobistej ofiarności Pańskiej na nasz „Dom Krajoznawczy“ w Warszawie i o złożenie na cel ten dowolnego daru gwiazdkowego.

W przekonaniu, że nikt z Członków Towarzystwa naszego nie zechce pozostać obojętnym dla tak doniosłej dla Krajoznawstwa Polskiego sprawy, by według możliwości swej nie wesprzeć zamierzonego dzieła, prosimy uprzejmie o nadesłanie do Kancelarji Towarzystwa na załączonej karcie swej deklaracji przed upływem bieżącego miesiąca.

Niech w „Domu Naszym“ niczyjej nie zabraknie cegły.

Zarząd Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego.

Na skutek odezwy tej nadeszło 88 deklaracji, zapowiadających ofiarę w ogólnej sumie 595 rb. 25*)

Ponieważ jednak nowe deklaracje i ofiary napływają w dalszym ciągu — jest nadzieja, że fundusz budowy Domu Krajoznawczego w Warszawie z tego źródła zasilany będzie i w roku przyszłym.

Komisja Popularyzacji Krajoznawstwa.

a) Referaty.

Do bezpośredniego prowadzenia konferencji powołany został p. S. Staniszewski. Sekretarzem była panna I. Milewska.

Konferencje odbywały się w godzinach popołudniowych w niedziele. W ciągu roku sprawozdawczego wygłosili referaty: W. Niedziałkowski „Nasze drzewa i krzewy“, S. Kudelska „Dzieje Podola przed utworzeniem województwa podolskiego“ L. Kawczyńska — „Niec o zwyczajach ludowych na Podolu“, H. Słomka „O Rawie“, I. Szeronos „O Kielcach“, J. Pankiewicz „Nasze Gady“, J. Pankiewicz „Skrzeki krajowe“, Z. Gogolewski „O bakterjach“, J. Kołodziejczyk „O Świtezi“, S. Kudelska „Wycieczka w okolice Warszawy“, T. Kozłowski „Zamki w Miechowskim“, J. Pankiewicz „Krocionogi okolic Warszawy“, „Skąposzczety Krajowe“, S. Staniszewski „Budowa geologiczna wydym krajowych“.

Na konferencjach pokazywane były tablice rysowane przez J. Pankiewicza, oraz okazy tyjące się danego tematu.

*) Lista ofiarodawców drukowana była w pierwszych N№ „Ziemi“ r. 1913.

b) Obrazki.

„Obrazki Krajoznawcze“ w roku sprawozdawczym urządzone były 7 razy, prowadzili: dział krajoznawczy Al. Janowski, przyrodniczy — S. Lewandowska i beletrystyczny — E. Dąbrowska.

Pokazywano: Ujście Wisły, widoki Gdańska, morze, ryby i rośliny morskie — K. Kulwieć. „Zochna w krainie śnieżek“ — J. Kulwieciowa. Kopalnie wielickie — S. Lewandowska. „O Krasnoludkach“ — J. Kulwieciowa. Kraków — Al. Janowski. Krakowiaki — śpiew p. Janowskiej, muzyka p. Czerwińskiej. Zagłębie Dąbrowskie — S. Lewandowska. „Żołnierz ołowiany“ — E. Dąbrowska. O Kurpiach. Widoki puszczy Myszynieckiej — A. Chętnik. „Życie w lesie“ — E. Dąbrowska. O Warszawie — S. Thugutt. „Śpioszek“ — A. Kujawska. Najstarsze miasta w Polsce — p. Al. Janowski. „Czyścioszek“ — A. Kujawska.

Obrazki te zgromadziły ogółem 280 słuchaczy, średnia frekwencja więc waha się między 20—64 dziećmi.

Na I-sze półrocze 1913 r. projektowano 4 obrazki. 23/2, 9/3, 6/4 i 20/4.

Powstał również projekt urządzenia na wiosnę dla starszych dzieci kilku krótkich wycieczek pozamiejskich, w celu zwrócenia oczu dziatwy na budzącą się przyrodę,

Jako upominek, postanowiono na każdym „Obrazku“ wręczać dziatwie pocztówkę krajoznawczą; obecni więc na wszystkich obrazkach zbiorą tym sposobem całą serję pocztówek „Krajobrazu Polskiego“.

Organizacją „Obrazków Krajoznawczych“ zajmował się — W. Dąbrowski.

WPŁYWY i WYDATKI w 1912 r.

PRZYCHÓD.

Pozostałość z 1911 r.	Rb.	664.39	
Wpisowe członków	Rb.	573.—	
Składki za 1912 r.	"	4998 50	
Składki zaległe	"	386.30	
Składki na 1913 r.	"	232.75	6190.55
<hr/>			
Dziesięcina Oddz. prowinc.	Rb.	528.38	
Sprzed. wydawn. własnych	"	2618.43	
„ „ komisow.	"	1305.34	
„ żetonów Tow.	"	253.—	
Wpływy z wycieczek	"	642.71	
Wypożycz. przezroczy	"	676.69	
Konferencje	"	46.56	
Wystawa Krajobraz Polski	"	2242.45	
Komisja Dochodów Niestał.	"	141.28	
Ofiary i drobne wpływy	"	116.04	
Zebrania miesięczne	"	110.26	
Komisja Fotograficzna	"	120.17	
Kom. Fiz. (wpl. na bad. nauk.)	"	445.01	
Przepr. (zwrot koszt. za zbite)	"	75.50	
Kancelarja	"	56.98	
Inwentarz Muzeum	"	7.—	
Roczn. za 1911 r. (za sprzed.)	"	311.79	
Bibliot. (za sprzed. dublety)	"	61.57	
Komisja Starej Warszawy	"	50.08	
Rach. procentów	"	32.77	9842.01
<hr/>			
Fundusz wycieczkowy	"	15.—	
Wydawn. dzieł Nałkowskiego	"	706.50	
Fundusz budowy wł. domu	"	743.71	
Ofiary na wydawn. Przew. po Kamieńcu	"	280.—	
Różne	"	23.—	
Fund. im. hr. M. Tyszkiewicza	"	12.—	
Bank Handlowy—podniesio- no z R-ku przekaz. Tow.	"	4627.72	
Bank Handlowy—podniesio- no z R-ku Fund. Nałkowsk.	"	1011.90	7419.83
<hr/>			
		Razem Rb.	24116.78

ROZCHÓD.

Wynajem i utrzymanie lokalu Rb.	2218.28	
Pensje pracowników	1215.—	
Wydatki Kancelaryjne	884.97	
Inkaso	121.—	
Oddz. prowincjonalne	21.27	
Delegacje do Oddz. prowinc.	91.72	
Wydawnictwa własne	1822.75	
Wydawnictwa komisowe	1168.40	
Żetony Tow.	258.84	
Wycieczki	26.60	
Wypożyczalnia przezroczy	41.54	
Przezrocza	230.99	
Wystawa Krajobraz Polski	50.10	
Komisja dochod. niestałych	2.09	
Zebrania miesięczne	325.70	
Inwentarz Tow.	234.50	
Inwentarz Biblioteki	318.61	
Muzeum — inwentarz	219.85	
„ pensja kustosz. i dr. wyd.	608.23	
Komisja Fotograficzna	327.85	
„ Fizjograficzna	1833.46	
Zapomogi	200.—	
„ dla niez. młodz. na wyc.	100.—	
Druk Rocznika 1911 r.	936.45	
Rach. Rocznika za 1912 r.	10.—	
Kupno nowej latarni	140.—	
Rach. skład. człon.	7.50	
Komisja Mił. Star. Warszawy	16.20	
Konkurs	100.—	Rb. 13532.01
Fundusz wycieczek	Rb. 81.46	
Wyd. Dzieł Nałkowskiego	799.35	
„Ziemia“	1825.—	
Różne wydatki	262.45	
Fund. bud. (kup. list zastaw.)	90.05	
Bank handl. wn. na Rk. prz. T.	4894.—	
„ „ „ „ fund. Nałk.	1374.18	9326.49
		<u>Rb. 22858.50</u>
Przychód	Rb. 24116.78	
Rozchód	Rb. 22858.50	
Saldo kasy	Rb. 1258.28	

r. 1912. Bilans

STAN CZYNNY.

do R-ku Dłużników		
należności Oddziałów:		
za dziesięć z 1911 r.	15 77	
za rocznik z 1911 r.	151 66	
za 300 biletów członk.	3 30	
za 62 żetony	62 —	232 73
do R-ku zaległ. składek członk.		
składki zaległe za 1912 r.		443 50
do R-ku Ruchomości		
wartość w dn. 31/XII		842 49
do R-ku Biblioteki		
wartość w dn. 31/XII		1761 81
do R-ku Banku Handl. w Warsz.		
saldo funduszu im. Nałkowskiego w dn. 31/XII	2083 55	
saldo R-ku Przekaz. Tow.	470 24	2553 79
do R-ku Inwent. Muz.		
wartość zbiorów w dniu 31/XII		10897 73
do R-ku Schroniska na Łysog.		
wartość ruchomości schroniska w dniu 31/XII		158 61
do R-ku „Ziemi“		
pożyczka		2705 49
do R-ku List. Zast.		
4 listy zastawne		382 07
do R-ku Rocznika z 1911 r.		
pozostałość 700 egz. po 10 kop.		70 —
do przeniesienia	— —	20048 22

Zamknięcia

STAN BIERNY.

u R-ku Wierzycieli

należność za wydawn. Tow.	375	40	
„ „ „ Komis.	20003	46	
„ „ niezapl. rachunki: firmie M. Ostaszewskiej	144	14	
„ Szalay'a	347	18	
księg. Gebethn. i Wolffa	163	76	
pracowni przezroczy Cieślińskie- go w Krakowie	25	—	
za elektryczność w Grudniu	18	97	21077 91
	<hr/>		

u R-ku Fund. wyd. Nałkowskiego

saldo na R-ku Banku Handlow. w dniu 31/XII			2083 55
---	--	--	---------

u R-ku Fund. Bud. własn. domu

w listach zastawnych	382	07	
w gotówce	818	02	1200 09
	<hr/>		

u R-ku Albumu Zdobnictwa

pozostałość w dn. 31/XII			251 62
------------------------------------	--	--	--------

u R-ku Skład. na 1913 r.

wpłaconō na 1913 r.			232 75
-----------------------------	--	--	--------

u R-ku fund. im. hr. M. Tyszkiewiczza

pozostałość w dn. 31/XII			12 —
------------------------------------	--	--	------

u R-ku Fund. Tow.

fundusz w dn. 31/XII			23652 04
	<hr/>		

do przeniesienia	—	—	48509 96
----------------------------	---	---	----------

STAN CZYNNY.

z przeniesienia

20048 22

do R-ku Rocznika z 1912 r.

za pracę przygotowawczą do rocznika

10

do R-ku Wydawn. T-wa

wart. wydawn. na składzie T-wa

7912 —

” ” ” ” u dłużn.

1222 10

9134 10

do R-ku nowych latarni

wart. nowej latarni w dn. 31/XII

140 —

do R-ku Wydawn. komis.

wart. wydawn. na składzie Tow.

17525 32

” ” ” ” u dłużn.

546 29

18071 61

do R-ku Kasy

pozostał. gotówki w kasie w dn.

31/XII

1258 28

48662 21

STAN BIERNY.

z przeniesienia

48509 96

u R-ku Kapitału rezerw.

kapitał rezerwowy w dniu 1/I

r. 1912 100 —

dopisano zysk w dn. 31/XII 52 25 152 25

48662 21

Protokół Komisji Rewizyjnej.

Niżej podpisani członkowie Komisji Rewizyjnej, sprawdziwszy w lokalu Polskiego T-wa Krajoznawczego w d. 2 i 9 lutego r. b. przedstawione im: bilans za 1912 r., rachunki, kwity i inne dowody, stwierdzili zgodność tychże z księgami buchalteryjnymi, prowadzonymi prawidłowo.

Wobec powyższego, Komisja rewizyjna wnosi, ażeby Ogólne Zebranie członków Tow. Krajoznawczego bilans za 1912 r. zatwierdziło i pokwitowało Zarząd z poczynionych wydatków.

Wobec zaś bardzo znacznego rozrostu działalności Towarzystwa w różnych jego wydziałach, co z uznaniem stwierdzić należy, Komisja Rewizyjna proponuje przyszłemu Zarządowi zaprowadzenie bardziej ścisłego ześrodkowania w buchalterji centralnej kontroli nad poszczególnymi wydziałami według ogólnie przyjętych zasad buchalteryjnych.

Warszawa, d. 19 lutego 1913 r.

Konrad Olchowicz
Paweł Sosnowski
T. Żera.

Projekt budżetu

na 1913 r.

WPŁYWY.

Wpisowe	Rb. 500.00
Składki członkowskie za 1913 r.	„ 6500.00
„ „ zaległe z 1912 r.	„ 350.00
Należność u Oddziałów — Dziesięcina	„ 600.00
„ „ z lat dawnych	„ 230.00
„ „ za rocznik 1912 r.	„ 400.00
Na badania naukowe od Oddziałów	„ 300.00
Sprzedaż wydawnictw własnych)	„ 3.000.00
„ „ komisowych)	„
z wycieczek	„ 600.00
z wypożyczalni przezroczy	„ 700.00
Wpływy nadzwyczajne i ofiary	„ 2.520.00
	<hr/>
	Razem Rb. 15.700.00

WYDATKI.

Badania naukowe	Rb. 2000.00
Wydawnictwa własne	„ 2500.00
„ „Ziemia“	„ 1500.00
„ „Rocznik 1912 r.	„ 800.00
Zapomogi na studia	„ 200.00
Biblioteka	„ 400.00
Muzeum	„ 200.00
Zbiory i delegacje fotograficzne	„ 500.00
Nowe przezrocza i latarnie	„ 500.00
Zebrania miesięczne	„ 200.00
Zapomogi wycieczkowe	„ 100.00
Delegacje	„ 300.00
Utrzymanie lokalu	„ 2800.00
	<hr/>
	do przeniesienia Rb. 12000.00

z przeniesienia Rb. 12000.00

Pensja pracowników	„	2250.00
Wydatki kancelaryjne	„	800.00
Inwentarz	„	200.00
Kapitał rezerwowy	„	150.00
Nieprzewidziane	„	100.00
Nabycie gruntu na schronisko	„	200.00

Razem Rb. 15700.00

WYDATKI

„	2800.00
„	300.00
„	200.00
„	200.00
„	500.00
„	500.00
„	500.00
„	200.00
„	100.00
„	200.00
„	200.00
„	200.00
„	200.00
„	400.00
„	200.00
„	200.00
„	800.00
„	1500.00
„	2500.00
„	2000.00

do przeniesienia Rb. 12000.00

Oddział Miechowski

Miechów (Kiel.)

Członków było 25, przybyło 18, ubyło 2, pozostało 44.

Zawawa. Oddział odbył zebrania ogólnych 2, miesięczny 2, posiedzeń Zarządu 11. Ogółem w zebraniach wzięło udział 130 osób. Wygłoszone referaty: S. Czarnowski „O dziennej pracy polskiem”, N. Normark „Ocean”, J. Malowski „Słońce”, „O elektrycyzmie”, S. Fijałkowski „Podniebienie”, W. Jaskłowski „Głogorobcy”, Bielski „Z mechem Wisły”, słuchaczy było 110 osób.

II

Oddziały Prowincjonalne.

Miechów. Przychyło 224 okazy, obecnie jest ich 693

Wycieczki. Klasztor lemia bazyliki Miechowskiej, Racławica, Kopalnia Okruskie, elektrownia, przewodnikami byli p. Fijałkowski, Ziolkowski, wzięło udział w wycieczkach osób 47. Przewodnic. Kom. był p. S. Fijałkowski.

Kampania popularyzacji. Krępowidnictwo liczyło 30 uczestników, pracowała pod zarządem S. Nowaka, dzieliła się na podsekcje: przyrodniczą i etnograficzną, odbyła Zebrania 4 z udziałem 60 osób. Założone stacje pluwiometryczna. Gromadzono okazy przyrodnicze do Muzeum.

Zarząd: Przewodniczący W. Jaskłowski, wiceprzewodniczący J. Malowski, sekretarz Dr. J. Bieli, skarbnik J. Bieliwa, Kucharski A. Ziolkowski, Komisja rewizyjna N. Normark, F. Przedpełski, H. Zaporski.

Sprawozdanie kasowe

WPLYY

Przebieżność	40,75
Wpływy z innych źródeł	13,00

UWAGA. W poprzednich rocznikach porządek Sprawozdań Oddziałów był alfabetyczny, wobec jednak zbyt późnego nadsyłania sprawozdań, a stąd opóźnienia rocznika, obecny układ jest chronologiczny, w porządku nadsyłania materiału.

Oddział Miechowski.

Miechów (Kiel.)

Członków było 28, przybyło 18, ubyło 2, pozostało 44.

Zebrań. Oddział odbył zebrań ogólnych 2, miesięcznych 8, posiedzeń Zarządu 11. Ogółem w zebraniach wzięło udział 130 osób. Wygłoszono referaty: S. Czarnowski „O dziennikarstwie polskiem“. N. Normark „Ocean“, J. Malewski „Słońce“, „O elektryczności“, S. Fijałkowski „Podróż Nansena“, W. Jaskłowski „Bożogrobcy“, Bielicki „Z biegiem Wisły“, słuchaczyw było od 20 — 160, ogółem wysłuchało referatów 710 osób. Sekcję odczytową prow. p. J. Malewski.

Biblioteka. Przybyło 2 mapy i 2 dzieła.

Muzeum. Przybyło 222 okazy, obecnie jest ich 693

Wycieczki: Klasztor i podziemia bazyliki Miechowskiej, Racławice, Kopalnie Olkuskie, elektrownia, przewodnikami byli pp. Fijałkowski, Ziółkowski, wzięło udział w wycieczkach osób 47, Przewodn. Kom. był p. S. Fijałkowski.

Komisja popularyzacji Krajoznawstwa liczyła 30 uczestników, pracowała pod zarządem S. Nowaka, dzieliła się na podsekcje: przyrodniczą i etnograficzną, odbyła Zebrań 4 z udziałem 60 osób. Założono stację pluwiometryczną. Gromadzono okazy przyrodnicze do Muzeum.

Zarząd. Przewodniczący W. Jaskłowski, wice-przewodniczący J. Malewski, sekretarz Dr. J. Biały, skarbnik J. Białowa, Kustosz A. Ziółkowski. *Komisja rewizyjna* N. Normark, F. Przedpeński, H. Zaporski.

Sprawozdanie kasowe.

WPLYWY.

Pozostałość z r. poprzedniego	Rb. 40.75
Wpisowe nowych członków	„ 18.00
Składki za rok sprawozdawczy	„ 55.75
„ zaległe	„ 9.00

do przeniesienia Rb. 123.50

	z przeniesienia Rb.	123.50
Składki na rok następny	„	6.00
Zysk ze sprzedaży wydawnictw	„	4.70
	<u>Razem Rb.</u>	<u>134.20</u>

WYDATKI.

Wydatki kancelaryjne	Rb.	8.21
10% Centrali	„	6.07
Koszty urządzenia odczytów	„	12.07
Pokrycie deficytu „Ziemi“	„	20.00
Na zbiory muzealne	„	15.00
Wydatki drobne	„	2.63
Saldo na rok następny	„	70.22
	<u>Razem Rb.</u>	<u>134.20</u>

Lista Członków.

Baraniecki Tomasz	Marjewski Antoni
Białowa Janina	Marjewski Edward
Biały Jan	Masłowski Józef
Chodkowski Adam	Miedzybłocki Bolesław
Dotkiewicz Ignacy	Nawroczyński Adam
Ejzerman Stanisław	Normark Napoleon
Fijałkowski Stanisław	Ogórkiewicz Stefan
Frankiewicz Bohdan	Przedpełski Franciszek
Humnicka Anna	Puchalski Jan
Jaskłowska Lili	Skłodowski Zdzisław
Jaskłowski Wacław	Słomiński Stanisław
Jesionowski Czesław	Szybowski Marjan
Jędrzejowski Zenon	Wieczorkowski Antoni
Korczak Józef	Wilczyński Franciszek
Kowalski Antoni	Wiśnicki Tomasz
Kowalski Feliks	Wyczałkowski Jan
Kotowski Antoni	Zaporski Antoni
Kozerawski Wacław	Zaporski Henryk
Lejman Stefan	Zagrodzki Stanisław
Łukasiewicz Edmund	Zdanowski Antoni
Malewska Zofja	Ziółkowski Alfred
Malewski Józef	Żochowski Józef

Oddział Kielecki.

Kielce. Dr. M. Zawadzki.

Członków było 107, przybyło 15, ubyło 18, pozostało 104.

Zebrania: ogólnych 5, miesięcznych 9.

Badania naukowe: wniesiono 20 r. dla Kom. Fizjograficznej.

Odczyty: M. Koczanowicz „Kołłątaj“, W. Hüet „O stylach w budownictwie“, ks. F. Sonik „Arjanie w Polsce“, R. Kinastowski „J. I. Kraszewski“. Wyслуchało odczytów 610 osób.

Biblioteka. Przybyło numerów 64.

Muzeum. Przybyło numerów 236 (numizmatów 111, okazów geologicznych 60). Zwiedziło muzeum 874 osoby. Kustosz T. Włoszek.

Dary lub depozyty do Muzeum złożyli pp. Bacówna. Bisier, Bocheński, Fryczowa, Grzegorzewska, Halik, Hohendorf, Jaroński, Kalinka, Kalinowski, Kasa Mianowskiego, Kirchner, Kłodawski, Koczanowicz, Kopczyński, Koterski, Kozłowski, Konsystorz Kielecki, Kosieradzka, Kujawski, Lewandowski, Lenartowicz, Łuszczkiewicz, Markowski, Milicer, Niesiołowski, Oddział Łódzki, Osiecki, Ostrzeniecki, Piasecki, Pollini, Prokopowicz, Sanecki, Sienkiewicz, Strzębalski, Sulimierski, Staniszewski, Szczepański, Taylor, Tomicki, Trojanowski, Tyrakowska, Wawrzeniecki, Witkowski, Wojciechowski, Włoszek, Wagner, Wilczek, Wroński, Zgliczyński, Zipser, Żołątkowski.

Wycieczki: do Chęcín, Pińczowa, Łysogór, Ojcową, Trzech źródeł, Rogowa i N. Korczyzna, Miedzianogóry, Mąchocic, góry „Telegraf“. Osób uczestniczyło 172, przewodnikami byli pp. Hohendorf, Janiszowski, Padechowicz, Strzębalski i Włoszek.

Przyjmowano wycieczki z Łodzi, Warszawy i Ursynowa, ogółem 98 os.

Zarząd Oddziału.

Przewodniczący Dr. M. Zawadzki, v. przewodniczący M. Koczanowicz, sekretarz W. Sienkiewicz, skarbnik W. Kirchner, Kustosz T. Włoszek, Członek Zarządu Z. Ślaski.

Komisja Rewizyjna: E. Markowska, Z. Niesiołowski, J. Żołątkowski.

Uwagi Ogólne.

Sekcja Odczytowa urządziła obchody jubileuszowe Kołłątaja i Kraszewskiego. Oprócz odczytów, były na nich produkcje muzyczne. Obchody miały duże powodzenie i dały dochód.

Obecny lokal Muzeum okazuje się zbyt szczupłym i Oddział musi się zająć wyszukaniem większego pomieszczenia. Absolutna pewność utrzymania bogatych zbiorów będzie dopiero w stałym własnym pomieszczeniu, ku czemu Oddział dążyć będzie usilnie.

Sprawozdanie kasowe.

WPLŹYWY.

Pozostałość z roku poprzedniego	rb. 325.22
Wpisowe nowych członków	„ 13.—
Składki za rok sprawozdawczy	„ 291.—
Zysk (brutto) ze sprzedaży wydawnictw	„ 5.—
Wpływ (brutto) z wycieczek	„ 112.75
Dochód (brutto) z odczytów	„ 348.30
Dochody nadzwyczajne (ofiary, zapisy i t. p.) „	68.—
Procent od sum lokowanych w bankach	„ 11.95
Z puszeki w muzeum	„ 72.20
	<hr/>
	Razem Rb. 1247.42.

WYDATKI.

Wynajem i utrzymanie lokalu	Rb. 289.—
Wydatki kancelaryjne (papier, marki, druki, schematy i t. p.	„ 30.13
	<hr/>
z przeniesienia Rb.	319.13

	do przeniesienia Rb.	319.13
Na wydawnictwa Centrali	„	54.56
Koszty urządzenia odczytów	„	208.45
„ wycieczek	„	108.06
Na zbiory muzealne	„	115.44
„ badania naukowe	„	20.—
Dziesięcina	„	38.45
Saldo na rok następny	„	383.33
	<hr/>	
	Razem Rb.	1247.42

Lista członków.

Amster Konstanty	Klime Ludwik
Andrzejowski Stanisław	Kłodawski Teodor
Beegier Józef	Knichowiecka Marja
Bojemski Aleksander	Knichowiecki Lucjan
Cichowski Roman	Kobyłecki Hipolit
Ciechoński Wacław	Koczanowicz Mieczysław
ks. kan. Czerkiewicz Bogumił	Kotowski Jan
Dunin Józef	Dr. Kosieradzki Konrad
Frycz Kazimierz	Kozłowski Romuald
ks. kan. Gawroński Ludwik	Kowalczewski Albin
Gaszyńska Felicja	ks. Krajewski Teodor
Grabkowski Roman	ks. Krzakowski Jan
Grzegorzewski Marjan	Kunicki M.
Halik Mieczysław	Kossuthówna Barbara
Halikowa Marja	Kossuthowa Aleksandra
Halik Wacław	Dr. Laskowski Bronisław
Hempel Joachim	Lenartowicz Zdzisław
ks. Hübner Włodzimierz	ks. Lipiński Bruno
Hüet Władysław	ks. Łapot Mikołaj
Janczewski Kazimierz	Łosakiewiczówna Irena
Janiczek Józef	J. E. ks. Bisk. Łosiński Aug.
Dr. Jankowski Piotr	ks. kan. Maciejski Lucjan
Dr. Jedlicki Łukasz	Majewski Tomasz
Kalinowski Witold	Malinowski Jan
Kandaki Włodzimierz	Marberowa Felicja
Kawczyński Mieczysław	Markowska Eleonora
Kirchner Wincenty	Markowski Bolesław
ks. prał. Kluczyński Aleks.	Messing Juljan

Milicer Józef	Sienkiewiczowa Janina
Możdżeńska Apolonja	Sienkiewicz Włodzimierz
Morawiecki Władysław	Sielski Zygmunt
Michalko Franciszek	Skibiński Leon
Malewski Mieczysław	Stachurski Stefan
Niesiołowski Zygmunt	Stankiewicz Józef
Noyszewski Mieczysław	Szpakowski Stanisław
ks. kan. Obuchowicz Bronisław	Strzębalski Władysław
Ożarek Stanisław	Sobczyk Julian
Pachelski Stefan	ks. Sonik Franciszek
Padechowicz Edmund	Ślaska Jadwiga
Papiewski Stefan	Ślaski Zygmunt
Piwowarski Rafał	Tomaszewski Stefan
Popiel Paweł	Tymiński Tadeusz
Podolski Stanisław	Ungrowa Michalina
Rachalewska Stanisława	Walchnowski Andrzej
Rachalewski Stanisław	Włoszek Tadeusz
Różycki Erazm	Wodzinowski Feliks
Rudnicka Celina	Wojtaszek Michał
Rudnicki Ryszard	Dr. Zawadzki Mieczysław
Rymkiewicz Zofja	Ks. Zamojski Wincenty
Ryszkiewicz Józef	Zlasnowski Karol
Saski Bronisław	Zawiszanka Zofja
Schultz August	Żołątkowski Józef

Oddział Jędrzejowski.

Jędrzejów (Kieleck.) Dr. F. Przytkowski. Członków 33.

Zebrańia: Odbyło się jedno, przy udziale 5 członków.

Biblioteka: przybyło 2 dzieła.

Muzeum: przybyło numerów 17.

Badania naukowe: Wydano 120 r. na stację meteorologiczną.

Stacja meteorologiczna posiada obecnie wszystkie przyrządy, wymagane przez instrukcję Warsz. Biura

Meteor. Dziennik spostrzeżeń prowadzony był codziennie, wyniki przesyłane do Centr. Stacji Meteor. Warszawskiej, a ogłaszane w Kurjerze Kieleckim.

Zarząd składa podziękę za poparcie prac Krajoznawczych dla pp. Ł. Nawarro, W. Ziemińskiego, Dr. T. Ochockiego, F. Glejzera, J. Zubrzyckiego.

Zarząd Oddziału.

Przew. F. Przypkowski, V. Przew. F. Adamowicz, S. Pitass, Sekr. F. Wodzyński, Skarbn. A. Sucharkiewicz, Kust. S. Brusznicki.

Komisja Rewizyjna: Ks. J. Kociszewski, K. Gądzik.

Sprawozdanie kasowe.

WPŁYWY.

Składki za rok sprawozdawczy	Rb. 65.50
„ zaległe	„ 6.—
Zaciągnięta pożyczka	„ 70.80
	<hr/>
	Razem Rb. 142,30

WYDATKI.

Centrali „Ziemia“	Rb. 6.15
Na badania naukowe	„ 120.—
10% dla Zarządu Głównego	„ 6.55
Wydatki drobne na spłatę długu	„ 9.60
	<hr/>
	Razem Rb. 142 30

Lista Członków.

A damowicz Franciszek	Kabziński Feliks
B orkowski Piotr	Kasperkiewicz Karol
B rusznicki Stanisław	Ks. Kociszewski Józef
C hałoński Jan	Kosicki Julian
F ihel Piotr	Laskowski Henryk
F rank Zygmunt	Linowska Janina
G ądzik Karol	Mackiewicz Jan
G órski Stanisław	Majewski Edmund
J eżewski Jan	Montwiłło Konstanty
K abzińska Emilja	Nawarro Łukasz

Paszkowski Alfons
Dr. Pitass Stanisław
Piotrowski Władysław
Ks. Pluciński Józef
Dr. Przypkowski Feliks
Różycki Henryk
Rumprecht Wincenty

Sucharkiewicz Antoni
Świdorski Jan
Turno Gustaw
Wodzyński Feliks
Zembrzuski Bogdan
Zubrzycki Julian

Oddział Olkuski.

Olkusz (Kieleck.) T-wo Krajoznawcze. Członków było 27, przybyło 67, pozostaje 94.

Zebrań: odbyło się 7 przy udziale 481 osób. Zebrania zarządu — 11, wygłoszono referaty: A. Minkiewicz „Kraśiński“, „Sprawa włościańska w Polsce“, S. Opolska „Kraków“, J. Osmołowski „Tatry“ — wysłuchało referatów 254 osoby.

Badania naukowe. Wydano 20 rb. dla Komisji Fizjograficznej i na stację Pluviometryczną.

Odczyty urządzono 3. J. Chełmiński „Tajemnice morza“, Al. Janowski „Wycieczki po kraju“, „Nasze miasta“, wysłuchało odczytów 383 osoby. Zarz. Kom. Przew. Iwaszkiewicz, sk. Br. Jasiński, czł. S. Opolska, M. Skoczyński, M. Zub i S. Żarski.

Stację pluwiometryczną założono w Olkuszu, prowadzono badania od 1 Maja do końca roku,

Wystawę obrazów M. Płonowskiej „Krajobraz Ukraiński“ urządzono staraniem Oddziału.

Biblioteka. Przybyło dzieł 51, czasopism 27, map 3.

Wydawnictwa: „Ziemi“ prenumerowano 25 egz., sprowadzono wydawnictw na sumę 104 rb. 05 k.

Muzeum. Przybyło numerów 317, liczby zwiedzających nie kontrolowano. Zarząd Muzeum: Przewodn. Osmołowski, członek. Giedroyc, Grzybowski, J. Jarno, J. S. Jarno, Jasiński, I. Kowalski.

Komisję Fotograficzną stanowili: Przew. J. Osmołowska, Czł. Gadowski, Gurbiel, Osmołowski, Renner, Wojdacki, Wolniewicz, Wyzewski.

Wycieczek było 7, do Krakowa, Wieliczki, Pilicy, Smolenia, Ogrodzieńca, Zakopanego, Łaz, Ojcowa, Szklar, Pieskowej Skały, Krzeszowic, Czernej, Klucz, Pazurka, na Dębową Górę pod Bukownem, Wzięło udział w wyc. 178 os. Przewodnikami byli p.p. Krajewski, Osmołowski, Paderewski. Przyjmowano wycieczki z Warszawy, Zagłębia, Kielc, Ursynowa i Mirosławic, ogółem os. 103. Nabyto sienniki do lokalu, korzystało z noclegów osób 72. Zarząd Komisji stanowili: Przew. S. Paderewski, sekr. S. Opolska, skarbn. K. Krajewski, czł. Cissowski, S. Gadomski, A. Okrajni.

Zarząd składa podziękowanie za poparcie prac krajoznawczych dla p.p. Thugutta, ks. Zuba, J. Jarno, J. S. Jarno, Kramarczyka, A. Szlęzaka, K. Paszczyńskiego, S. Cissowskiego, M. Sumińskiego, W. Kipińskiego, R. Piechowicza.

Uwagi ogólne. Oddział uważa na pożądane zainteresować krajoznawstwem ludność wiejską i z tego powodu zamierza otworzyć filję w jednej z sąsiednich wsi. Z ogólnej ilości 637 os., które wysłuchały referatów i odczytów, 40 proc. stanowili robotnicy kopalniani.

Zarząd Oddziału.

Przew. A. Minkiewicz, sekr. J. Opalski, skarbn. St. Buchowiecki, Kust. J. Osmołowski, czł. S. Gadomski.

Komisja Rewizyjna. S. Cissowski, J. Jarno.

Sprawozdanie kasowe.

WPLÝWY :

Wpisowe nowych członków wpłynęło	Rb. 77.00
zaległe wpisowe	„ 5.00
Składki za rok sprawozdawczy wpłynęło	„ 196.26
„ zaległe	„ 54.25
„ na rok 1913 wpisowe	„ 2.00
„ „ „ „ składki	„ 6.00
Ze sprzedaży wydawn. otrzym. z Centrali	„ 14.45
Wpływ netto z wycieczek	„ 25.62

do przeniesienia Rb. 380.58

	z przeniesienia Rb. 380.58
Dochód brutto z odczytów	91.79
Dochody nadzwyczajne (ofiary, zapisy i t. p.) „	47.70
Za prenumeratę „Ziemi“ wpłynęło	82.50
Zaległej prenumeraty	22.50
	<u>Razem Rb. 625.07</u>

WYDATKI:

Wynajem i utrzymanie lokalu	Rb. 75.00
Pensje pracowników (służący)	22.00
Wydatki kancelaryjne (papier, marki, druki itp.) „	38,50
Na wydawnictwa: za pocztówki „Centrali“	14.75
prenumerata „Ziemi“	126.00
2 roczniki „Ziemi“ w opr. „	10.00
prenumerata pism do Oddz. „	43.30
Koszty urządzenia odczytów	85.00
Na bibliotekę	5.20
Na bad. naukowe Cent. i kupiono deszczomierz „	20.00
Na del. w celach krajozn.	30.00
Ofiarowano na instytucje Prusa	5.00
Na ruchomości (netto)	60.57
Saldo na rok następny	89,05
	<u>Razem Rb. 625,07</u>

Lista Członków.

B artkiewicz Julian Buchowiecka Wieńczysława Buchowiecki Stefan Budzyński Stanisław C haberka Bolesław Cebo Antoni Cissowska Zofja Cissowski Stanisław Czekański Maurycy G adomska Jakóbina Gadomski Stanisław Giedroyć Stanisław Grużewska Bronisława	Grzybowski Jerzy Gurbiel Józef Grzybowska Jadwiga Golański Gurbiel Stefanja Golańska Gołębiowski Gajkiewicz Antoni Grujanka Marja H ees Zofja Halkiewicz Herr Iwaszkiewicz Ludwika
---	---

Iwaszkiewicz Stanisław

Jarno Jan

Jarno Jan Stanisław

Jasiński Bolesław

Jabłoński Andrzej

Jedlikowski Witold

Kipiński Wincenty

Kowalski Ignacy

Krajewski Konrad

Krąkowski Mieczysław

Kubiczek Romuald

Kowalski Mieczysław

Kajda Piotr

Kulwiec Zygmunt

Kubik Hilary

Kiereż Maciej

Liberski Konstanty

Ks. Latała Jan

Leśniowski Paweł

Łapiński Franciszek

Minkiewicz Antoni

Minkiewicz Emilja

Maliszewski Władysław

Machnicki Aleksander

Mrozek Jan

Mrozowski Stanisław

Niepielski

Najmrocki Stanisław

Okrajniowa Zofja

Okrajni Antoni

Opalska Stefanja

Opalski Józef

Osmołowska Janina

Osmołowski Jan

Ostrowski Wacław

Olszewski Marjan

Paczek Bronisław

Paderewski Stanisław

Paszyński Kazimierz

Rydzewska Marja

Regulski Jan

Skarżyński Mieczysław

Schmidt Stefan

Szlązak Antoni

Sołtyk Władysław

Stypulska

Szymczyk Edward

Sokołowski Władysław

Schmidt Antoni

Tacikowska Regina

Tacikowski Kazimierz

Wasilkowski Czesław

Waśniewska Stanisława

Waśniewski Józef

Wyżewski Zbigniew

Wolniewicz

Wilczyński Józef

Wojdacki Stanisław

Wójcik Szymon

Wenzio Wojciech

Ziemski Mieczysław

Zarukiewicz Ludwik

Zarzycki

Zub Michał

Żurek Jan

Żukowska Jadwiga

Żukowski Władysław

Żarski Stefan

Oddział Łąpski.

Łapy (Łomż.) E. Sokołowski.

Członków — 16.

Zebrańia: Ogólnych 1, miesięcznych 12, udział osób 130, wygłoszono referaty: Krasiński, Kołłątaj, Kraszewski, rok 1812, Kaszuby, Kresy Rzplitej, Ruś, Wołyń, Lasy Wołyńskie, Gdańsk, Katedra Warszawska, Prelegenci: A. Jachondowicz, H. Wiśniewska, A. Zwierzyński, C. Zwierzyński.

Badania naukowe. Wyznaczono Kom. Fizjogr. rb. 3.

Wycieczki: do Warszawy, Ostrołęki, Kudaku i Siczcy, nad Narew, na Wołyń; wzięło udział w wycieczk. 39 osób.

Zarząd Oddziału.

Przew. E. Sokołowski, sekr. H. Wiśniewska, skarbn. J. Ratman.

WPLÝWY.

Pozostałość z roku poprzedniego	Rb. 2.00
Składki za rok sprawozdawczy	„ 48.00
Ze sprzed. wydaw. otrzym. z Centrali	„ —.25
	<hr/>
	Razem Rb. 50.25

WYDATKI.

Wynajem i utrzymanie lokalu	Rb. 40.75
Wydatki kancelaryjne (papier, marki, druki, schematy i t. p.)	„ 1.50
10% Zarząd Główn.	„ 4.80
Na badania naukowe	„ 3.00
Saldo na rok następny	„ —.20
	<hr/>
	Razem Rb. 50.25

Lista Członków.

Bieliński Mieczysław	Sokołowski Edward
Borkowska Wacława	Sapiński Ryszard
Dydykówna Zofja	Wiśniewski Leonard
Jachondowicz Albin	Wiśniewska Marja
Ks. Misiewicz Aleksander	Wiśniewska Helena
Przybyszewski Stanisław	Zegrzda Marja
Ratman Józef	Zwierzyńska Aleksandra
Roszkowski Paweł	Zwierzyński Antoni

Oddział Radomski.

Radom, ul. Lubelska 13 m. 5.

Członków było 60, przybyło 10, ubyło 2, pozost, 68.
Zebrań ogólnych było 2, uczestniczyło osób 47.
 Posiedzeń Zarządu 3.

Odczyty. W. Umiński „Wśród lodów i nocy“ „Chiny i Chińczycy“. Świdorski „Alpy i wchodzenie na szczyty“. Osób było nie wiele.

Muzeum. Nabyto kilka listów Kościuszki za własne pieniądze Ks. Kustosza.

Uwagi ogólne: projektowano urządzenie Wystawy Starożytności w Radomiu, wydanie pocztówek ziemi Radomskiej, dobre chęci skończyły się na projektach. Na projektowane wycieczki nikt nie stawiał się do apelu, starzy tłumaczą się, że już się napodróżowali w życiu, młodzi tłumaczą się zajęciem i brakiem środków.

Zarząd Oddziału.

Prezes Dr. T. Rakowski, v. prez. K. Grabiński, sekr. Ks. J. Wiśniewski, skarbn. Ks. L. Sobierajski, *Komisja Rewizyjna:* M. Skotnicki, J. Wojdacki, M. Szafranski.

WPLYWY.

Pozostałość z roku poprzedniego	Rb. 200.69
Wpisowe nowych członków	„ 7.00
Składki za rok sprawozdawczy	„ 149.55
„ zaległe	„ 17.75
„ na rok następny	„ 7.00
Zysk z wydawnictw otrzymanych z Centrali „	8.79
Procent od sum lokowanych w bankach	„ 5.30
	<hr/>
	Razem Rb. 396 08

WYDATKI

Wynajem i utrzymanie lokalu	Rb. 110.00
Wydatki kancelaryjne (papier, marki, druki, schematy i t. p.)	„ 25.70
Koszty urządzenia odczytów	„ 20.00
	<hr/>
	do przeniesienia Rb. 155.70

	z przeniesienia Rb. 155.70
Na zbiory muzealne	24.00
„ delegacje w celach krajoznawczych	10.00
„ ruchomości netto	40.00
Wydatki drobne	10.00
Saldo na rok następnny	156.38
	<hr/>
	Razem Rb. 396.08

Lista Członków.

Bielski Stefan	Kuczyński Józef
Borawska Sylwia	Kuźnicka Marja
Broel Plater Józef hr.	Krąkowska Marja
Chmielewski Mieczysław	Kassa Poz. Oszcz. w Ilży
Chojko Adam dr.	Łagodziński Feliks
Cieszkowski Feliks	Marcinkowski Zenon
Cyrańska Marja	Martofel Bronisław
Czajkowska J.	Marx Kazimiera
Dembowski Piotr ks.	Rakowski Tadeusz dr.
Dębska Michalina	Rakowska Jadwiga
Fidler Henryk dr.	Rafalski
Gajl Marja	Papiewska Marja
Glogier Maciej	Pietraszewski Stanisław
Gliszczyński Józef	Silnicki Władysław
Grabiński Kazimierz	Słomiński Zygmunt
Gruszczyński Wacław	Skibiński Aleksander
Gumowska Władysława	Sołtyk Stefan
Hryniewicz Jadwiga	Sobierajski Leon ks.
Hübner Zygmunt	Suchański Edward
Idzikowski Stanisław dr.	Starzomski Walenty ks.
Jarzyński Prosper	Staniszewski Karol
Jarzyńska Janina	Świdwińska Amelja
Jastrzębowski Szczęsny	Święcicki Kazimierz
Jankowska Aleks.	Szafrański Marceli
Kondratowicz Helena	Szafrańska Wanda
Kanigowski Tymoteusz	Smyjewski Witold
Kęszycki Jan	Skotnicki Maksymiljan
Keteranicz Janina	Świderski H.
Kellenz Kranz Stanisł. dr.	Temerson Adolf

Trzebiński Julian
Wędrychowski Tadeusz
Wereszczyński Kazimierz
Wickenhagen Karol
Wiśniewski Jan ks.

Wojdacki Józef
Woszczyński Zdzisław
Vorbrodt Juljusz
Zabiełło Jan
Zajewski Zygmunt

Oddział Kaliski.

Kalisz, ul. Nowoogrodowa № 2, Konstancy Bzowski.
Członków było 65, przybyło 59, ubyło 2, pozostało 122.

Zebrań — 11, Ogólnych 1, miesięcznych 6, wzięło udział 131 osób.

Referaty: K. Becki „Wycieczka do Poznania“, do „Kruszwicy“ i na „Gopło“, W. Ruskowski „Muzeum ludoznawcze w Poznaniu“, S. Bzowski „Mapa gub. Kaliskiej“, K. Kolska „Bełcikowskiego: Pamiętnik nauczyciela“, J. Wodzińska „Wycieczka na jeziora Konińskie“, K. Bzowski „Wycieczka szkolna na Litwę“, J. Dąbrowski „Miejsca pamiątkowe w Ziemi Kaliskiej“, H. Międzyński „Z przeszłości i terażniejszości Wilna“.

Badania naukowe — wydano 47 rb. 50 k. Komisji Fizjograficznej.

Odczyty — J. Wodzińska „Nasze skarby“, K. Kulwiec „Ochrona osobliwości i zabytków przyrody“ — słuch. 210 osób. Przew. Sekcji S. Bzowski, sekretarz H. Międzyński.

Biblioteka: przybyło numerów 15. Przew. J. Dąbrowski, sekret. K. Bzowski.

Muzeum: przybyło numerów 97, zwiedziło zbiory 803 osoby. Przew. M. Parczewska, sekr. M. Nieniewska.

Wycieczki — do Poznania, Łodzi, Nędzyszewa, Zawodzia, Gniezna, Kruszwicy, Inowrocławia, Torunia, Chełmiec, Miłostawia, Pleszewa, Bukowiny (na Śląsku), w Konińskie i Słupieckie. Przew. Sekcji W. Lesser, sekret. K. Becki.

Komisja Fotograficzna gromadziła zbiory fotogr. do Muzeum. Przew. W. Ruskowski, sekr. W. Lesser,

MUZEUUM KRAJOZNAWCZE w KALISZU.

Poparcie prac krajoznawczych okazali: I Towarz. Wzajemnego Kredytu, I Towarzystwo Oszczędnościowo-Pożyczkowe, Towarzystwo Kredytowe Miejskie, Dr. Dukalski ze Stawiszyna, Oddział Łódzki P. T. Kr. Członek Zarządu p. Kazimierz Becki wprowadził 22 nowych członków do Oddziału. Za życzliwe poparcie Zarząd składa serdeczne podziękowanie.

Zarząd Oddziału.

Prezesem był ś. p. Stanisław bar. Graeve, Vice-Prez. S. Bzowski, sekr. K. Bzowski, skarbn. M. Nieniewska, członek. K. Becki, J. Dąbrowski, W. Lesser, H. Miączyński, M. Parczewska, W. Ruszkowski.

Komisja Rewizyjna — E. Bohowiczowa, F. Brusiński, W. Piotrowska.

Sprawozdanie kasowe.

WPLŹYWY.

Pozostałość z roku poprzedniego	Rb. 64.30
Wpisowe nowych członków	59.00
Składki za rok sprawozdawczy	267.75
„ zaległe	18.00
„ na rok następny	6.00
Zysk brutto ze sprzedaży wydawnictw	2.50
otrzymanych z Centrali	147.50
otrzyman. od osób obcych i in. Oddziałów	45.06
Wpływ brutto z wycieczek	16.34
„ „ z odczytów	50.30
Dochody nadzwyczajne (ofiary, zapisy i t.p.)	173.84
Procent od sum lokowanych w bankach	4.42
Zebrane dla Centrali na badania fizjograficzn.	47.15
Z wejść do Muzeum i pogadanek muzealn.	79.43
Ze sprzedaży znaczków członkowskich	11.00

Razem Rb. 992.59

WYDATKI,

Wynajem i utrzymanie lokalu wraz opałem	Rb. 259,55
Pensja woźnego	„ 78,00
Wydatki kancelaryjne (papier, marki i t. p.)	„ 18,42
Na wydawnictwa: „Ziemia“ i roznoszenie	„ 140,01
„ osobom obcym i in. Oddziałom	„ 47,16
Koszty urządzenia odczytów	„ 30,40
„ wycieczek	„ 5,20
Na bibliotekę	„ 59,77
„ zbiory muzealne	„ 37,72
„ badania naukowe dla Kom. fizjograficz- nej — przekaz	„ 47,15
„ fotografie	„ 8,00
„ ruchomości (netto)	„ 116,56
Wydatki drobne	„ 8,02
Przekazano dodatkowo za roczniki 1911 r.	„ 8,53
Kupno znaczków członkowskich	„ 25,00
10% ₀ od 350,75 dla Centrali	„ 35,00
Saldo na rok następny	„ 68,00
	<hr/>
	Razem Rb. 992,59

Lista Członków.

A poznańska Bronisława	Butkiewicz Stanisław
B ajkowski W.	Busz Henryk
Banaszkiewicz Antoni	Bzowski Konstanty
Bąkowski Ignacy	Bzowska Łucja
Becka Jadwiga	Bzowski Stanisław
Becki Kazimierz	Bzowski Władysław
Białecki Michał	Bzowska Zofja
Billewicz Franciszek	C zyżewski Adam
Biluchowski Stefan	D aszkiewicz Helena
Ks. Bliziński Wacław	Dąbrowski Józef
Bogusz Piotr	Dąbrowska Marja
Bochowiczowa Emilja	Dr. Drecki Feliks
Bokówna Marja	Dzierzbicki Józef
Boretti Wincenty	Dziewulski Leon
Bruśnicki Feliks	F alkowski Wacław
Buksicki J. S.	Fligel Jan
Bulewski Stanisław	

Fraenkel Natalja
Baron. Graeve Stanisława
Garczyński Witold
Gorczyński J.
Gross Henryk
Guderski Ignacy
Gutman Emil
Hilchenówna Janina
Holtz Markus
Hyżycki Aleksander
Jasiński Kazimierz
Ks. Jasiński Włodzimierz
Jensz Wanda
Karska Marja
Karwaciński Jan
Karwacińska Janina
Kindler Ludwik
Knychalski Feliks
Kokowska Ewa
Kolska Kazimiera
Kotarska Walentyna
Kobierzycki Michał
Kobierzycki Józef
Kozuchowski Telesfor
Krassowski Józef
Królikowski Adam
Dr. Krzymuski Feliks
Kryński Leon
Kubik Wiktor
Lech Tadeusz
Lenartowicz Józef
Leopold Józef
Lesser Władysław
Matawowski Feliks
Miączyński Hieronim
Miączyńska Jadwiga
Mańkowski Tadeusz
Michalski Jan
Młynarska Stefanja
Młynarski Wincenty

Motylewska Wanda
Mrozowski Roman
Mystkowska Julja
Mystkowski Kazimierz
Niedziałkowski Hieronim
Nieniewska Marja
Nestrypke Kazimierz
Orzeł Stanisław
Parczewski Alfons
Parczewska Melanja
Parymończyk W.
Parymończyk J.
Piasecki Tadeusz
Pietrzak Ksawery
Piotrowska Janina
Piotrowska Wanda
Podziemska Halina
Puławski Tadeusz
Radoński Feliks
Radwan Józef
Rędziejewska Zofja
Roessler Jan
Ruszkowski Feliks
Ruszkowska Karolina
Ruszkowski Wacław
Rymarkiewiczowa Felicja
Rymarkiewicz Kazimierz
Sander G.
Sarnecka Marja
Siemiątkowski Zygmunt
Sikorski Edmund
Scholtz Kazimierz
Skąpska Anna
Skąpska Janina
Sobolewski Bolesław
Sobolewski Czesław
Strzeszewski Stefan
Sulecińska Marja
Szarras M.

Szumski Teodor
Tarnowski Antoni
Tymieniecki Seweryn
Walewski Stefan
Wodzińska Jadwiga

Wróblewska Zofja
Zaleska Janina
Zieleniewska Zofja
Zucker Mieczysław
Żurowski Walenty

Oddział Lubelski.

Lublin, Niecała 14 m. 3

Członków: było 97, przybyło 27, ubyło 6, pozostało 118.

Zebrani ogólnych 3, miesięcznych 3, wzięło udział w zebraniach 114 os.

Badania naukowe: wydano 50 r. Komisji Fizjograficznej.

Odczyty: Przew. Sekc. E. Supronowicz, Członek. W. Cholewiński, W. Kunicki, J. Kunicka. Odczytów 3: S. Bojarska. „Prasłowiańska Jedlnia“, T. Ciświcki „Lublin i jego okolice“. Al. Janowski „Podole“. Wysłuchało odczytów os. 264.

Biblioteka: przybyło numerów 15.

Muzeum: Przew. F. Olszewska, sekr. Z. Bochyńska czł. Al. Jaworowski, H. Jaworski, L. Kinelowa, T. Santer, R. Skawińska, S. Uziembło H. Wiercieński, S. Zajączkowska, M. Zembruska. Przybyło do zbiorów 188 numerów, p. A. Rostworowski złożył do depozytu muzeum kolekcję 62 okazów ornitologicznych.

Wycieczki: Przew. S. Uziembło, V. przew. J. Kałwaj, sekr. R. Sroczyńska, czł.: W. Cholewiński, Z. Jabłoński, M. Kamińska, S. Samsonowicz, wycieczki do: Warszawy, Puław, Naęczowa, Zamościa, Zwierzyńca, Przegalin, Białowieży, po Lublinie. Osób było 199. Przew. byli pp. T. Ciświcki, W. Cholewiński, S. Uziembło, R. Zapasiewiczówna. — Przyjmowano wycieczkę z Warszawy osób 60.

Poparcie dla prac Oddziału okazał Bank Handlowy Warszawski.

Uwagi ogólne: Zarząd Oddziału wytężył swe siły w kierunku stworzenia Muzeum, uzmysławiającego stan

i rozwój ziemi Lubelskiej pod względem historycznym, artystycznym, przemysłowym i handlowym. W tym celu zainicjowano połączenie zbiorów Towarzystw Rolniczego, Hygienicznego i Krajozn., ustalając Komisję z 6 członk. (po 2 od każdego T-wa). Obecnie muzeum liczy około 1000 numerów. Komisja Fotograficzna została zwinięta. Zaprojektowana Komisja Popularyzacji Krajoznawstwa, dla której nabyto nawet latarnię projekcyjną, nie została zorganizowaną.

Zarząd Oddziału.

Prezes S. Uziębło, sekr. J. Kunicka, skarbn. K. Markowicz, czł. Z. Bochyńska, W. Cholewiński, K. Grabowski, W. Kunicki, W. Olszewski. *Komisja Rewizyjna.* W. Czerwiński, A. Herlen, S. Samsonowicz.

Sprawozdanie kasowe.

WPLYWY.

Pozostałość z roku poprzedniego	Rb.	25.80
Wpisowe nowych członków	"	26.00
Składki za rok sprawozdawczy	"	265.75
" zaległe	"	29.25
" na rok następny	"	3.00
Zysk brutto z wydawn. otrzymany z Centrali	"	171.90
Wpływ brutto z wycieczek	"	373.76
Dochód brutto z odczytów	"	65.67
Dochody nadzwyczajne (ofiary, zapisy i t. p.)	"	50.00
Procent od sum lokowanych w bankach	"	22.74
Podniesione z kasy Przemysłowców	"	80.00
		<hr/>
	Razem Rb.	1113.87

WYDATKI.

Wynajem i utrzymanie lokalu	Rb.	100.45
Wydatki kancelaryjne (papier, marki, druki, schematy i t. p.)	"	28.10
Na wydawnictwa Centrali	"	196.12
Koszty urządzenia odczytów	"	92.65
" " wycieczek	"	364.24
		<hr/>
	do przeniesienia Rb.	781.56

	z przeniesienia Rb. 781.56
Na bibliotekę	22.67
„ zbiory muzealne	9.46
„ badania naukowe	50.00
„ delegacje w celach krajoznawczych	30.00
„ fotografie	7.10
„ ruchomości netto	118.30
Wydatki drobne	26.00
Saldo na rok następny	17.66
Dziesięcina Centrali za rok 1911	27.38
Procenty	22.74
	Razem Rb. 1.113.87

Lista Członków.

A mborska Janina	Hincz Czesław
Arlitewicz Józef	Iwański Jan
B arszakiewicz Wanda	Janiszewski Stanisław
Bernatowicz Antoni	Janiszewski Jan
Biernacki Mieczysław	Jaczewski Kazimierz
Boguski Witold	Jaczevska Rozalja
Brzeziński Stanisław	Jabłoński Zygmunt
Budny Józefat	Jankowski Paweł
C hmielewski Gracjan	Jaworowski Aleksander
Cholewiński Witold	Kaławajć Jan
Chromiński Kazimierz	Kamińska Matylda
Ciświcki Tadeusz	Kienitz Marja
Czarnecka Helena	Kiciński Jan
Czarnołuski Władysław	Kinelowa Ludwika
Czerwiński Wacław	Kocowski Franciszek
D ąbrowski Franciszek	Kowerski Jan
Dembiński Michał	Kowerski Stefan
Dobrski Wacław	Kościanowski Wacław
Dulęba Kazimierz	Kowalczewski Ludwik
Dział Stanisław	Kunicka Józefa
F liski Henryk	Kunicki Władysław
G awdzik Edward	Kuczyński Alojzy
Giełżyński Witold	Kunstetterówna Stefanja
Grabowski Konstanty	Lübek Sławomir
H erlen Antoni	Lübek Romuald

Markowicz Kazimierz	Rościszewski Hipolit
Matecz Stanisław	Rostworowski Antoni
Mankiewicz Edward	Rutkowski Feliks
Mazurkiewicz Mieczysław	Rzeczyński Edmund
Mączka Jan	Santer Tomasz
Męczyński Kazimierz	Schöneich Aleksander
Michniewski Michał	Schotz August
Millerowa Zofja	Samsonowicz Stanisław
Modrzewski Władysław	Sekutowicz Bolesław
Moskalewska Jadwiga	Sitkowska Jadwiga
Moskalewski Feliks	Skibińska Janina
Muszkat Stanisław	Skarzyński Władysław
Nowosielski Edward	Skawińska Róża
Olszewska Felicja	Smelster Antoni
Olszewski Włodzimierz	Sroczyńska Regina
Ostromięcki Piotr	Stecka Marja
Papiewska Janina	Stanisławski Władysław
Papiewska Marja	Steliński Ignacy
Piaszczyńska Zofja	Supronowicz Edward
Pleszczyński Stanisław	Szczerba Tadeusz
Płackiewicz Leon	Świerczewski Kazimierz
Polkowska Zofja	Tomorowicz Kazimierz
Przegaliński Władysław	Tuszyński Karol
Przybylska Wanda	Uziembło Stefan
Puternicki Konrad	Westfal Karol
Radzikowska Stanisława	Wiercieński Stanisław
Radzikowski Stefan	Wiercieński Henryk
Rayski Konstanty	Wiśniewska Anna
Rackowski Franciszek	Wiśniewski Henryk
Radomski	Wolińska Stanisława
Rejer Helena	Zajączkowska Stanisława
Renardówna Marja	Zapasiewiczówna Romana
Rohland Helena	Zembrzuska Marja
Rohland Paweł	Zielińska Jadwiga

Oddział Łowicki.

Łowicz. Rynek

Członków było 76, przybyło 20, ubyło 26, pozostało 70.

Zebrań: ogólnych 1, miesięcznych 1, udział osób 23. *Referat* wygłoszono jeden, S. Kwietniewski „Hiszpanja“.

Badania naukowe: wydano 5 rb. Komisji Fizjograficznej.

Pokaz owoców w 104 odmianach urządzono i brano udział w *Wystawach* w Staszowie, Pradze Czeskiej, Gostyninie i Warszawie.

Biblioteka: przybyło dzieł 10.

Muzeum. Zarząd: A. Chmielińska, J. Sokołowska, Przybyło do zbiorów 648 numerów. Zwiedziło zbiory parę tysięcy osób. Włóścianie chętnie zwiedzają Muzeum i znoszą dary, w ciągu roku sprawozdawczego napłynęło od nich 50 okazów. Złożyli też dary pp. S. Serkowski, Al. Janowski, E. Jankowski, Zaborscy, A. Franaszek, S. Gadowski, Mirecki, Kulerska, Adelstein, Antoniewiczówna, Sokołowska, Woźniakowa, Kołakowska, M. Chmielińska, Markiewicz, Tatarzyńska, Pstruszeńska, Danecki, Piątkowski, Nowakowski, Rybacki, Markowski i Towarzystwo Wzajemnego Kredytu.— Zarząd Muzeum prowadził badania statystyczne z pow. Łowickiego, gromadził znikający materiał etnograficzny, opracował plan Łowicza i mapę powiatu Łowickiego, zbiera materiał do wykreślenia mapy rozsiedlenia Księżaków.

Wycieczki: po Łowiczu, do Warszawy, Mirosławic, Liskowa, Łaguzewa. Osób 577, przew. byli: A. Chmielińska, A. Piątkowski, W. Tarczyński. Przyjmowano wycieczki z Warszawy, Orszewa, Żyrardowa, Grodziska i Ks. Łowickiego osób 264.

Popularyzacja Krajoznawstwa prowadzona jest przez Zarząd Muzeum. Urządzono 3 pogadanki dla dzieci: Z. Górską „mieszkania zwierząt“, „O łądach“, „S. Szymanowska „O morzach“.

Zarząd Oddziału.

Prezes J. Chmieleński, v. prez. A. Chmieleńska,
Ks. Kan. Niemira, sekr. W. Pstruszeński, Skarbn. S. Diehl.
Komisja Rewizyjna H. Balcer, K. Kiślański, K. Rybacki.

Sprawozdanie kasowe.

WPLYWY.

Pozostałość na 1 grudnia 1911 r.	Rb. 15.78
Wpisowe	” 20.—
Składki członków za 1911 r.	” 6.60
” ” za 1912 r.	” 200.75
” ” za 1913 r.	” 3.—
Ofiary dobrowolne	” 27.40
Z biblioteki	” 104.27
Z zebrań miesięcznych	” 5.86
Za prenumeratę „Ziemi“	” 104.05
Ze sprzedaży pocztówek	” 18.88
Ze sprzedaży wydawnictw	” 6.—
	<hr/>
Wpływy ogółem	Rb. 512.59

WYDATKI.

Na wynajem lokalu	Rb. 48.—
” pensję woźnego	” 120.—
” ” bibliotekarza	” 98.40
” prace fizjograficzne	” 5.00
” lampę projekcyjną, spirytusową	” 12.60
” szafę do biblioteki	” 20.—
” książki, oprawy i różne do biblioteki	” 37.15
” zebrania miesięczne	” 10.59
” prenumeratę „Ziemi“	” 103.35
” pocztówki	” 10.62
” wydawnictwa	” 6.48
” wyjazd delegata do Warszawy	” 2.50
” materiały plśmienne, marki poczt. i stempl.	” 7.64
” różne drobne wydatki	” 1.75
” opał i światło	” 24.36
Pozostałość	” 4.15

Wydatki ogółem Rb. 512.59

Budżet sekcji muzealnej na 1913 r.

Wpływy.	Pozostałość z 1912 r.	Rb.	1.04
	Z ofiar, darów i t. p.	„	345.—
	% od lokacji i wkładów	„	52.21
			<hr/>
	Wpływy ogółem	Rb.	398.25

Wydatki.	Na administrację (lokal, woźny, opał i światło)	Rb.	153.—
	Na zwiększenie zbiorów	„	170.—
	Na zwiększ. kapit. na bud. domu „	„	75.25
			<hr/>
	Wydatki ogółem	Rb.	398.25

Lista Członków.

A drzejewski Bazyli	J aniszowski Wacław
B alcer Eugenia	J anczy Jan
B alcer Emil	K iślańska Iza
B alcer Franciszek	K iślański Kazimierz
B aranowski Aleksander	K leindients Reinhold
B rzozowska Barbara	K s. Prałat Karpiński
B urdziński Marjan	K arlsbad Szymon
K s. Pastor Edmund Bursche	K ozłowska Helena
B erger Marcin	K owalski Jan
B rzeski Franciszek	K lug E.
C hmielińska Aniela	K ozłowska Marja
C hmieliński Jan	K ukiełek Jakób
C hojnowski Walery	L askowska Zofja
C zołomiej Cecylja	M adalińska Grażyna
D iehl Stanisław	M adaliński Adam
D etkens Eugeniusz	M aciejko Karol
G ellens Józef	M oszyński hr. Jan
G ierasiewicz Juliusz	k s. kanonik N iemira Jan
G órska Wacława	O czykowska Marja
G órska Zofja	O łdakowski Władysław
G ołębiowski Leon	P acho Dominik
G ołądzinowski Saturnin	P iramowicz Witold
G rabski Władysław	P struszeński Wiktor
G ampf Józef	P awłowski Aleksander
H iller Antoni	R óżycka Janina

Rozenblum Felicja
Rybacki Karol
Rubach Lucjan
Szymanowska Stanisława
Szymanowski Ludwik
Sanowski Bronisław
Sokołowska Julja
Schmidt Edmund
Starnowski Karol
Strąk Franciszek

Scheiding Mieczysław H.
Tarczyńska Jadwiga
Tarczyński Władysław
Trawińska Kamilla
Trawiński Franciszek
Trawińska Zofja
Wasilewski Jakób
Wekstein Anatol
Weisglas Felicja
Wilkoszewski Stanisław

Oddział Grójecki.

Grójec (Warsz.) H. Hołownia.

Członków było 65, przybyło 24, ubył 1, pozostało 88.

Zebrań ogólnych 1, miesięcznych 2.

Referaty. Dr. J. Czekanowski „Z wycieczki po Afryce Środkowej“, Dr. H. Bolcewicz „Piotr Skarga“, Wysłuchało osób 130.

Badania naukowe. Przyznano 10 proc. od składek członkowskich.

Odczyty. Odbył się jeden, mówił prof. Manfred Kriedl „Krasiński“, osób było 164.

Wycieczki do Warszawy, Warki, Czerska, Góry Kalwarji i cukrowni Czersk. Osób było 49, prowadził H. Hołownia.

Zarząd Oddziału.

Prezes S. Czekanowski, V.-Prezes — S. Ambrożewicz, sekr. H. Hołownia, skarbn. S. Orzeszkowski, czł. W. Kotarbiński.

Komisja Rewizyjna. J. Cierpisz i A. Wojdak.

Sprawozdanie kasowe.

WPLÝWY.

Pozostałość z roku poprzedniego	Rb. 32.12
Wpisowe nowych członków	28.00
Składki za rok sprawozdawczy	82.50

do przeniesienia Rb. 142.62

	z przeniesienia Rb.	142.62
Dochód brutto z zebrań	„	8.25
„ „ z odczytów	„	68,65
	Razem Rb.	219.52

WYDATKI.

Wydatki kancelaryjne (papier, marki druki itp.) Rb.	17.87
Koszty urządzenia zebrań	12,23
„ „ odczytów	95.—
Na delegacje w celach krajoznawczych . . .	5.—
Na ruchomości netto	17.—
Saldo na rok następnny	72.42
	Razem Rb. 219.52

Lista Członków.

A mbrożewicz Stefan	Janowska Barbara
Ajewski Stanisław	Jełowicki Stanisław
Aleksandrowicz Katarzyna	Janasz Aleksander
B usz Zygmunt	Jaworowski Antoni
Bruszewski Kazimierz	K osińska Aleksandra
Buhardt Halina	Kosiński Aleksander
Borzuchowski Wacław	Koźniewski Stefan
Bagniewski Dyonizy	Kotarbiński Wiktor
Bagniewska Emilja	Kozłowski Stefan
Białasiewicz Jan	Klimowicz Dawiakowski S.
Czekanowski dr. Jan	Kuropatwiński Aleksander
Czekanowska Marja	Kredoszyński Stanisław
C zekanowski Stanisław	Krysicki Jan
Cierpisz Józef	Kudzia Jan
Cierpiszówna Zofja	Klejn Jerzy
Czarkowska Marja	Kowalczyk Jan
D rewien Zdzisław	Kaźmierski Józef
Dobrowolski Jan	Korkosiński Mieczysław
G órczyński Walenty	Korkosińska Helena
Gniewiewski Bronisław	L eżańska Janina
Garczyński Wacław	Bigoszyński-Łazucki Leon
H ołownia Henryk	Łobodowski Karol
Horodyńska Bolesława	M ichniewski Tadeusz
Iwanicki Witold	N iekrasz Bolesław

Nowakowski Józef
Olszewska Jadwiga
Orzeszkowski Stanisław
Olbrychtówna Stefanja
Orlewicz Antoni
Poinc Alfons
Pietkowski Bronisław
Piasecka Marja
Paprzycki Jan
Pękalski Aleksander
Preobrażeński
Rembowska Marja
Racięcka Halina
ks. Roguski Stefan
Staniszewski Marceli
Srzednicki Antoni
Szulc Emil
Sasyn Kazimierz
Sędzielska Zofja
Sokolnik Leon

Szmidt Jadwiga
Szczuka Józef
Sebota Wincenty
Szyszko Stanisław
Stankiewicz Kazimierz
Sydry Władysław
Sokołowski Wojciech
Sułkoński Stefan
Suska Zofja
Sokolewicz Hipolit
Staniszewski Roman
Wojdak Antoni
Wanke Salomea
Wanke Witold
ks. Wieczorek Tomasz
Wasiewicz Mieczysław
Winkler Stanisław
Wyleżyńska Stanisława
Winnicka Kamilla
Włodarski Włodzimierz

Oddział Piotrkowski.

Piotrków, Bykowska № 36.

Członków było 162, przybyło 35, ubyło 21, pozostało 176.

Zebrani: Zarządu 7, Ogólnych 1, miesięcznych 4, ogółem wzięto udział w zebraniach 321 osób.

Referaty H. Trzcńska „Zygmunt Krasiński“, M. R. Witanowski „J. I. Kraszewski jako krajoznawca, „Na Litwę“. Ks. S. Szabelski „Wyspa Rugja“.

Badania naukowe. Zorganizowano badania nad pierwotnem osadnictwem ziemi Piotrkowskiej, przygotowując odpowiednią mapę. Wydano Kwestjonarjusz do opisu miast i wsi powiatu piotrkowskiego. Założono stację meteorologiczną w Bełchatowie.

Odczytów było 4: Al. Janowski „Ziemia rodzinna“, I. Piątkowska „Lud Sieradzki“ M. R. Witanowski „Do-

brocliwa Królowa Jadwiga“, ten sam odczyt powtórzony był w Bełchatowie, gdzie wysłuchało go 532 os. Ogółem wysłuchało odczytu 1310 osób.

Wydawnictwa: rozpoczęto druk dużej monografii „Wielkopolskie miasto Koło“ przez M. R. Witanowskiego.

Biblioteka powiększyła się o 63 numery.

Muzeum powiększyło się o 513 numerów, zwiędziło je 200 osób, Kustosz: F. Stronczyński,

Wycieczki urządzono 4: do Gomolina, Koniecpola, Chrzastowa, Milejowa i Rozprzy. oraz na Litwę (Grodno, Troki, Wilno, Kowno) prowadzili wycieczki K. Kononowicz i M. R. Witanowski, wzięło udział w wycieczkach osób 207. Przyjmowano wycieczki z Warszawy, Kaszub, Łodzi ogółem osób 96.

Komisja popularyzacji Krajoznawstwa Przew. M. Chełńska, sekr. J. Karczewski, czł. W. Dobrowolska, B. Dobrzelewska, H. Popowski, H. Psarski, J. Szretterówna, Ks. W. Wojciechowski, M. R. Witanowski, Ks. Szabelski.

Komisję Fotograficzną składają: przew. Dr. K. Rothert, M. Fabiszewski, Z. Majcherski, J. Szukalski, O. Wandelt.

Poparł prace Krajoznawcze pp. M. Federowski, F. Stronczyński i Tow. Kred. Miejskie, za co Zarząd składa podziękowanie.

Uwagi ogólne. Oddział zatacza coraz szersze kręgi działalności. Zupełna bezpartyjność i wysoka tolerancja, panująca w Towarzystwie, jednoczą wszelkie warstwy społeczne. Odczyt, urządzony przez Oddział w Bełchatowie, zgromadził tłumy, o powtórzenie tego odczytu proszą Sulejów i Wolbórz. Mieszkańcy miasteczek i wsi, dokąd przybywają wycieczki, żywo interesują się objaśnieniami przewodników. Rzemieślnicy i włościanie zgłaszają się chętnie do Towarzystwa.

Zarząd Oddziału.

Prezes M. R. Witanowski, sekr. H. Jaroszevska, skarb. K. Kononowicz, gosp. K. Głowacka, kust. F. Stronczyński, Czł. J. Cholewicki, C. Jachimowski, W. Nowicki, J. Szretterówna, Ks. W. Wojciechowski. *Komisja Rewizyjna:* J. Bienkowski, S. Rudzki, Ks. St. Szabelski.

Sprawozdanie kasowe.

WPLYWY.

Pozostałość z roku poprzedniego	Rb. 26.09
Wpisowe nowych członków	„ 35.00
Składki za rok sprawozdawczy	„ 275.00
„ zaległe	„ 86.00
„ na rok następny	„ 5.00
Zysk (brutto) ze sprzedaży wydawnictw:	
a) własnych	„ 15.99
b) otrzymanych z Centrali	„ 251.80
Wpływ (netto) z wycieczek	„ 40.92
„ (netto) z odczytów	„ 38.24
Dochody nadzwyczajne (ofiary)	„ 54.50
Za odnajęcie lokalu	„ 90.50
	<hr/>
	Razem Rb. 919.04

WYDATKI.

Wynajem i utrzymanie lokalu	Rb. 327.00
Wydatki Kancelaryjne	„ 30.00
Na wydawnictwa:	
Centrali	„ 309.93
osobom obcym i innym oddziałom	„ 15.00
Koszty urządzenia odczytów	„ 18.00
„ „ wycieczek	„ 30.00
Na bibliotekę	„ 20.00
„ zbiory muzealne	„ 35.65
„ fotografie	„ 15.00
„ ruchomości (netto)	„ 30.00
Dziesięcina dla Centrali	„ 40.10
Saldo na rok następny	„ 48.36
	<hr/>
	Razem Rb. 919.04

Lista Członków.

Ks. Adamczyk Stanisław	Bieńkowski Jan
Basiński Antoni	Bieńkowska Józefa
Białobrzeski Mieczysław	Biedrzycka Marja
Bauerówna Janina	Bieganowski Eugenijusz

- Birnbaum Edward
Boglewska Marja
Borowski Ludwik
Byczkowski Marjan
Byczyński Stanisław
Budzyński Kazimierz
Chelińska Marja
Chlebowska Aleksandra
Cholewicki Jan
Chwedkowski Jan
Cedrowski Władysław
ks. Cwilong Zenon
Czermińska Zofja
ks. Czerniawski Antoni
Dąbrowska Emilja
Dąbrowski Józef
Dobrowolska Wanda
Dobrzański Mirosław
Dobrzański Tadeusz
Domańska Henryka
Dudziński Florjan
Dratwa Dominik
Dyamentowski Alojzy
Dyamentowska Eleonora
Fabiszewski Mieczysław
Fajfrowa Franciszka
Fajfer Marjan
Fedorowski Michał
Gintowt Mieczysław
Górczyński Teodor
Głowacka Kazimiera
Grabowski Franciszek
Hajdukiewiczówna-PomianW.
Hellwigowa Bronisława
Hryniewski Stanisław
Jachimowski Cezary
Januszówna Emma
Jaroszevska Halina
Jasieński Stanisław
Jemielewski Tytus
Jędrzejewski Zygmunt
- Jeż Stefan
Jurcewicz Witold
Kańska Eugenia
Kamiński Roman
Karbowski Józef
Karbowski Ludwik
Karczewski Józef
Karczewska Zofja
Kępiński Felicjan
Kowalska Anna
Koch Teofil
Konarzewski Henryk
Kononowicz Karol
Klewitz Konstancya
Knorrowsa Marja
Krajewski Onufry
ks. Krajewski Adam
Krajewski Wacław
Krawczykowski Józef
Kryński Aibin
Kubiński Jan
Kubik Konstanty
Kubicka Helena
Kubicki Witold
Kwiecińska Jadwiga
ks. **L**aus Bronisław
Leszczyński Juljusz
ks. Lipiński Eugenjusz
Lipińska Janina
Lipiński Wacław
Lissowski Bronisław
Ludwikiewiczowa Janina
Łabęcki Henryk
Łopiński Bronisław
Majewski Stanisław
Majcherski Zygmunt
Malinowski Walenty
Marcinkiewicz Konstanty
Makowska Aleksandra
Michniewiczowa Marja
Missorek Teofil

Munkiewicz Józef
Munkiewiczowa Kamila
Munkiewiczówna Zofja
ks. Muznerowski Stanisław

Nestorowiczówna Jadwiga
Nestorowiczówna Helena
Niepokojczycka Mieczysława
Nowicki Feliks
Nowicka Helena
Nowicka Wacława
Olszewski Jan
Olszewski Jan
Ostrowski Marjan
Otocki Felicjan
Otto Władysław

Paskucki Leon
Piński Mieczysław
Piątkowska Ignacja
Pieniązek Stanisław
Piotrowska Czesława
Popowski Henryk
hr. Potocka Julja
hr. Potocki Henryk
Poleski Michał
Perkowska Czesława
Psarska Helena
Psarski Stanisław
Pytaszowa Stefanja
Prądyńska Marja

Rothert Karol
Rudzki Stanisław
Rutke Edmund
Ruszkowska Stefanja
Rymoszewski Eugenjusz

ks. **S**ecomski Kazimierz
Sima Ryszard
Sobański Antoni
Soczek Ludwik
Sommer Tymoteusz

Sommerowa Amelja
hr. Skórzewska Tekla
Stankowski Franciszek
Stankowski Józef
Stolarski Bronisław
Stronczyński Feliks
Strzelecki Kazimierz
Strożecki Kazimierz
Strożecka Janina
Studnicki-Gizbert Wacław
Szmalc Antoni
Skierska Zofja
Skwara Stanisław
Szrótko Roman
Szalayowa Janina
Szuster Mikołaj
Szretterówna Jadwiga
Szrzednicki Stanisław
Szołowski Leopold
Szukalski Jan
Szydłowski Stefan
Szmidt Jan
Szwamberg Marja
Szkodziński Kazimierz
Szadkowska Zofja
Szafnicki Henryk
Szadkowski Kazimierz
ks. Szabelski Stanisław
Szulc Paweł

Trojanowski Stefan
Trzcińska Helena

Ubysz Kazimierz

Wandelt Oskar
ks. Walczykowski Aleks.
Wilde Klemens
Witanowski-Rawita Michał
Witanowska-Rawita Janina
ks. Wojciechowski Winc.
Wollnij Zofja

Wzdulski Konstanty
Vogel Roman
Zan Tomasz
ks. Zagrzejewski Antoni

Zagrzejewski Józef
Zagrzejewski Kazimierz
ks. Zaremba Leon
Żmigrodzka Józefa

Oddział Chełmski.

Chełm (Lub.) Dr. Edward Łuczkowski,

Członków było 116, przybyło 10, ubyło 20, pozostało 106.

Zebrań: ogólne 1, miesięcznych 6.

Referaty. K. Załuska „Wstęp do botaniki“, E. Łuczkowski „Stan kultury wsi polskiej“, T. Lechmicki „Stan przemysłu w Król. Polsk.“, T. Kozerski „Parana“, P. Zalewski „O Krasińskim“, F. Sachnicki „Polska i Litwa na przełomie wieków średnich“. Słuchaczy 234.

Badania naukowe. Przesłano Centrali dla Kom. Fizjogr. rb. 10.

Muzeum powiększyło się o 97 numerów, zwiedziło zbiory osób 40.

Wycieczki — przew. K. Załuska, do kamieniołomów w Spasie, osób 7.

Poparł prace krajoznawcze pp. M. Orsetti, H. Ziółkowski i Chełmski Wzajemny Kredyt, za co Zarząd składa podziękowanie.

Uwagi ogólne — zapał i zainteresowanie członków osłabło, szczególnie w opłacie składek, rok więc zamyka się deficytem kasowym. W wydatkach cały prawie fundusz Oddziału pochłania lokal, a tańszego znaleźć nie można. Wycieczki dla braku młodzieży nie udają się. Oddział w zacieśnionych ramach może nadal pracować dzięki poparciu miejscowej inteligencji. Na podkreślenie prac krajoznawczych zasługuje wielka mapa pow. Chełmskiego, wykonana przez p. H. Ziółkowskiego. Zarząd postawił sobie za zadanie doprowadzenie do równowagi budżetu i urządzanie odczytów miejscowymi siłami.

Zarząd Oddziału.

Prezes — dr. E. Łuczkowski, V.-prezes A. Kusz, sekr. A. Michalski, skarb. M. Wolff, bibliotek. M. Jenz, czł. J. Papużyński, R. Wyczółkowski,

Komisja rewizyjna. J. Kusz, K. Miszewski, B. Piotrowski.

Sprawozdanie kasowe.

WPLYWY.

Pozostałość z roku poprzedniego	Rb. 45.62
Wpisowe nowych członków	8.00
Składki za rok sprawozdawczy	225.—
Zysk brutto ze sprzedaży wydawnictw	7.75
Dochód brutto z odczytów	6.35
Dochody nadzwyczajne (ofiary, zapisy i t.p.)	21.—
Wpływ Sekcji Bibliotecznej	47.—
„ za prenumeratę „Ziemi“	28.—
Pożyczka	42.—
	<hr/>
Razem Rb.	430.72

WYDATKI.

Wynajem i utrzymanie lokalu	Rb. 239.62
Wydatki kancelaryjne (papier, marki, druki itp.) „	13.25
Na wydawnictwa:	
a) własne	31.80
b) osobom obcym i in. oddz. Centrali „	33.30
Koszty urządzenia zebrań i odczytów	52.53
„ wycieczek	2.08
Na zbiory muzealne	13.40
Na ruchomości	24.—
Saldo na rok następny	20.74
	<hr/>
Razem Rb.	430.72

Lista członków.

ks. **A**damski Wacław
Boguszewski Bronisław
 Bielski Stanisław
 Białkowski Stanisław

ks. Bernard Jan
 Brandmiller Ludwik
 Bruszewski Henryk
Ciemniewski Adam

Cott Waław
Chrzanowska Marja
Chrzanowski Wincenty
Czachowski Tadeusz
Diehl Stanisław
Drabikowski Walenty
Fudakowski Bronisław
Fudakowska Anna
Gniazdowska Stefanja
Gładyszewski Antoni
Głogowski Wiktor
Gassner Franciszek
Gassner Marja
Górniecki Adam
Gróczyński Józef
Gniazdowski dr. T.
ks. **H**artman Wincenty
Hilgier Aleksander
Jenzowa Izydora
Jensz Maciej
Józefowski Jan
Kuszowa Bronisława
Kusz Antoni
Kusz Julian
Kobusiewicz Kazimierz
Kotowicz Edmund
Kozłowski Stanisław
Kamiński Henryk
Kiciński Jerzy
Kwiatkowski Piotr
Kościelski Wiktor
Komorowski Konstanty
Kozerska Janina
Kossowska Czesława
Kozicki Dr.
Kochański Aleksander
Kicińska Gabrjela
Kiciński Jan
Kaczorowski Gierwazy
Kondras Franciszek
Lipiński Andrzej

Lechmicka Marja
Lechmicki jr. Felicjan
Lechmicki Zdzisław
Łuczkowski Dr. Edward
Łuczowska Bronisława
Michalski Aleksander
Miszewski Kazimierz
Mostowski Antoni
Macher Ryszard
Machczyński Apolinary
Matuszewski Walentyn
Miłek Jan
Niklewicz Jarosław
Niewiadomski Feliks
Ołędzki Ludwik
Otocki Antoni
Orsetti Jan
Piotrowska Marja
Piotrowski Bolesław
Papużyński Józef
Poletyło Władysław
Pomianowska Wanda
Próchniak Antoni
Rzewuski Waław
Ratajewicz Edward
Bzewuski Dominik jr.
Rokicki Stanisław
Rzewuski Kazimierz
Swiderska Kazimiera
Świderski Antoni
Sosnowski dr. Mieczysław
Sieniewicz Marja
Szreniawski Stefan
Sosińska Mieczysława
ks. Sonne Stanisław
Sokołowski Eugenjusz
Sosenkiewicz Gabrjel
Tor Paweł
Tor Bolesław
Tittenbrun Stanisław
Ulanicki Roman

Ulatowski Józef	Zipser Edward
Wyczółkowski Romuald	Zipser Anna
Wolff Marjan	Zawadzka Serafina
Wysocka Wanda	Załużska Janina
Wróblewski Kazimierz	Załużska Kazimiera
Zajdler Władysław	Żerdzicki Henryk
ks. Zakrzewski Bronisław	Żebrowska Aleksandra
Ziółkowski Henryk	

Oddział Kujawski.

Włocławek (Warsz.) Tow. Krajoznawcze.

Członków było 275, przybyło 24, ubyło 49 pozostało 250.

Zebrań ogólnych 2, miesięcznych 1.

Referaty: A. Byszewski „Urzędy w dawnej Polsce“, P. Kowalewski „Brzezie i Wieniec“, W. Ambrożewicz „O Brzezińskim“, H. Wińcza „O zwierzętach ginących i zaginionych“. Referatów wysłuchało osób 108.

Badania naukowe. Wydano 200 r. na badania limnologiczne i florystyczne na Kujawach.

Odczyty: Krzyżanowski „O Wiśle i jej dopływach“, osób było 160.

Wydawnictwa. Wydano serję pocztówek Kujawskich.

Biblioteka. Przybyło dzieł 13.

Muzeum powiększyło się o 162 okazy. Zwiedziło zbiorów około 2000 osób.

Wycieczki: Dobrzyń n. W., Krzywosądzka, Bachorza, Radziejów, Dobrze, jez. Brdowskie i Długie. Wzięto udział osób 225, prowadz. G. Moczarski.

Przyjmowano wycieczki z Ciechocinka, Brześćcia, Inowrocławia, osób 60.

Poparło prace krajoznawcze Tow. Wzaj. Kredytu.

Zarząd Oddziału.

Prezes A. Byszewski, v. prez. P. Kowalewski, J. Grzegorzewicz, sekr. W. Ambrożewicz, skarbn. W. Piasecki, gosp. W. Piechaczek, kust. C. Apanowicz, czł. M. Nowacka, A. Olszakowski, H. Wińcza, zast. Grabowiecka, Lepellówny, J. Nowicki, Z. Xiężopolski. *Komisja Rewizyjna*. Czernicki, Fabjanowski, Xiężopolski.

Sprawozdanie kasowe.

WPLYWY.

Pozostałość z roku poprzedniego	Rb. 45.71
Wpisowe nowych członków	„ 24.—
Składki za rok sprawozdawczy i zaległe	„ 583.50
Zysk ze sprzedaży pocztówek	„ 36.—
Wpływ (brutto) z wycieczek	„ 44.—
Dochód (brutto) z odnajmu lokalu i sali	„ 203.00
„ (brutto) z odczytów	„ 27.90
Dochody nadzwyczajne (ofiary i t. p.)	„ 250.00
Z puszki muzealnej	„ 5.62
Pożyczka od prezesa	„ 100.—
Dochód z wystawy etnograficzno-artyst.	„ 194.37
	<hr/>
Razem Rb.	1514.10
Deficyt Rb.	39.53
Razem Rb.	1553.63

WYDATKI.

Wynajem i utrzymanie lokalu	Rb. 653.05
Pensje pracowników	„ 216.—
Wydatki kancel. (papier, marki, druki i t.p.)	„ 16.97
Na wydawnictwo pocztówek	„ 219.50
Koszty wycieczek	„ 2.05
Na bibliotekę	„ 8.50
„ zbiory muzealne	„ 50.71
„ badania naukowe jezior Kujawskich	„ 203.—
„ fotografie	„ 99.44
Dziesięcina Centrali 1911 r.	„ 72.—
Wydatki drobne	„ 12.40
	<hr/>
Razem Rb.	1553.63
Deficyt Rb.	39.53

Lista członków.

Apanowicz Cyprjan	Ambroziewicz Stanisława
Aspisówna Władysława	Ambroziewicz Wiktor
Apis Aleksandra	Bacciarelli Kazimiera

- Bacciarelli Wacława
Bauer Adela
Bauer Ludwik
Bednarski Edward
Biegalski Antoni
Bernhard Antonina
Bernhard Paweł
Białęcki Teodor
Bazyłski Ignacy
Bobiński Michał
Bojańczyk Marja
Bojańczyk Michał
Bojańczykowa Helena
Borkowski Dunin Stanisław
Bouchard Helena
Boye Anna
Bowbelski Strzyżysław
Burzyńska Lucyna
Busse Stefan
Byszewska Alicja
Byszewski Antoni
Certowicz Maksymiljan
Ciechanowska Felicja
Czamańska Ludwika
Czapski Julian
Czarnecki Eustachy
Czempiński Bolesław
Domaradzki Stanisław
Dworakowski Ludwik
Dziubińska Jadwiga
Eiselt Gustaw
Francka Ludwika
Fibijanowska Kazimiera
Fabijanowski Wacław
Fedorowicz Michał
Fidler Herman
Furmański Rafał
Gabryjel Jerzy
Gajęcki Bolesław
ks. Gajsler Wacław
Gniadzowski Stanisław
- Gockowski Stefan
Golde Paweł
Gontarski Franciszek
Górski Aleksander
Górska Anna
Górski Michał
Górnikiewicz Aleksy
Grabowski M.
Graliński
Grabowiecka Stanisława
Grąbczewska Marja
Grąbczewski Aleksander
Grodzicka Marja
Grzegorzewicz Józef
Gutkowski Jan
Gutowski Tadeusz
Haack Artur
Haack Irena
Handelsman Stanisław
Hecker Józefa
Hettlinger Artur
Higersberger Aleksander
Higersberger Walerja
Jarnuszkiewicz Zofja
Jasielski Feliks
Jasiński Henryk
Jawdżyńska Julja
Jerin Czesława
Kosiński Julian
ks. Kabata Jan
Kalksztein Maksymiljan
Karnkowski Antoni
Karnkowski Ignacy
Karpińska Zofja
Karpiński Jan
Kiełczewski Marjan
ks. Kieler Stanisław
Kempski Władysław
Kobierzycka Marja
Kochanowicz Michał
Kochanowicz Józef

Kochanowicz Ignacy
Kocent Anna
Kocent Bronisław
Kuszkowski Jan
Kotulski Jan
Kordas Władysław
Kossobudzka Jadwiga
Kossobudzki Jan
Kowalewicz Waław
Kowalewska Władysława
Kowalewski Przemysław
Kowalewski Leon
Kobendza Roman
Krytowa Józefa
Kretkowska Marja
Kretkowski Ignacy
Kretkowski Leon
Krzymuski Henryk
ks. Kubiński Władysław
Kuczalska Helena
Kuczyński Waław
ks. Stefan Kuliński
Dr. Kunczyński Stan.
Kwiatkowski Antoni
ks. Kwieciński Wincenty
Langiewicz Jadwiga
Lepell Walerja
Lewandowska Cecylja
Linde Cecylja
Ludwig Edward
Łaskiewicz Waław
Łojewski Konstanty
ks. **M**ajewski Ignacy
Markowski Wilhelm
Miciński Roman
Michalski Jan
Mierosławski Bronisław
Mierosławski Zygmunt
Mikulski Franciszek
Milewski Antoni
Majczyńska Julja]

Mirewicz Antoni
Młowska Marja
Mańkiewicz Franciszek
Moczarski Gustaw
Morawski Wł.
Mühsam Hugo
Namysłowski Jan
Neuman Herman
Neuman Izidor
Niwiński W.
Niwiński Stanisław
Nowicki Ignacy
Nowicki Zygmunt
Nowacka Mieczysława
Nowacka Marja
Nowca Władysław
Olszakowska Marja
Olszakowski Antoni
Olszakowska Wanda
ks. Owczarek Wojciech
Osowska Janina
Ostaszewski Eugenjusz
Osterloff Karol
Oziębło Eustachy
Ozga
Panasiewicz Bogumił
Pawłowicz Aleksander
Pawłowski Aureljusz
Pełczyński Paweł
Pełczyńska Marja
Płaszczyński Kazimierz
Popławski Władysław
Dr. Piasecki Witold
Piasecka Helena
Piątkowski Wincenty
Piechaczek Władysław
Potrzobowski Karol
Polakiewicz Józef
Pruska Bogumiła
Pruski Bolesław
Przedpełski Jan

Przybyszewski Bogumił
Przyłubski Leon
Przywieczerski Józef
Przywieczerska Wanda
Raczyński Marjan
Rajca Szymon
Rozenweig Leon
Rychter Michał
Różański Feliks
Rutkowski Aleksander
Ruttie Mieczysław
Sławiński Antoni
Seyer Jan
Seroczyńska Marja
Siniarski-Czaplicki Jan
Siniarska-Czaplicka Janina
Skibiński Maksymiljan
Skibiński Jan dr.
Skierkowski Feliks
Skrobecki Stanisław
Skrobecki Józef
ks. Służalek Wład.
Strzeszewska Julja
Studziński Protazy
Stencki Józef
Sypniewski Leon
Syski Ignacy
Syska Eugenia
Szajewski Ignacy
Szczepański Józef
Szrajber Bolesław
Szejner Bolesław
Szwankowska Tekla
Szwankowski Wiktor
Szwarcencer Józef

Szwiling Jerzy
Sypowski Stanisław
ks. Śliwiński Jan
Świerczkowski
Tarkowski Franciszek
Tomaszewski Jan
Tyborowski Stanisław
Ubysz Antoni
Wardęski Henryk
Wasilewski Eugenjusz
Wencel Ludwik
Wrześniewski Wacław
Wińcza Henryk
Wioślarskie Towarzystwo
Wiewiórowska Marja
Wojciechowski Jan
Wyrzykowski Seweryn
Xiężopolski Karol
Xiężopolski Mateusz
Xiężopolska Zofja
Zalewski Feliks
Zalewski Józef
Zagleniczny Jan
Zagleniczna Eleonora
Zagleniczna Irena
Zieliński Kazimierz
ks. Ziętkiewicz
Zdziennicki S.
Zimowski W.
Ziemianki Czerniewickie
Ziemianki Dobrzyńskie
Zienkiewiczówna Kamilla
Dr. **Żółtowski** Jan
Żybarski Seweryn

Oddział Częstochowski.

Częstochowa II Aleja № 31.

Członków było 72, przyb. 13, ubyło 14, pozost. 71.

Zmarł Członek Franciszek Bellon.

Zebrania — ogólne 1, mies. 4, udział osób 190, pos. Zarządu 8.

Badania naukowe wyzn. na Kom. Fizjograf. 15 rb.

Stację meteorologiczną założono w Czestochowie.

Odczyty odbyły się 4: A. Sujkowski „O Wiśle i Warcie“, J. Wróblewski „Z Biegiem Wisły“, W. Płodowski „O pierwotnych sposobach liczenia“, ks. J. Magott „O Skardze“. Osób było 150.

Biblioteka zwiększyła się o 16 numerów.

Muzeum zwiększyło się o 310 numerów. Zwiedziło zbiory osób 30.

Wycieczki. Przew. — J. Wróblewski, V.-Przew. J. Dreszer, Sekr. W. Gay. Urządzono wycieczki do Zagłębia, Jędrzejowa, Pińczowa, Buska i Kielc, Bodzentyna i Łysogór, Szklarni i do fabr. kapeluszy. W wycieczkach wzięło udział 108 osób. Przyjmowano wycieczkę z Kaszub osób 20.

Sekcję fotograficzną prowadził K. Lechowski.

Komisja popularyzacji krajoznawstwa urządziła pogadankę z przezroczami o brzegach Wisły, osób było 20.

Zarząd Oddziału.

Prezes W. Biegański, V.-Prezes A. Świętochowski, Sekr. W. Gay, Skarbn. B. Płodowski, Czł. L. Mańkowski, J. Dreszer, W. Płodowski i J. Wróblewski.

Komisja rewizyjna — E. Nowak i K. Rozenfeld.

Sprawozdanie kasowe.

WPLÝWY.

Pozostałość z roku poprzedniego	Rb. 55.34
Wpisowe nowych członków	„ 13,—
Składki za rok sprawozdawczy	„ 211.50
„ zaległe za rok 1911	„ 6.—
Zysk ze sprzedaży wydawnictw własnych	„ 39.68
Wpływ z wycieczek	„ 103.96
Procent od sum lokowanych w bankach	„ 8.78

Razem Rb. 438.26

WYDATKI.

Wynajem i utrzymanie lokalu	Rb. 25.—
Woźnym za usługę	” 5.—
Wydatki kancel. (papier, marki, druki i t.p.)	” 22.47
Na wydawnictwa:	
Dopłata do „Ziemi“	” 4.—
Centrali, za 72 roczniki Towarzystwa	” 17.28
Koszty urządzenia odczytów	” 3.30
Koszty wycieczek	” 97.60
Na zbiory muzealne	” 120.—
„ badania naukowe	” 15.—
Inkasowanie składek	” 7.50
10 proc. Centrali	” 21.45
Wydatki drobne	” 4.80
Saldo na rok następny	” 104.86

Razem Rb. 438.26

Lista członków.

A usten Aleksander	Grossman Jan
B agiński Czesław	Grossman Kazimierz
Batawia Ludwik	H oecke Karol
Bellon Franciszek	J abłoński Wiktor
Beze Aleksander	Jakubowski Władysław
Biegańska Halina	Jakubowska Helena
Biegański Władysław	Jurakowski Marjan
Bielski Stanisław	K arwasińska Marja
Biernacki Stanisław	Koczalski Henryk
Braun Waclaw	Kohn Edward
Buchacz Florjan	Kohn Leopold
Byliński Edward	Kohn Samuel
C elmerówna Halina	Kohn Waclaw
Chrostowski Aleksander ks.	Koźmiński Gustaw
D ąbrowski Eugeniusz	Krempicki Stanisław
Długosz Antoni	Kruszyński Henryk
Dreszer Jan	L ehowski Kazimierz
Dzierzbicki Bolesław	Legis Marja
ks. F ulman Marjan	Lis Stefan
G ay Władysław	ks. M aggot Józef
Gelbardt Adolf	Makarewicz Julian

Makowiecka Eufemia
Marczewski Józef
Markowski Stanisław
Markusfeld Henryk
Milewska Stanisława
Mońkowski Leon
Naziębło Wacław
Nowak Stanisław
Nowak Edmud
Nowiński Józef
Olewiński Jan
Paciorkowski Maksymiljan
Pietrasiewicz Józef
Płodowski Bolesław
Płodowski Wacław

Przygodzki Władysław
Raczyński hr. Karol
Rajska Marja
Reklewski Kazimierz
Rozenfeld Karol
Sienicz Józef
Szwarcenberg-Czerny Mich.
Świętochowski Adam
Tomczykowa Marja
Wagner Wiktor
Wasilewski Leon
Wichura Kazimierz
Wróblewski Jan
Zieliński Justyn

Oddział Łódzki.

Łódź, Piotrkowska 91.

Członków było 299, przybyło 137, ubyło 26, pozostało 410.

Zebranie — Ogólne 1, miesięcznych 7, wzięło udział w zebraniach 458 osób.

Referatów wygłoszono 7: A. Czajkowska „Wrażenia z wycieczki do Zagłębia“, W. Tarczyński „o archeologii przedhistorycznej, znaczenie torfowisk dla archeologii“, K. Kulwiec „o ochronie osobliwości przyrody“, Al. Janowski „Nasze miasta“, S. Majewski „Stosunki etnograficzne na Białorusi“, „Białoruś pod względem kulturalnym“. *Zarząd Sekcji Odczytowej*. Przew. J. Lenartowicz, członk. S. Bagieński, F. Hirsberg, S. Pogorzelski, S. Smoleńska.

Badania naukowe: wydano 50 r. dla Komisji Fizjograficznej.

Wystawy. Urządzono z powodzeniem wystawę „Krajobraz Polski“, którą zwiedziło parę tysięcy osób.

Komisja Fotograficzna. Przew. F. Wróblewski, sekr. Z. Mittelstaedt, czł. S. Ankerstein, W. Borowski,

Z. Hirsehorn, P. Korewa, W. Kuczyński, A. Seidel. Komisja ogłosiła **Konkurs** fotograficzny, na który nadesłano 182 fotografie.

Wydawnictwa. Wydano mapę Pomorza Kaszubskiego, oraz mapę pow. Łódzkiego.

Biblioteka powiększyła się o 93 numery.

Muzeum zwiększyło się o 1259 numerów. Muzeum jest pod zarządem, który składają: Przew. C. Świerczewski, sekr. M. Findeisenówna, członk. S. Bagiński, F. Lenartowicz, A. Parasicz, J. Radwański, A. Seidel, S. Smoleńska, W. Wagner.

Wycieczki urządziła Kom. Wycieczkowa: Przew. B. Jasiński, sekr. W. Rothertówna, czł. J. Barczewski, J. Kowalski, P. Korewa, Z. Mittelstaedt, F. Wróblewski. Urządzono wycieczek 17: do odlewni Weigta, Warszawy, Kalisza, Łagiewnik, Kielc i Chęcín, Zgierza, Łuźmierza, Ustronia i Krzemienia, Inowłódza, Lisowic, Tworzyjanki, Bronowic i Rogowa, Płocka, Chojen, Piotrkowa i Sulejowa, Zgierza i Szczawina, Brzezin, Pabjanic, Dłutowa i Wadlewa, Zgierza, Łagiewnik i Juljanowa oraz do Elektrowni miejskiej. Osób wzięło udział 509. Przyjmowano wycieczkę z Kalisza, osób 72.

Komisja Dochodów Niestalych. Przew. M. Findeisen, V.-Przew. J. Adamowiczowa, sekr. M. Schmidtówna, skarbn. W. Rothertówna, Czł. A. i Z. Andrzejewskie, K. Fiedler, B. Jasiński, P. Korewo, Z. Mittelstaedt, Z. Mroczkiewiczówna, S. Nitecki, H. i J. Rothertówny. Urządzono 5 zebrań towarzyskich, w których wzięło udział 207 osób.

Sekcja Statystyczno-Ekonomiczna. Przew. S. Kączkowski, sekr. K. Kędziński, czł. J. Adamowicz, J. Barczewski, A. Hübner, K. Michalski, S. Pogorzelski, J. Pogonowski. Gromadzono materiały do map i tablic.

Komisja Popularyzacji Krajoznawstwa. Przew. F. Lenartowicz, czł. S. Bagiński, J. Radwański, S. Smoleńska, M. Wocalewska, Dr. Zaborowska.

Sprawa lokalu. Oddział przeniósł się do nowego lokalu w środkowej dzielnicy, gdzie wynajęto lokal obszerny, ze sporą salką do odczytów. Sprawiono też doskonałą latarnię projekcyjną.

Poparłi prace Krajoznawcze pp.: F. Bąkowski, J. Czeraszewicz, M. Findeisenowa, L. Gajewicz, F. Hirsberg, W. Kloss, W. Kunkel, Natanson, J. Nowosielski, S. Pogorzelski, A. Seidel, M. Sprzączkowski, W. Wagner, F. Wróblewski, za co Zarząd Oddziału składa podziękowanie.

Zarząd Oddziału.

Prezes J. Adamowicz, V-Pr. F. Lenartowicz i S. Pogorzelski, sekr. F. Wróblewski, skarbn. S. Gontarska, gosp. B. Jasiński, kust. S. Smoleńska, czł. S. Bagieński, J. Hirszel, J. Radwański, C. Świerczewski, A. Stanisławski.

Komisja rewizyjna. F. Hirsberg, A. Raubał i K. Stebelski.

Sprawozdanie kasowe.

WPLYWY.

Pozostałość z roku poprzedniego	Rb. 736.86
Wpisowe nowych członków	„ 136.—
Składki za rok sprawozdawczy	„ 1121.25
„ zaległe	„ 78.—
„ na rok następny	„ 6.—
Wpływ ze sprzedaży wydawnictw własnych	„ 67.56
otrzymanych z Centrali	„) 503.13
otrzyman. od osób obcych i in. Oddziałów	„)
Zysk (netto) z wycieczek	„ 102.50
„ (brutto) z odczytów	„ 50.02
Dochody nadzwyczajne (na budowę domu)	„ 15.50
Procent od sum lokowanych w bankach	„ 28.12
Dochód czysty z wystawy	„ 93.17
Wpływ ze sprzedaży żetonów	„ 3.—
Odnajęcie sali	„ 20.—
Składki dobrowolne na lokal	„ 60.—

Razem Rb. 3030.11

WYDATKI,

Wynajem i utrzymanie lokalu wraz z opałem	Rb. 766.74
Pensja woźnego	„ 70.—
Wydatki kancelaryjne (papier, marki i t. p.)	„ 76.71
Inkasowanie składek	„ 51.37
Na wydawnictwa: własne	„ 304.—
„ Centrali, osobom obcym i in. Oddz.	„ 330.21
Koszty urządzenia odczytów	„ 51.13
Na bibliotekę	„ 26.55
„ zbiory muzealne	„ 103.11
„ badania naukowe dla Komisji fizjogra- ficznej	„ 50.—
„ fotografie	„ 10.95
„ ruchomości (netto)	„ 284.69
Wydatki drobne	„ 41.58
Dziesięcina za 1911 r.	„ 88.45
„ za 1912 r.	„ 135.33
Roczniki	„ 70.85
Koszta związane z rozpowszech. „Ziemi“	„ 35.93
Saldo na rok następny	„ 532.51
	<hr/>
	Razem Rb. 3030.11

Lista Członków.

A bratański Jan	Barczewski Józef
Adamczewski Lech	Barczewski Wacław
Adamczewski Wacław	Barczówna Wanda
Adamowicz Józef	Becker Eugenjusz
Adamowiczowa Janina	Begale Antoni
Adamowiczowa Józefa	Benedek Bolesław
Adamski Hieronim	Bergerówna Władysława
Andrzejewska Aleksandra	Berlinerblau M.
Andrzejewska Zofja	Berlinerblau Stella
Andrzejewski Aleksander	Bernhard Antoni
Andrzejewski Henryk	Bigalke Jan
Andrzejewski Teofil	Błachowicz Artur
Ankerstein Stanisław	Bocheńska Janina
Arkuszewski Jan	Bogucka Pelagja
B agiński Stefan	Bogucka Wanda
Barciński Marceli	Bogusławski Kazimierz

- Borkowski Karol
 Borowski Witosław
 Borst Julusz
 Brinckenhoffówna Alina
 Brzeziński Antoni
Charemza Antoni
 Cederbaum Janina
 Cederbaum Ludwik
 Chełmicki Stanisław
 Chodkowski Stanisław
 Chodzicki Stanisław
 Chojnacka Marja
 Cholewicka Helena
 Chorzelski Alfred
 Chyczewski Jan
 Cichocki Bronisław
 Cielecki Antoni
 Ciesielska Wanda
 Cieślukowski Stanisław
 Czajkowska Aniela
 Czeraszkiwicz Jan
 Czerny Stanisław
Dąbrowski Antoni
 Dąbrowski Jan
 Dąbrowski Lucjan
 Dobrowolski Antoni
 Dobrowolski Stanisław
 Dolewski Ignacy
 Domański Aleksander
 Donatowiczówna Eugenja
 Draże Łucja
 Drozdowski Waclaw
 Drozdowski Witold
 Dylion Henryk
Eckerkunst Aleksander
 Eichler Witold
 Elznerowiczówna Zofja
Falczman Waclaw
 Fiedler Konrad
 Fiedler Zygmunt
 Findeisen Gertruda
 Findeisen Marja
 Findeisen Stanisław
 Findeisen Władysław
 Flaczyński Władysław
 Foerster Paweł
 Fornalska Marja
Gablerowa Ludwika
 Gajówna Walentyna
 Garliński Władysław
 Gatke Wilhelm
 Gebotszrajber M.
 Gelade Natan
 Giełdzińska Helena
 Goldenberg Arkadiusz
 Goldflam Aleksander
 Goldmüntz Michał
 Gontarska Sabina
 Gorski Czesław
 Gorski Kornel
 Gostkiewicz Stefan
 Goszczyński Stanisław
 Grabowska Zofja
 Greenwood Fred
 Gronwald Adam
 Grzybowska Marja
 Grzymska Janina
 Gumowski Władysław
Hanczke Józef
 Hansen Janina
 Hansen Karolina
 Hansen Małgorzata
 Heiman Aleksander
 Heiman Edward
 Heinrich Edward
 Heutschlowa Felicja
 Heppen Antoni
 Hermes Jerzy
 Herszlik Henryka
 Hirsekorn Zygmunt
 Hirsberg Franciszek

Hirszel Ignacy
Hoffmann Edmund
Horochowa Janina
Horodyński Włodzimierz
Iżycka Aleksandra
Jabłońska Eugenja
Januszevska Zofja
Jarzebowski Juljusz
Jasińska Marja
Jasiński Bronisław
Jasiński Edmund
Jasiński Władysław
Jastrzębski Władysław
Jelińska Janina
Jess Gustaw
Jeziernski Zygmunt
Jętkiewicz Lucjan
Kaffanke Wacław
Kajzer Roman
Kamenz Wilhelm
Kamieński Tadeusz
Kapusta Jan
Karczewski Bronisław
Karwowski J.,
Kaupowicz Hilary
Kączkowski Stanisław
Kernbaum Stanisław
Kernbaumówna Stefanja
Kędziernski Kajetan
Kieruczenkówna Celestyna
Kierzkowski Kwiryn
Kieszniewski Stanisław
Kilański Tomasz
Kloss Wacław
Knapski Bolesław
Kokeli Tadeusz
Koliński Józef
Konarzewska Bronisława
Kon Adolf
Kołodonek Antoni
Kondracki Józef

Konic Józef
Konzon Naftali
Kopczyńska Zofja
Kopczyński Jan
Koralowa Ludwikowa
Korb Edward
Korewa Piotr
Kossakowska Helena
Kostowski Symforjan Izydor
Kowalski Jan
Kotynia Andrzej
Koziołkiewiczówna Adela
Kozłowski Bruno
Kozłowski Czesław
Kozłowski Zenon
Koźmiński Leon
Kralkowski Ksawery
Kralkowski Wacław
Krankowski Edmund
Krąkowska Janina
Kreutzer Józefa
Kreutzer Stanisław
Kroll Stanisław
Krysińska Halina
Krzemińska Irena
Kuczbowski Stanisław
Kuczyński Włodzimierz
Kudlicki Bolesław
Kujawski Wacław
Kuley Eugenjusz
Kulisz Edward
Kułakowski Czesław
Kunkeł Wiktor
Langner Stefanja
Langner Wł. Rob.
Lechowski W. D.
Lenartowicz Franciszek
Liesel Maksymiljan
Liesel Stanisław
Lindner Antoni
Lindner Stanisław

Lipińska Alina
Lipowski Władysław
Lipschitz Leon
Lipski Jan
Ks. Lubomirski Stanisław
Lupińska Marja
Lutrosiński Aleksander
Lorentz Ryszard
Łopatto Stanisław
Łopatto Szczęсна
Łoziński Stanisław
Łuba Marjan
Łuczkowski Zygmunt
Łukomski Stanisław
Macher Edward
Macińska Marja
Macińska Wiktorja
Maciński Jan
Maciński Paweł
Maciejewski Wacław
Majeranowska Bronisława
Majeranowska Łucja
Majeranowski Piotr
Majewska Wanda
Majewski Henryk
Majewski Stanisław
Majewski Stanisław
Maj-Majewski Eugenjusz
ks. Malinowski Ryszard
ks. Małczyński Walenty
Małkowski Wiktor
Marcinkowski Roman
Markiewicz Tadeusz
Maternicki Fr. Henryk
Meyerhoff Teodor
Mędrzecki Władysław
Michalska Janina
Michalski Jan Karol
Michałowski Antoni
Micherski W. Teofil
Mierzyński Zdzisław

Mikołajczyk Kazimierz
Miller Józef
Miller Romuald
Mittelstaedt Edward
Mittelstaedt Zygmunt
Mix Paweł
Moczulska Wanda
Mroczkiewiczówna Zofja
Müller Sydonja
Müller Wanda
Myszkorowski Zygmunt
Nelkenbaum Julian
Niemirko Andrzej
Nitecki Stanisław
Nosiekiewiczówna Leonja
Nowak Julian
Nowosielski Jan
Nusbaum Bolesław
Oberfeld Roman
Okuszko Celina
Olczak Stanisław
Ordyński Tadeusz
Osiecki Józef
Osińska Eugenja
Ostrowski Wacław
Osuchowski Stanisław
Pakielewicz Czesław
Pałaszewski Franciszek
Panufnik Antoni
Parasicz Anatoljusz
Pałowska Janina
Perzyna Józef
Pestkowski Kazimierz
Pętkowska Zofja
Pfeiffer Józef
Pfeifferówna Łucja
Piasecki Ludomir
Piaskowski Roman
Pieńkowska Felicja
Plichta Stanisław
Podciechowska Leonja

Pogonowski Józef
Pogorzelska Marja
Pogorzelski Stefan
Popławski Adam
Potz Feliks
Prysewiczówna Janina
Procner Jan
Przegaliński Leon
ks. Przeździecki Henryk
Radwański Józef
Radwański Stanisław
Rajska Stanisława
Ramisch Alfred
Raubal August
Rebel Aleksander
Repsch Eugenjusz
Richter Paulina
Rodys Bolesława
Rothertówna Helena
Rothertówna Jadwiga
Rothertówna Wanda
Rowiński Jan
Rucińska Władysława
Ruciński Jan
Rudnicka Franciszka
Rudnicki Mieczysł. Wiktor
Rudolf Edmund
Rusin Józef
Rybicki Władysław
ks. Ryster Juljan
Sadkowski Henryk
Sandomierski Zygmunt
Schmidtówna Małgorzata
Schoeneich Janina
Scholtz Otton
Seidel Ambroży
Seidel Edward
Siemiątkowski St.
ks. Sienicki Bronisław
Siennicka Lucyna
Skalski Stanisław

Skawronjek Władysław
Skowroński Zygmunt
Smoleńska Stanisława
Sokołowska Stanisława
Sonnenberg E.
Stachlewski Aleksander
Stanisławski Adam
Stanisz Teofil
Stankiewicz Władysław
Starzyńska Zofja
Stawowczykówna Marta
Stebelski Kazimierz
Stentzel Stanisław
Sterlingowa Hanna
Stefankiewicz Edward
Stępowski Wacław
Sulikowski Władysław
Sumiewski Adolf
Surowiecki Aleksander
Suszyński Ignacy
Szaniawski Czesław
Szatrowska Jadwiga
Szczyglińska Marja
Szonert Ignacy
Szepietowski Aleksander
Sznajder Władysław
Szerlinzanka Jadwiga
Szymanowski Jan
Szymański Apolonjusz
Świątkowski Wacław
Świercz Jan
Świerczewski Czesław
Tananiewiczówna Janina
Tańska Zofja
Tauchert Otylja
Tempel Dawid
Tomaszewski Kazimierz
Trojanowski Eugenjusz
Truskowski Karol
Trybura Stefan
Tucholski Antoni

Tuczyńska Hanna	Wosikówna Eugenia
Tujakowski Teodor	Wróblewski Jan
Tulin Roman	Wróblewski Franciszek
Vogt Antonina	Wyrańkiewicz Władysław
Wagner Władysław	Wysocki Stanisław
Waleński Karol	Wysznaeki Konstanty
Wasilewski Felicjan	Wyrzutowicz Jan
Wasilewski Jan	Wyrzykowski Henryk
Waszczyńska Cecylja	Żaborowski Józef
Wąsik Wiktor	Żaborowski Tadeusz
Weigt Edward	Żaborski Mieczysław
Weigt Stanisław	Zaleski Karol
Weinertówna Janina	Zaleski Marjan
Weiss Bolesław	Zalewska Krystyna
Werner Seweryn	Zambrzycki Aleksander
Weyer Stanisław	Zarzycka Marja
Wieliczko Juljusz	Zarzycki Mieczysław
Wilks Waldemar	Zasacki Konstanty
Winnicki Franciszek	Zawisza Walenty
Wiśniewski Adam	Zbijewska Julja
Witkowski Józef	Zieliński Antoni
Wocalewska Marja	Zieliński Stanisław
Wojciechowski Czesław	Żelazowski Antoni
Wojciechowski K.	Żmigrodzki Konstanty
Wojeński Stefan	Żylińska Anna

Oddział Siedlecki.

Siedlce. Tow. Kredyt. Ziemskie.

Członków było 78, przyb. 20, ubyło 24, pozost. 74.

Zebrań — ogólnych 2, miesięcznych 6.

Referaty prof. Markuszewski, mówił o „Kamieńcu Podolskim” — osób było 120.

Badania naukowe — przyznano rb. 10 dla Komisji Fizjograficznej.

Biblioteka powiększyła się o 10 numerów.

Muzeum powiększyło się o jeden okaz faunistyczny i kolekcję przezroczy widoków z Kamieńca.

Uwagi ogólne: brak funduszków, brak osób, oddających się z zamiłowaniem krajoznawstwu utrudnia szerszą działalność, tembardziej, że liczniejsze zebrania, odczyty i wycieczki są nader utrudnione, potrzeba zatem ograniczyć się do czynności przygotowawczych, przez zwiększenie biblioteki i zbiorów przyrodniczych.

Zarząd Oddziału.

Prezes J. Rakowiecki. v.-prezes ks. K. Piotrowski. sekr. Szkulterki, skarb. I. Dobraczyński, kust. L. Maruszewski, czł. S. Dylewski, A. Wielowiejski, Z. Zdański.

Komisja Rewizyjna. A. Chrzanowski. M. Liszewski, T. Urbański.

Sprawozdanie kasowe.

WPLŹYWY.

Saldo z roku 1911	Rb. 53.04
Ze sprzedaży pocztówek	” 30.35
Składki członkowskie za rok 1911	” 9.—
” ” za rok 1912	” 115.—
Za prenumeratę „Ziemi“ z roku 1911	” 49.10
” ” ” z roku 1912	” 111.50
	<hr/>
Razem Rb.	367.99

WYDATKI.

Szafa do zbiorów	Rb. 20.75
Księgarni za dostawę „Ziemi“	” 2.75
Należność za „Ziemie“	” 120.25
Za pocztówki	” 19.18
Za oprawny egzemplarz „Ziemi“	” 6.—
Plany Pomorza	” 2.10
Dziesięcina Centrali	” 9.10
Za roczniki	” 20.25
Dla Komisji Fizjograficznej	” 10.—
Delegacje	” 10.—
Obsługa	” 20.—
Koszta kancelaryjne	” 5.—
Saldo	” 122.61
	<hr/>
Razem Rb.	367.99

Lista Członków.

Abramowicz Wincenty	Ostrowski Hilary
Aślanowicz Mieczysław	ks. Piotrowski Koronat
Barszczewska-Michałowska	Paulowa Bronisława
Jadwiga	Piasecka Marja
ks. Benet Michał	Proniewicz Aleksander
Brodzińska Jadwiga	Pruski Bronisław
Brodziński Stanisław	Przyłuski Józef
Biernawska Helena	Piaskowski Jan
Budziszewski Ludwik	Podbielski Kazimierz
Bujalski Edward	Raczyński Wacław
Ceren Feliks	Rakowiecki Jarosław
Chomiczewski Józef	Rola Marja
Chrzanowski Aleksy	Rozen Ignacy
Domańska Marja	Ruczkiwicz Stefan
Dernałowicz Stanisław	Rudnicki Jerzy
Dobraczyński Ignacy	ks. Scipio del Campo Józ.
Dmochowska Janina	Sieragowska Helena
Dylewski Stanisław	Sokołowski Paweł
Gorazdowski Stanisław	Sokołowska Janina
ks. Halbersztadt	ks. Solnicki
Jarosiński Adam	Sudra Władysław
Jaszczuk Aleksander	Szawelski Jozef
ks. Juściński Melchior	Szkultecki Juljusz
Karpiński Karol	Sztein Maurycy
ks. Kocyk Józef	Szymborska Zofja
Kitliński Wincenty	Slaski Władysław
Klempiński Aleksander	Taborowski Henryk
ks. Kamiński Wiktor	Taborowska Gabryela
ks. Kropiwnicki Wincenty	Teborowski Juljusz
Kuczewski Kazimierz	Urbański Tadeusz
Kuczyński Stanisław	Wielowiejski Adam
Lewicki Stanisław	Wierzbięta Alfons
Liszewska Marja	Wiszniewski Eugeniusz
Łempicki Zenon	Wojnarowski Edmund
ks. Makules Jan	Wolfke Józefa
Markuszewski Leon	Zalewska Marja
Marchocki Zygmunt	Zdański Zygmunt
Mianowski Juljan	

Oddział Suwalski.

Suwałki. S. K. Lineburg.

Członków było 47, przybyło 2, pozostało 49.

Zebrań, badań naukowych, pomiarów meteorologicznych, popularyzacji krajoznawstwa, referatów, odczytów, wycieczek, wydawnictw — nie podejmowano.

Biblioteki — nie skompletowano jeszcze.

Muzeum — porządkuje się.

Wystawę miejscowego przemysłu ludowego zorganizował Zarząd, jako dział na Wystawie Ruchomej z Warszawy.

Wycieczkę przyjmowano jedną z Warszawy, os. 56.

Poparli prace krajoznawcze M. Sętkowski, S. Staniszewski, Suwalskie Towarzystwo Wzajemnego Kredytu; dary do Muzeum złożyli: A. Bakinowski, J. Czajko, J. Fiedorowicz, J. Jasiński, Konarski, W. Krippendorf, W. Kuncowa, Laszka, J. Lilienstern, S. K. Lineburg, M. Mackiewicz, L. Malinowski, A. Modzelewski, E. Mórawska, S. Tyszkowa, S. Romanowa, W. Roszkowski, E. Rymaszkiwicz, Staniszevska, S. Thugutt, M. Zahorska, B. Zdziarski, W. Zbraniecki, za co Zarząd składa podziękowanie.

Uwagi ogólne. Brak lokalu własnego spowodował nieczynność oddziału. Zarząd przedewszystkiem skierował swą pracę na urządzenie Muzeum; w nowowynajętym lokalu zorganizowane będą sekcje wielkie, które podejmą szerszą pracę, mogącą wykazać, jak wielkie kulturalne znaczenie dla Suwalszczyzny ma miejscowy oddział P. T. Kr.

Zarząd Oddziału.

Prezes S. K. Lineburg, v.-prezes A. Talko-Hryniewicz, sekr. Fr. Zagórski.

Komisja Rewizyjna. B. Rodziewicz, J. Wierzbicki.

Sprawozdanie kasowe.

WPLÝWY.

Saldo na 1912 r.	Rb. 341.58
Wpisowe	” 2.—
Składki członkowskie	” 6.—
Ofiary w gotówce na Muzeum	” 45.—
Za roczniki Towarzystwa 1911 wpłynęło	” 2.60
	<hr/>
	Razem Rb. 397.18

WYDATKI

Pensja woźnego za r. 1912	Rb. 24.—
Koszta przesyłki darów dla Muzeum	” 4.12
Na księgę jubileuszową Wikt. Gomulickiego	” 3.50
Na lokal dla Oddziału Muzeum	” 75.—
Na urządzenie Muzeum	” 100.—
Drobne wydatki	” 2.60
	<hr/>
	Razem Rb. 208.92
Saldo na 1913	Rb. 188.26
	<hr/>
	Razem Rb. 397.18

Lista Członków.

Dr. B akinowski Aleksander	Kolendowa Marja
Bar Kazimierz	Kolendo Stanisław
Bieńkiewicz Włodzimierz	Konarski Bolesław Piotr
Brzoskówna Irena	Korewo Ignacy
C hełmiński Józef	ks. Kotlewski Piotr
D rouet Władysław	Kroll Kazimierz
G allera Ryszard	Kuczewski Ludwik
Gąsiorowski Zygmunt	L ineburg Stanisław Karol
Gerlachowa Marja	Lineburg Marja
Grabowski Bolesław	Lineburg Wiktor
Gromadzki Ludwik	M órawski Edward
H oluszyna Kamilla	dr. N ieciński Mamert
Talko-Hryniewicz Andrzej	dr. Noniewicz Teofil
Jacyna Emil	Pac-Pomernacki Miecz.
Janiszewski Romuald	Pac-Pomernacki Wład.
dr. Jaworowski Jan	R odziewicz Bolesław

Rukart Ksawery	Strawiński Adam
Russocka Natalja	Wierzbicki Jan
Skąpska Anna	Wnukowski Lucjan
Skorupski Bolesław	Zabielska Eliza
Smolska Zofja	Zabłocki Gustaw
Sokołowski Witold Józef	Zagórski Pranciszek
Staniszewski Stanisław	Zawadzki Jan
ks. Staniewicz Franciszek	dr. Zmitrowicz Ludwik

Oddział Łomżyński.

Łomża, ul. Dworna dom Wejrocha.

Członków było 56, przyb. 3, ub. 9, pozost. 49.

Zebrań ogólnych 1 (czł. 16). Posiedzeń Zarz 7.

Badania naukowe. Dla Kom. Fizjograf. 5 rb.

Pomiary meteorologiczne prowadzono cały rok.

Odczyt był 1 — A. Mieczkowski: „Suwalszczyzna“ osób było 78, przewodn. Kom. p. Mieczkowski.

Wystawy: na Wyst. Ruch. wystawiono pocztówki.

Biblioteka powiększyła się o 13 numerów.

Muzeum powiększyło cię o 3582 numerów (w tem numizmatów 3546), zwiedzono zbiory licznie.

Wycieczek — 2 prow. M. Bodalski: do Śróbłok i Kleczkowa, osób 15, przew. Kom. p. Makarewicz.

Kom. popul. Krajozn. — przewodniczy p. Rościszewski, działalności nie wykazano.

Kom. Fotograf. przewodniczył p. Makarewicz, działalności nie wykazano.

Poparli prace Krajoznawcze pp. Jarosławski, Koto-wicz, Redel, Stalski i Worobjew — za co Zarząd skła-da podziękę.

Uwagi ogólne: Kilka zaprojektowanych wycieczek: do Puszczy Kurpiowskiej, Ostrołęki, na Wigry, do jez. Serafin z powodu niedostatecznej liczby zapisów, lub zupełnego ich braku nie doszło do skutku.

Zarząd Oddziału.

Prezes M. Bodalski, sekr. A. Mieczkowski, skarbn. H. Rościszewski, kust. A. Haraburda, czł. M. Makarewicz, T. Niklewski, F. Stopa.

Sprawozdanie kasowe.

WPŁYWY.

Pozostałość z roku poprzedniego	Rb.	46.42
Wpisowe nowych członków	„	2.00
Składki za rok sprawozdawczy	„	103.50
„ zaległe za rok 1911	„	9.25
Zysk brutto z wydawn. własnych	„	65.41
otrzymanych z Centrali	„	50.01
otrzymanych od osób obc. i in. Oddz.	„	—30
Wpływ brutto z wycieczek	„	5.77
Dochód brutto z odczytów	„	6.30
		<hr/>
	Razem Rb.	288.96

WYDATKI.

Wynajem i utrzymanie lokalu	Rb.	45.50
Pensja woźnego	„	20.00
Wydatki kancelaryjne (papier, marki, druki, schematy i t. p.)	„	17.94
Na wyd. Centrali razem z dziesięciną (17.95)	„	74.24
„ „ osobom obcym i in. Oddziałom	„	5.—
Koszty urządzenia odczytów	„	5.50
Na zbiory muzealne	„	6.90
„ badania naukowe	„	5.00
Spłata długu w kasie przemysł. łomżyńs.	„	90.10
Saldo na rok następny	„	18.78
		<hr/>
	Razem Rb.	288.96

Lista Członków.

A lchimowicz Konstanty	Ciecierski Leon
B atogowska Marja	ks. Czarnowski
B eber Rudolf	Czubaczyński Karol
B eręsewicz Aleksander	D ąbrowski Ignacy
B lum Rajmund	Dębiński Stefan
B obińska Teodozja	Drewnowski Karol
B odalski Mieczysław	Filochowski Tomasz
C abert Edmund	G regorjew Stanisława
C hrystowski Aleksander	Grzymkowska Zofja

Haraburda Antoni
Hryniewicz Franciszek
Jarnuszkiewiczowa Adela
Kleindienst Juljusz
Kozłowski Wiktor
Komornicki Stanisław
Korzeniowska Marja
Kraft Tadeusz
Kraszewska Benedykta
Łempicki Henryk
Makarewicz Maksymiljan
Marconi Ferrante
Mieczkowski Adam
Napierkowski Mieczysław
Oppenheim Maurycy
Oszubski Bronisław

Piętowska Janina
Piotrowski Zygmunt
Płóński Stanisław
Rogiński Antoni
Rościszewski Hipolit
Rychter Józef
Skarzyński Zygmunt
Stalski Waław
Szczęsnowiczówna Janina
Tittenbrun Mieczysław
Tuszowski Franciszek
Woyczyński Stanisław
Zagórska Cecylja
Zagórska Marja
Zakrzewski Antoni

Oddział Ostrołęcki.

Ostrołęka dom W. Malinowskiego.

Członków zapisało się przy utworzeniu Oddziału 56.

Zebrań organizacyjnych odbyło się 2, członkowie przybywali w komplecie.

Bibliotekę rozpoczęto gromadzić, weszły do niej roczniki Wisły i mapy sztabowe.

Muzeum zapoczątkowane dopiero liczy jednak już 579 okazów.

Wycieczkę urządzono do cukrowni Gucin, dokąd wyruszyło 25 osób.

Poparłi prace Krajoznawcze pp. W. Andlauer, K. Bruszewski, M. Borhenhagen, T. Bruzdowicz, F. Chrzanoski, W. Chojnowski, W. Dowmontowa, A. Jakubowski, W. Jaworowski, J. Mościcki, F. Malinowski, M. Przecławska, dr. J. Psarski, J. Świątkowski, P. Szymański, R. Śnieżko, W. Teplicki, S. Zieliński, inż. Zaporyn, P. Załęski, za co Zarząd składa podziękowanie.

Uwagi ogólne. Zebranie organizacyjne Oddziału odbyło się 15 września 1912 r.

Zarząd Oddziału.

Prezes F. Malinowski, v.-prezes ks. T. Mateuszczyk, sekr. J. Mościcki, skarbn. A. Jakubowski, gosp. T. Dymiński, kust. P. Szymański.

Komisja Rewizyjna: L. Kowalski, F. Milewski, ks. A. Roesler, C. Siodłowska.

Sprawozdanie kasowe.

WPLYWY.

Wpisowe nowych członków	Rb. 11.25
Składki za rok sprawozdawczy	26.10
„ zaległe	7.50
Zysk z wydawn. Centrali	1.68
	<hr/>
	Razem Rb. 39.03

WYDATKI.

Wydatki kanc. (papiery, marki, druki i t.p.) . .	Rb. 4.11
Na wyd. Centrali: nie sprzed. 5 żetonów . . .	5.—
album	—40
Koszty urządzenia zebrzań	2.75
Saldo na rok następny	26.77
	<hr/>
	Razem Rb. 39.03

Lista Członków.

B abińska Marja	Kaczyński Piotr
Bednarski Jan	Kędzierska Janina
Borkenhagen Michał	Kornacki Władysław
Bruzdowicz Franciszek	Kossowski Wacław
C hętnik Adam	Kowalski Ludwik
D ymińska Helena	Krauzowa Kazimiera
Dymiński Teofil	Kubicki Bronisław
F altynowicz Piotr	Kuskowski Stanisław
Fedor Czesław	L ambach Aureljusz
G órny Emil	Łasiewicka Felicja
Jakubowski Antoni	Łubianka Zofja
Jasicki Stefan	M adejski Zdzisław
K łyczyński Marjan	ks. Mateuszczyk Teodor

Malinowski Franciszek	Siodłowska Aleksandra
Milewski Feliks	Surawska Eugenia
Mościcki Jan	Szymański Piotr
Płoński Stanisław	Stoklasówna Własta
Puk Stanisław	Szymańska Stanisława
Przeclawski Marjan	Szmidt Kazimierz
Przeclawska Marja	Świdzki Zdzisław
dr. Psarski Józef	Ulman Teodor
Radzka Natalja	Walz Franciszek (ojciec)
Rawicz Rojek	Walz Franciszek (syn)
ks. Roesler Aleksander	Wojdak Józef
Rozenberg Stanisław	Załęski Piotr
Scheur Antoni	Zieliński Alfred
Serejko Bolesław	Zieliński Stanisław
Siodłowska Cecylja	Zyśk Michałina

Oddział Zawiercki.

Zawiercie (Piotr.) Fabr. Akcyjna.

Członków było 86, przyb. 6, ubyło 10, pozost. 82.

Zebrania: ogóln. 1. mies. 8, uczestn. 234.

Stację meteorologiczną prowadzono jedną przez cały rok.

Odczytów było dwa: J. Drzewiecki „Zwyczaje wielkanocne w Polsce“, J. Chełmiński „Telegraf bez drutu“. *Referaty* dwa: T. Walicki „Tatry“, J. Izaak „Owady pożyteczne i szkodliwe i o przystosowaniu owadów“ przew. kom. K. Kaznowski, v. przew. M. Zasuszyna, czł. L. Kulczycka, T. Walicki, E. Budny.

Wystawiono prace Kom. Fotograficznej na Konkursie Oddziału Łódzkiego. Przew. kom. R. Kulczycki, v. przew. C. Cieszkowski

Biblioteka powiększyła się o 8 numerów.

Muzeum powiększyło się o 314 numerów, zwiędziło zbiory osób 120.

Wycieczki odbyły się do: Łęczca i Okiennika, Ryczowa i Ryczówka, Klucz i Rabsztyna, Ogrodzieńca, Kroczyca, Pradeł i Grządza, Mirowa i Bobolic, Złotego Potoku, źródeł Pilicy i Smolenia, Tatr. Przewodnikami

byli pp. Kaznowski i Kulczycki. Osób wzięło udział 128. Przew. Kom. Wyc. R. Kulczycki, v. przew. K. Kaznowski, sekr. i skarbn. M. Mioduszevska, członek. L. Kulczycka, J. Mejerowa, J. Pasierbiński, W. Szrajberówna, M. Zaszyszyna.

Zarząd Oddziału.

Prezes S. Przyborowski, v. prezes M. Zaszyszyna, sekret. K. Piotrowski, skarbn. J. Wycisk, gosp. i kust. K. Kaznowski, członkowie: J. Izaak, R. Kulczycki, J. Pasierbiński, T. Szymański, M. Walicki, T. Walicki, W. Żórawski.

Sprawozdanie kasowe.

WPLYWY.

Pozostałość z roku poprzedniego	Rb. 134.17
Wpisowe nowych członków	„ 6.00
Składki za rok sprawozdawczy	„ 207.00
Zysk (brutto) ze sprzedaży wydawnictw otrzymanych z Centrali	„ 205.85
Wpływ (brutto) z wycieczek	„ 116.37
Dochód (brutto) z odczytów	„ 45.95
	<hr/>
Razem Rb.	715.34

WYDATKI:

Wynajem i utrzymanie lokalu	Rb. 82.60
Pensje pracowników	„ 7.00
Wydatki kancelaryjne	„ 17.56
Na wydawnictwa: Centrali	„ 168.82
Koszty urządzenia odczytów	„ 60.77
Koszty wycieczek	„ 152.67
Na bibliotekę	„ 10.55
„ zbiory muzealne	„ 6.00
„ delegacje w celach krajoznawczych	„ 17.45
„ ruchomości (netto)	„ 48.40
„ wydatki drobne	„ 2.27
Saldo na rok następny	„ 141.25
	<hr/>
Razem Rb.	715.34

Lista Członków.

- B**erkowicz Arnold
Brzeziński Józef
Budny Edward
Cisarz Bonifacy
Cieszkowski Czesław
Cholewicz Kazimierz
Czajewicz Marjan
Czajczyński Stanisław
Czaplicki Stanisław
Czapski Julian
Czajkowska Zofja
Fijałkowski Walerjan
Ginsberg Marcin
Ginsbergowa Adela
Gębarski Julian
Gertychowa Janina
Grąbczewski Józef
Grodzki Aleksander
Grodzka Stefanja
Goepfert Emil
Horoźna Janina
Hildebrandt Stefan
Izaak Juljusz
Kowalewski Jan
Kunewicz Adolf
Krasnodębska Helena
Krzyżanowska Zofja
Kozuchowska Janina
Kaznowska Marja
Kaznowski Kazimierz
Kotowicz Aniela
Kotowiczówna Julja
Kulczycka Lucyna
Kulczycki Roman
Kubowicz Adela
Lamparski Roman
Landau Józef
Majkowski Walerjan
Malczewska Helena
Mamelok Józef
Maciejowski Ignacy
Majerowa Janina
Mioduszewska Marja
Nowicka Anna
Nikłosiński T.
Nadrowski Fr.
Przyborowska Władysława
Przyborowski Stefan
Piotrowski Konstanty
Przepieść Józef
Pogorzelski Feliks
Posierbiński Jan
Posierbińska Wacława
Posierbińska Bronisława
Pawłowski Kazimierz
Rutkowska Aniela
Rozenbach Stanisław
Rydzewska Bronisława
Szrajberówna Wanda
Szulc Bronisława
Szymański Stanisław
Szymanowski Michał
ks. Szklanik
Walicki Maksym.
ks. Wajzler B.
Wesołowski Seweryn
Wycisk Józef
Winnicki Antoni
Wiernicka S.
Wilkanowicz Stanisław
Wołoszyński Walerjan
Zasuszyna Marja
ks. Zientara Franciszek
Żmudowska Antonina

Oddział Zagłębia.

Sosnowiec, Staro Sosnowiecka 10 Tel. 394.

Członków było 392, przyb. 191. ubyło 77, pozost. 506.

Zebrania. Ogólne 1, członk. 67, tygodniowych 29.

Referatów wygł. 30: A. Sujkowski: „geografja ziem polskich“, „stosunki ekonomiczne w Poznańskim“, „st. ekonom. w Królestwie“, „przemysł Kr. Polski“ „skład ludn. Kr. Polsk. według zajęć“, „przemysł solny Kr. Polskiego“, „półwysep Bałkański“, „rozbiór krytyczny Encyklopedji Polski“, „Wpływ Wisły i Warty na pierwotne zaludnienie“, R. Danyszówna: „działanie geologiczne wody“, J. Drzewiecki: „zwyczaje wielkanocne w Polsce“, „zwyczaje w d. Zielonych Świątek“, „zw. w dn. św. Jana“, „metodyka wycieczek krajoznawczych“, A. Piwowar: „historja ziemi“ „petrografja“, L. Sawicki: „Krajobraz Polski“, E. Warchoł: „pozorna śmierć u zwierząt“, Al. Janowski: „taniaść w dawnej Polsce“. — Referatów wysłuchało 1354 osób.

Badania naukowe. Zorganizowano badania archeologiczne w Siemoni, p. Będzińskiego przez p. Strzeszewskiego, inwentaryzowano zabytki bud. drzewnego pod przew. A. Sujkowskiego, zapewniono ułatwienia J. Lewińskiemu w badaniach geologicznych.

Stację meteorologiczną urządzano w Sosnowcu. Pomiarzy prowadzono od 1 kwietnia do końca roku.

Odczytów było 2: Al. Janowski „pamiętki polskie w Padwie“, J. Lewiński „budowa geologiczna ziem polskich“, osób było 245. Zarząd Sekc. Odczyt: przew. A. Sujkowski, v. przew. J. Drzewiecki, sekr. E. Komaniński, skarbn. W. Woliński.

Komisja Fotograficzna. Przew. Z. Rychter, v. przew. H. Węgiekiewicz, sekr. T. Sudolski, czł. M. Janiszewska, K. Janiszewski, T. Krzyżanowski. Komisja ogłosiła *Konkurs* fotograficzny, a następnie urządziła *wystawę* nadesłanych prac. Zbiory wskutek tego powiększyły się o 179 numerów.

Konkursy. Oprócz wspomnianego ogłoszono — na pracę opisową z zakresu krajoznawstwa, oraz na zbiory entomologiczne i botaniczne.

Biblioteka powiększyła się o 75 numerów.

Muzeum powiększyło się o 982 numery, zwiedziło zbioru 110 osób. Kustoszem był p. S. Strzeszewski.

Wycieczek zorganizowano 22 do: Olkusza i Djablej góry, Dąbrowy, Zawiercia, Skarżyc i Morska, Kluczów, Rabsztyna i Olkusza, Cieszyna, Złotego Potoku, Mirowa i Bobolic, Olsztyna, na Klimczuk, do Ojcowa i Pieskowej Skały, Pilicy i Ogrodzieńca, Tatr, Sławkowa i Błędownskiej pustyni, Wisły, Zakopanego, Piekar, Krakowa. Przewodnikami byli pp. Drzewiecki, Dziekanowski, Pietraszewski, Janiszowski, Raźniewski. Horodyński; w wycieczkach wzięło udział 372 os. Pzyjmowano wyc. z Częstochowy os. 35. Zarząd Sekc. przew. J. Drzewiecki, v. przew. J. Pietraszewski, sekr. T. Dziekanowski, skarbn. K. Janiszowski, czł. E. Komaniewski, R. Gimbutówna.

Popularyzację Krajoznawstwa prowadzili: przew. Kopydłowski, sekr. T. Dziekanowski, sk. E. Komaniewski, czł. J. Karska H. i R. Gimbutówny, B. Winczakiewiczówna, M. Zaleska. — Wygłoszono pogadanki dla dzieci w Sosnowcu, Sielcu, Zagórzcu. Mówili je: J. Młodowska, H. Gimbutówna, B. Wińczakiewiczówna, Dr. Falkowski, Warchołowa, Karska, Kopydłowski. Referowano: „O alkoholu“, „Polska przedhistoryczna“, „Poznań i Gniezno“, „z życia zwierząt“, „o Kruku i Wandzie“, czytano „Krasnoludki“, „Kot w butach“. Pogadankę wysłuchało 528 os.

Przedsięwzięcia dochodowe. Na kermaszu wystawiono własny kiosk do sprzedaży wydawnictw.

Poparłi prace Krajoznawcze. W dziedzinie prac naukowych pp. Wejtko, Zaborowski, Strokowski, M. Kadłubiec, w dziedzinie zbiorów p. Izaak entomolog z Zawiercia, Rada Zjazdu Górniczego, w sprawach wycieczkowych. pp. Zabawski w Cieszynie, Wiśniewska w Bystrej, Jurroff w Sosnowcu, Oddziały nasze w Olkuszu i Zawierciu. Za poparcie prac Oddział składa podziękę.

Uwagi ogólne. Oddział wynajmuje lokal do spółki z trzema innymi stowarzyszeniami kulturalnymi, lokal posiada salę odczytową, bibliotekę, czytelnię, ciemnię fotograficzną. Uchwały Zebrania Ogólnego Oddziału rozesłano w cyrkularzu tym członkom, którzy na Zebraniu nie byli. Kustosz *Muzeum* rozesłał wezwanie do osób

pracujących w górnictwie o ochronę i gromadzenie okazów przyrodniczych. Wycieczki mniejszem cieszyły się powodzeniem, z powodu wyjątkowo niepogodnego lata i jesieni. Sekcja przyrodnicza zmniejszyła swą działalność; ogłosiła tylko Konkurs entomologiczny, który dał rezultaty lepsze, niż w r. poprzednim. Nadesłane zbiory ma usystematyzować p. Izaak. Odczytów urządzono tylko dwa, dały one deficyt. Natomiast pogadanki tygodniowe większe miały powodzenie. Dzięki iście benedyktyńskiej pracy Kustosza, zbiory Muzeum zostały znakomicie usystematyzowane, dając bogaty naukowy materiał geologiczny. W Kamieniołomach Grodzca znaleziono, a dzięki staraniom p. Fr. Solnickiego otrzymano do muzeum kości dużego zaginionego zwierzęcia. Wymagają one uporządkowania i określenia.

Zarząd Oddziału.

Prezes A. Sujkowski, v. prez. J. Drzewiecki, B. Jaśński, sekr. W. Woliński, skarbn. K. Wosiński, gosp. E. Komaniewski, kust. S. Strzeszewski, czł. A. Piwowar, F. Solnicki, Z. Szwedowska, W. Strzembosz, W. Wasilkowska. *Komisja Rewizyjna* F. Chiczewski, A. Krasnodębski, K. Srokowski.

Sprawozdanie kasowe.

WPLŹYWY.

Pozostałość z roku 1911	Rb.	13.89
Wpisowe	„	145.—
Składki	„	1170.25
Zaległości	„	192.25
Wpływy ze sprz. wydawn. otrz. z Ceatr.	„	690.71
„ otrzymanych od osób innych	„	24.21
Wpływy z wycieczek	„	586.91
„ z odczytów	„	166.36
„ sekcji fotograficznej	„	20.53
„ „ przyrodniczej	„	10.50
		<hr/>
		do przeniesienia Rb. 3020.61

	z przeniesienia Rb.	3020.61
Wpływy sekcji fizjograficznej	„	3.—
Ofiary	„	7.50
Procent od sum w T-wie poz. Oszczędn.	„	8.35
Odnajem sali i lokalu	„	85.50
	<u>Razem Rb.</u>	<u>3124.96</u>

WYDATKI.

Wynajem i utrzymanie lokalu	Rb.	526.06
Pensje pracowników	„	198.25
Wydatki Kancelaryjne	„	158.24
Na wydawnictwa Centrali	„	552.40
„ „ osobom obcym	„	25.50
Koszty urządzenia wycieczek	„	578.57
„ „ odczytów	„	201.34
Na bibliotekę i czytelnię	„	172.03
„ zbiory muzealne	„	36.04
„ cele naukowe	„	29.12
„ sekcję fotograficzną	„	127.38
„ „ przyrodniczą	„	42.52
„ ruchomości i umeblowanie	„	102.98
„ różne: telefon	„	22.85
„ zakup sprawozdań	„	61.99
„ inkaso składek	„	40.—
Wysyłka eksponatów na wyst. „Krajobraz Polski“	„	6.15
Przyjęcie wycieczki częstochowskiej	„	13.19
Wieniec dla ś. p. Prusa	„	5.—
Depesza do Znałowicza	„	2.15
Koszt podróży delegata	„	3.60
„ przyjęcia udziału w kiermaszu	„	10.28
Różne drobne	„	5.44
Dziesięcina	„	117.—
	<u>Ogół wydatków</u>	<u>Rb. 3038.07</u>
Pozostałość w kasie	„	59.64
„ w T-wie Poz. Oszczędność.	„	27.24
	<u>Razem Rb.</u>	<u>3124.96</u>

Bilans

STAN CZYNNY.

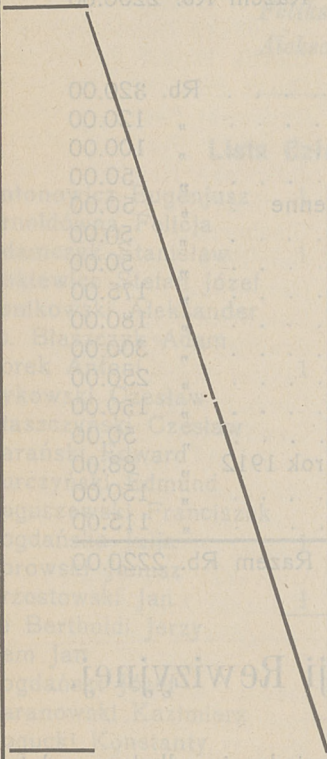
Gotówką w kasie	59	64		
„ w T-wie Poż. Oszcz.	27	24	86	88
Inwentarz ogólny	636	32		
Biblioteka	160	—		
Wartość wydawnictw	86	96		
„ pocztówek	2	73		
„ żetonów	6	80	892	81
Muzeum geologiczne			1200	—
Należności od członków				
a) składki i wpisowe	229	75		
b) za pren. „Ziemi“ z r. 1912	34	—	263	75
			2443	44

zamknięcia.

STAN BIERNY.

Należność przypadająca sekcji
fizjograficznej
Należności od członków wątpliwe
Kapitał oddziału czyli rzeczywi-
sty majątek

88 —
113 75
2241 69

		2443 44
--	--	---------

[Faint background text from the reverse side of the page is visible, including words like 'Projekt budżetu', 'ROZCHÓD', 'Lokal', 'Urząd', 'Słownik', 'Staty', 'Opal i swiatlo', 'Druki i materiały piśmienne', 'Porównania i porównania', 'Umówienie', 'Czytelnie i bibliotek', 'Celnikowe', 'Muzeum', 'Sektora fotograficznego', 'Pracownia', 'obdrowo', 'Pracownia fotograficzna za rok 1912', 'Buletyn', 'Różne nieprzyjęte', 'Komisja Rewizyjna', 'Protokół Komisji Rewizyjnej', 'Komisja Rewizyjna na posiedzeniu odbytem w dniu 1912 r. po stwierdzeniu stanu kasy i rachun-ku Oddziału w Zakładzie Bielskiego Towarzystwa']

Projekt budżetu na rok 1913.

DOCHÓD.

Pozostałość z 1912 roku	Rb.	86.88
Wpisowe	"	60.00
Składki	"	1500.00
Zaległości	"	150.00
Ze sprzedaży wydawnictw	"	100.00
Zasiłek Rady Zjazdu	"	300.00
Wpływy nieprzewidziane	"	3.12
	<u>Razem</u>	<u>Rb. 2200.00</u>

ROZCHÓD.

Lokal	Rb.	320.00
Urzędnik	"	120.00
Służba	"	100.00
Opał i światło	"	50.00
Druki i materiały piśmienne	"	50.00
Porto	"	50.00
Umeblowanie	"	50.00
Czytelnia i biblioteka	"	175.00
Cele naukowe	"	180.00
Muzeum	"	300.00
Sekcja fotograficzna	"	250.00
" przyrodnicza	"	150.00
" odczytowa	"	50.00
" fizjograficzna za rok 1912	"	88.00
Dziesięcina	"	150.00
Różne nieprzewidziane	"	115.00
	<u>Razem</u>	<u>Rb. 2220.00</u>

Protokół Komisji Rewizyjnej.

Komisja Rewizyjna na posiedzeniu, odbytem w dniu 4 lutego 1913 r., po sprawdzeniu stanu kasy i rachunków Oddziału w Zagłębiu Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, i porównaniu ich z dowodami jak również

sprawdziwszy stan majątkowy i projekt budżetu na 1913 r., znalazła wszystko w należyтым porządku, wobec czego stawia wnioski: 1) aby Zebranie Ogólne zatwierdziło sprawozdanie finansowe Oddziału wraz z bilansem i pokwitowało Zarząd; 2) aby Ogólne Zebranie projekt budżetu, przewidujący w dochodach i rozchodach po 2200 rb. również zatwierdziło.

Sosnowiec, dn. 4 lutego 1913 r.

Kazimierz Srokowski

Feliks Chiczewski.

Aleksander Krasnodębski.

Lista Członków *).

Antonowicz Eugenjusz	1	Bujalska Marja	4
Arnoldówna Felicja		Budzyński Przemysław	
Adamczyk Stanisław	1	Bednarski Roman	
Ankiewicz Stefan Józef		Bauerertz Stanisław	
Bonikowski Aleksander		Biernacki Tomasz	3
ks. Błaszczuk Adam		Barańska Zofja	2
Borek Antoni	1	Baciówna Zofja	
Bykowski Czesław		Bucholtz Zygmunt	
Błaszczyński Czesław		C hudzyński Aleksander	
Barański Edward		Czarnomski Aleksander	7
Burczyński Edmund		Czajkowska Aniela	
Boguszewski Franciszek		Charemza Czesław	1
Bogdańska Julja	1	Chamski Edward	
Borowski Janusz		Chiczewski Feliks	4
Brzostowski Jan	1	Celler Feliks	1
de Bertholdi Jerzy		Czuryłło Feliks	
Bem Jan		Chamska Helena	
Bogdański Józef		dr. Czajkowski Józef	
Baranowski Kazimierz		Czaplińska Jadwiga	
Bogucki Konstanty		Cybulski Józef	
Brzozowska Matylda			

Uwaga. Cyfra przy nazwisku wskazuje liczbę wprowadzonych nowych członków.

Czernik Jerzy	Figurski Przesław
Czerwiński Kazimierz	dr. Falkowski Stefan 1
Ciesielski Kazimierz	Ficka Stanisława
Cieślik Piotr	Frasunkiewicz Waclaw 1
Chrzanowski Stanisław	Frąckiewicz Wincenty 3
Czerniewski Stanisław	Feinstein Henryk
Czechowski Władysław	Gątkiewicz Antoni 1
Cichoński Władysław	Gajzler Aleksander
Cichocki Władysław	Gimbut Bohdan
D udziec Antoni	Goldhaar Bronisław
Dąbrowska Anna	Goebel Czesław
Dąbrowska Eugenia	Grabińska Dominika
Dobrowolski Franciszek	Gawlik Daniel
Dąbrowski Franciszek 6	Gdesz Edmund
Dębicki Feliks	Gadomski Felicjan
Dąbrowski Jan	Grabiński Franciszek
Danielewiczówna Jadwiga	Gumińska Helena 5
Drzymałanka Józefa	Gimbutówna Helena 1
Drzewiecki Józef 44	Ginsberżanka Julja 1
Danielewiczówna Karolina 2	Gumińska Janina 2
Dąbrowski Kazimierz	Grossówna Irena
Dalder Leonard	Goławska Julja
Drzewiecka Marja Józefowa 5	Crabijański Kazimierz
Drzewiecka Marja Aniela	Glajzer Marjan
Drojecki Mieczysław	Gimbutówna Romana 1
Dutkiewicz Piotr	Gawlikowski Stefan
Dobrowolski Romuald	Gadomski Stanisław
Długokęcka Saturnina	Gurcman Tadeusz
Dawidson Stanisław	Gumiński Witold 4
Dmochowski Stanisław	Goebel Władysław
Dobrzeńiecki Stanisław	Głowacki Władysław
Dzieskanowski Tomasz 12	H ołubski Antoni
Dziedzicki Władysław 1	Halerzówna Eugenia
Drzewiecki Włodzimierz	Hauke Karol 1
Engelking Walery 1	Hawran Marjan
F iutowski Aureljusz 3	Hoffman Kazimierz
Fiuczek Franciszek	Hem Maksymiljan
Frycz Feliks	Hałusiński Roman
Fazań Jan	Jeźrzejewski Adam
Filo Jan	Jasiński Bronisław 6
Fijałkowski Józef 3	Jankowski Bolesław
Ferdynandzki Mieczysław 1	Jeleńkowska Jadwiga

Jurkowska Janina	Kawecki Jan
Juroff Józef	Kwietniewski Jan
Janiszowski Kazimierz 1	Karney Józef
Jaszowski Kazimierz	Kozłowski Józef
Jaworski Kazimierz	Karmański Kazimierz
Jankowski Kazimierz	Korzeniewski Kazimierz
Jankiewicz Leon 7	Kierzkowski Kazimierz
Januszewska Marja 1	dr. Kołodzki Lucjan 1
Juroffowa Marja	Krajewski Lucjan
Jowszycowa Marja	Karski Lucjan
Jacuński Mieczysław	Kreczmar Lucjan
Jakubowski Stanisław	Kalabiński Ludwik
Jakubowicz Stefan	Kammer Lidja
Jurczyński Szymon	Kępiński Marjan
Jamrocha Teofil	Krajewski Marjan
Janota Walenty	Kalinowski Marjan
Jędrzejewski Władysław	Kreczmarowa Marja
Januszewska Zofja	Kisyńska Marja
Krasnodębski Aleksander	Kondracka Marja 2
Kurakowski Alfons	Krzemiński Stanisław
Kuliński Andrzej 1	Kowalewski „
Kulesza Bolesław 1	Krassowski „
Kozłowska Cecylja	Kazibutowski „ 2
Krajewski Cyprjan	Karkosik „
Komaniewski Edward 2	Kozłowski „ 1
Krzemieniewski Feliks	Kaczyński „
Kwiecień Feliks 1	Kontkiewicz „
Krzypkowski Feliks 1	Kąkolewska Salomea 1
Kawczyński Feliks	Kwiatkowski Stefan 1
Kopydłowski Felicjan	Koralewski Stefan
Królikowska Felicja	Kamiński Seweryn 1
Krawczyk Franciszek	Kruczek Sylwin
Kubicka Janina	Kawecki Tadeusz
Komornicka Janina	Klimaszewski Tadeusz
Kossakowska Janina 2	Kozielski Wacław
Karska Jadwiga	Konarzewski Wacław 4
Krzymowska Jadwiga	Kołakowski Wiktor 1
Krajewski Jan	Kuczborski Witold
Kiesewetter Jan	Kielanowski Zdzisław
Kasztalski Jan	Kuligowski Zdzisław
Kostarski Jan	Kaczyńska Zofja
	Kurdwanowska Zofja

Kawalska Zofja	Musiał Stanisław	1
Kawalski Zygmunt	Meyer Stefan	
Korsak Zygmunt	Mika Stefan	
Kuzniak Zygmunt	Majewski Tadeusz	
Kamiński Władysław	Missorek Teofil	
Kwiatkowski „	Musiałkowski Wacław	2
Kaczmarski „	Meżyński Wincenty	1
Kieszkowski „	Maciejewska Wiktorja	
Koneczny „	Malinowski Władysław	1
Klimas „	Mizerek Zdzisław	
Kosiński Edward	Malinowska Zofja	
Lustgarten Alfred	Nowicki Antoni	
Luft Antoni	Nowakowski Eugenjusz	
Liebich Brunon	Norblin Herman	
Likiernikowa Gizella	Nowakowski Jan	
Lenkiewicz Henryk	Nowakowski Józefat	
Leszczyńska Jadwiga	Niczewski Juljusz	2
Lipiński Jan	Nałęcki Michał	6
Lewicki Roman	Nawrocki Władysław	2
Lipski Mirosław	Ornowski Antoni	
Linkfeld Ryszard	Olszewski Antoni	
Lech Stanisław	Ostrowski Henryk	4
Łukasiewicz Bolesław	Obuchowicz Henryk	
Łazowska Halina	Obrąpalski Jan	
Łaszczewski Henryk	Obuchowicz Jan	2
Łukaszewska Marja	Osetowski Józef	
Łabęcki Stanisław	Ocioszyński Juljan	
Łacic Stanisław	Olszowski Lucjan	
Milewski Aleksander	Odalska Marja	
Mokrzycki Antoni	Ojrzanowski Piotr	
Michalski Antoni	Otto Roman	
Mazurkiewicz Antoni	Ochocki Roman	
ks. Maliszewski Bolesław	Olszewska Romana	
Moszyński Bronisław	Orłowski Stanisław	
Michael Artur	Odalski Władysław	
Malinowska Helena	Oskólski Władysław	
Marwegowa Jadwiga	Piowar Adam	1
Musiałek Józef	Przyłucki Antoni	1
Młodzianowska Leokadja	Piaskowski Bolesław	1
Mevé Ludwika	Parysek Feliks	
Makowska Marja	Pyzikowski Franciszek	

Piwowarowa Halina	Rogowski Henryk	4
Paszyńska Helena	Różycka Jadwiga	
Pawłowicz Jan	Radoszkowska Jadwiga	
Pieczynski Jan	Raykowski Jan	7
Piechowski Jan	Radziszewski Jerzy	2
Plichtowicz Jan	Rychłowska Julja	
Pietraszewski Józef	Rychterowa Kazimiera	3
Paliga Józef	Repliński Kazimierz	1
Przedpełski Józef	Rudnicki Klemens	
Porczyński Karol	Rudowski Leon	
Płodowski Karol	Rayska Marja	
Połomski Ksawery	Rudnicka Marja	
Pogorzelski Kazimierz	Reicherowa Marja	
Podlewski Lucjan	ks. Rogójski Mieczysław	
Piątkowski Ludwik	Rudzińska Regina	
Popiel Ludwik	Reicherowa Róża	1
Powelski Marjan	Raźniewski Stanisław	2
Przesmycki Piotr	Raczko Stanisław	3
dr. Pierwocha Piotr	Rudowski Szymon	1
Pomorski Mirosław	Rajchertowa Wanda	
Prochazka Roman	Rayska Wanda	
Pawłowski Stanisław	Reinsch Wiktor	
Płodowski Stanisław	Rayski Władysław	2
Piotrkowski Stanisław	Radowska Zofja	
Pacho Stanisław	Rychter Zygmunt	7
Paszyńska Stanisława	Smoczarski Adam	2
Przybylski Tadeusz	Sztachelski Adam	
Podkowiński Wincenty	Sujkowski Antoni	8
dr. Podczaski Władysław	Starkiewicz Antoni	1
Piotrkowski Władysław	Szmelew Borys	
Piwowar Ryszard	Strzyżykowski Bronisław	
Rogalewiczowa Aleksandra	Sandecki Bolesław	
Rogalewiczówna Aleksandra	Świdorski Czesław	
Rusek Adam	Słowikowska Eugenia	
Rankowiczówna Eugenia	Swoboda Edward	
Rychter Eugenjusz	Sotkiewicz Feliks	
Rajchert Emil	Solnicki Franciszek	1
Raczyński Edward	Sulimierska Halina	
ks. Raczyński Eranciszek	Sommerfeld Henryk	
Rzadkiewiczowa Helena	Staniszczak Ignacy	4
	Skrzyński Ignacy	

Strzemboszowa Irena	Stępkowski Władysław
Szperling Jan	Szonertowa Władysława
Szpak Jan	Strzembosz Wiktor
Sulimierski Jan	Swinarski Witold
Szarkowski Jan	Sonne Wilhelm
Sterczyński Jan 2	Sterczyńska Wanda 2
Szczepkowski Izidor	Sitarski Wacław
Siwikowa Józefa 2	Szol Wacław
Siedlecki Juljusz	Szwedowska Zofja
Srokowski Kazimierz 1	Strzelecka Zofja
Strzelecki Konstanty	Strokowski Zygmunt
Szastak Leon	Tyszka Aleksander
Świętochowska Ludwika	Tworzyański Bohdan
Sznajder Ludwik	Telakowski Edmund 2
Sunoniewski Marjan	Tucholski Bronisław 1
Solecki Marjan	Tuwan Helena
Świerczyński Michał	Tyszkowa Jadwiga
Straszewicz Mieczysław	Turski Marcelli
Stasiakiewicz Mieczysław	Tremerówna Janina
Szonertówna Marja	Toruń Piotr
Szulc Marjan	Tarnowski Stanisław
Sztajnduchert Romuald 16	Tryhubczak Stefan 6
Seiler Rudolf	Tyszkowa Zofja
Szymorowski Roman	Ujazdowski Antoni 4
Świętochowski Stanisław	Vorbrodt Kazimierz
Sztechmanówna Stanisława	Wybraniec Adam 2
Szyndler Stanisław	Wołkowicz Aleksander
Stankiewicz Stanisław 1	Wnuk Antoni
Szymanowski Stanisław	Woliński Artur 1
Strzeszewski Stanisław 6	Waszczyńska Antonina 1
Stratilato Stanisław	Wosińska Aniela
Słomska Stanisława	Woyde Bronisław
Strzałkowski Seweryn	Winczakiewiczówna Berta
Szarras Stefan	Waszczyńska Czesława 1
Suprynowicz Stefan 1	Winter Emil
Sobolewski Tadeusz	Wachoł Edward 3
Sudolski Teodor	Wijasiński Feliks
Stawicki Włodzimierz	Winkler Franciszek
Sujkowski Władysław	Wojewódzki Henryk
Szlagowski Władysław	Węgierkiewicz Henryk 1
Skrzypiński Władysław	Wyszyński Hipolit

Węgiekiewiczowa Izabella		Wierzbowski Władysław	1
Woliński Jan	1	Wybraniec Władysław	
Wejtko Józef		Wasilewski Witold	
Wasiłewski Józef	1	Włodek Wojciech	
Wencel Jadwiga		Westfalewiczówna Zofja	
Waśniewska Jadwiga		Wolska Zofja	
Wolińska Janina	5	Zieliński Alojzy	
Waligórski Karol		Zakrzewski Bolesław	
Wosiński Kazimierz	1	Zainger Franciszek	1
Wysocki Kazimierz		Zapolski Gracjan	
Wołkowicz Maksymiljan		Zaleska Irena	
Wojciechowska Marja		Zdzenicki Jerzy	
Wencel Marjan		Zieliński Kazimierz	
Węglawski Stefan		Zillinger Kornelja	
Weiss Stefan		Zalega Leonard	
Winer Stefan		Zalewski Maksymiljan	
Wolski Stanisław		Zientala Marcelli	
Wierzbowski Stanisław		Zawadzka Marja	
Woźniakowski Stanisław		Zaleska Marja	
Wrzosek Stanisław		Ziółkowski Sławomir	
Wojciechowski Stanisław	1	Zilinger Waldemar	
Wąsik Teofil		Zabłocka Zofja	
Walewski Teofil		Żerański Henryk	
Wasilkowska Wanda	3	Żukowski Juljusz	
Wierzbowska Wanda	1	dr. Żołędziowski Maksym.	
Warchołowa Wanda		Zukowski Władysław	
Woliński Władysław	15		

Oddział Wieluński.

Zorganizowany powtórnie w końcu roku sprawozdawczego, działalności nie wykazał.

Oddział Kutnowski.

Działalności w roku sprawozdawczym nie ujawnił żadnej.

Zabytki przedhistoryczne

we Wsi Iwanowice

przy ujściu Miniozki do Dniepru, w powiecie mińskim gubernii siewerskiej.

Dział naukowy.

Na prawym brzegu rzeki Dniepr, na północ Miniozki, ciągną się wysokie pagóry. Na południowo-wschodniej jej stronie wznosi się góra zwana Kłob, a za nią drugi zwany Kłobura (wysokość 134 sażeni) nad w. rzeczną pod Perwowym. Na lewym brzegu Dniepru, odwrócić się od ujścia Miniozki, przez stromy urwisty urzędował. W 1844 roku wybudowano tu most żelazny.

Od strony brzozy, obserwowano również wód bystrem ujścia Miniozki do Dniepru, przedstawia to najwyraźniej owoce waga gładką i szorstką, której kształt podobnie jak inne kamienie obserwowane brzożów i dolna rzeka północnych.

Wykopaliska to wszędzie szkielety i runowiska opoki marglowej formacji kaspowej (ze skamieniałościami Anachites ovata, Mierzeja for angulum, Selonites belemnites, in.) Nad brzożką marglową rozciąga się tam wzdłuż dolna żółta i miękka (czarna) a na nich

Zabytki przedhistoryczne we Wsi Iwanowice

przy ujściu Minożki do Dłubni, w powiecie miechowskim
gubernji kieleckiej.

Wielka wieś Iwanowice leży w pięknej dolinie przy ujściu rzeczki Minożki na lewym brzegu Dłubni, wpadającej do Wisły (zob. plan topograficzny na str. 173).

Od szosy krakowskiej na zachód, w pobliżu miasteczka Słomnik, skręca droga, wiodąca wprost do Iwanowic i dalej doliną Minożki do Skały, Ojcowa i Piekowej Skały. Od Słomnik jest mila do Iwanowic, a stąd $1\frac{1}{2}$ mili do Ojcowa.

Na prawym brzegu rzeki Dłubni, na północ Minożki, ciągną się wysokie pagóry. Na południe Minożki, na jej brzegu prawym wznosi się również wielki pagór, zwany Klin, a za nim drugi zwany Kiepura (wysoki 154 sażeni nad p. morza) pod Porwanowem. Na lewym brzegu Dłubni, naprzeciwko ujścia Minożki, brzeg stromy urwisty przechodzi w pagór wyniosły (144 saż. n. p. m.) koło Poskwitowa.

Ów stromy brzeg, oberwany naporem wód bystrym ujścia Minożki do Dłubni, przedstawia tu najwyraźniej budowę geologiczną całej okolicy, podobnie jak inne pomniejsze oberwiska brzegów i dolin rzek pomniejszych.

Występują tu wszędzie odśłonięcia i rumowiska opoki margłowej formacji kredowej (ze skamieniałościami *Ananchites ovata*, *Micraster cor anguinum*, *Belemnites belemnitella* i in.). Nad opoką margłową rozpościera się tam wszędzie glina żółta i mułek (loess) a na nich

wierzchem warstwa ziemi roślinnej szarej lub czarnej centymetrów kilkadziesiąt.

Liczne źródła wody zimnej, kryształowo-czystej, wytryskają tam z pod odsłoneń opoki wapiennej lub z pod zielonych stoków pagórów nadłukowych. Największe źródłisko wypływa nad łąką za kościołem, powyżej ujścia Minożki, i dostarcza wody wybornej dla gorzelnii miejscowej. Drugie piękne źródło bije z oberwiska stromego opoki białej na lewym brzegu Dłubni nieco poniżej ujścia Minożki, za mostem przy ogródku dworskim. Takie wielkie źródłiska dobrej wody pociągały zwykle osadników pierwotnych w czasach przedhistorycznych.

Na pagórach opisanych powyżej rozpościerały się tu siedziby i rozległe cmentarzyska przeddziejowe już w okresie kamienia, brązu i żelaza.

Przejeżdżając tamtędy, często słyszałem, że włościanie znajdowali na polach iwanowskich narzędzia kamienne i stare naczynia gliniane, które podobno zanosili na plebanję. Tam jednak nie znalazłem żadnych bliższych wskazówek. Udzielił mi ich dopiero p. Tomasz Wiśnicki geometra, znający dobrze miejscowość.

Wedle tych objaśnień, w r. 1901, zatrzymawszy się dłużej w Iwanowicach przedsięwzięłem pierwsze poszukiwania próbne na gruncie, należącym do gospodarza Jakóba Bóbaka. Jego pole, oraz pola jego sąsiadów, gdzie znajdują się zabytki przedhistoryczne, leżą na wielkim pagórze, zwanym Klin, rozciągającym się, jak to już wspomniano powyżej, na południe od rzeczki Minożki czyli na jej brzegu prawym, niedaleko ujścia do rzeki Dłubni, tam, gdzie na załączonym planie narysowano znaki cmentarzyska żarowego i nieciałopalnego, oraz znak siedziby przeddziejowej.

Domy i zagrody gospodarzy, czyli właścicieli pól pomienionych, leżą naprzeciwko zabudowań dworskich i wielkiego składu gorzelnii, przy drodze wiodącej ze wsi Iwanowic do wsi pobliskiej Krasieńca i kolonii Porwanów (jak to widać na planie).

Przy pierwszym kopaniu próbnym na polu Jakóba Bóbaka, w głębokości niewielkiej około 30 cm., pod powierzchnią gruntu wydobyłem: naczynie gliniane

czarne, w ręku lepione, zdobne w kreski ukośne, tuż obok czaszkę ludzką zgniecioną, z kółkiem brązowym, pokrytem zieloną patyną, stanowiącym rodzaj zausznicy,

od której kość czaszki koło otworu usznego również zaizolowała. Obok czaszki pomienionej znalazło się kilkanaście kawałków większych i kilkadziesiąt drobnych odłamków kości ludzkich prawdopodobnie.

Krom tego od Jakóba Bóbaka i jego dzieci otrzymałem pozbierane przez nich przy oraniu pola liczne

narzędzia, rdzenie i okrzeski krzemienne, oraz odłamki skorup z naczyń glinianych, przeważnie w ręku lepionych.

W kilka lat później p. Tomasz Wiśnicki geometra z Miechowa i brat jego p. Juljan W., zarządzający składem wódek monopolu w Iwanowicach, wydobyli tamże w różnych miejscach więcej wykopalisk, a mianowicie:

Popielnicę wielką, napełnioną ziemią gliniastą i okruchami kości przepalonych.

Popielnicę mniejszą z dwoma uszkami małemi.

Naczynie gliniane pomniejsze z otworem w szyi po uchu urwanem.

Naczynie gliniane płaskie z dużem uchem, rodzaj czerpaka.

Bransolety dwie z drutu brązowego, dwa razy zwiniętego, z patyną zieloną, znalezione w popielnicy wielkiej, wymienionej na czele.

Pierścionek z drutu srebrnego z patyną szarą, tamże razem z bransoletami zachowany.

W pobliżu popielnicy mniejszej, wymienionej powyżej, znaleziono czaszkę ludzką bez części twarzowej, nieprzepaloną.

Przedmioty znalezione przez Wiśnickich, wymienione powyżej, zostały złożone w Muzeum krajoznawczem w Miechowie w gmachu poklasztornym.

Tamże złożyli jeszcze w darze pp. Wiśniccy:

Wazkę glinianą czarną bez szyi, napełnioną ziemią szarą.

Czareczkę glinianą z częścią uszka utraconego.

Przy naczyniach tych znaleziono też:

Młotek kamienny uszkodzony, oraz

Ozdobę kościaną w postaci taśmy krótkiej, wygładzonej, wygiętej łukowato.

Przedmioty wymienione na końcu znaleziono na północ rzeczki Minożki t. j. na jej brzegu lewym w pobliżu obecnego cmentarza miejscowego, na gruncie włościanina Misztala, podczas poszukiwań p. Juljana Wiśnickiego w październiku 1905 r. i złożono również w Muzeum miechowskiem.

W temże miejscu znaleziono potem jeszcze: popielnicę dużą zgniecioną, dno naczynia glinianego, miecz żelazny zgięty płasko we troje, umbo żelazne od tarczy,

zapinki żelazne i wiele innych naczyń glinianych, wyrobów z brązu, krzemienia i t. p., które przestano do Muzeum przedhistorycznego w pałacu Towarzystwa sztuk pięknych w Warszawie.

Zabytki przedhistoryczne, znalezione dotychczas w Iwanowicach, wskazują, że przy ujściu Minożki do Dłubni po obu stronach wideł rzecznych znajdowały się duże siedziby przeddziejowe oraz cmentarzyska żarowe i nieciałopalne w okresie kamienia, brązu i żelaza aż do czasów historycznych.

Wyroby z kamienia, zebrane przezemnie przeważnie z pól Jakóba Bóbaka i sąsiednich, za sadami wiejskimi na górze Klin, są wszystkie z krzemienia, jeden siekieroklinik z wapienia krzemienistego otrzymałem osobno, zaś połowa klinomłota z gnejsu, znaleziona przez p. Juljana Wiśnickiego, oddana została do Muzeum krajoznawczego w Miechowie.

Były krzemienne całe i potłuczone rdzenie (sztuk kilkadziesiąt) oraz liczne okrzeski i odłupki, w ilości sztuk paruset znalezione, dowodzą że narzędzia z krzemienia były tam wyrabiane na miejscu. Materiał surowy czyli krzemień barwy żółtawoszarej, znajduje się obficie w pobliżu Iwanowic ku zachodowi w sąsiedniej wsi Minodze, położonej przy źródłach Minożki, w okolicach miasteczka Skały, Ojcowa i in. Na zachód bowiem od Iwanowic w miejscowościach wymienionych, oraz na południu w sąsiedniej wsi Damice, kończą się wielkie pokłady opoki kredowej a zaczynają się masowe wychodnie wapienia białego jurajskiego, zawierającego liczne były krzemienne.

Całe zwały gruzowiska krzemienno, wykruszonego przez erozję odwieczną znajdują się już w Minodze na drodze do Skały i dalej w obfitości. Tamże napotyka się liczne otoczaki i wielkie głązy pojedyncze różnych skał obcych z dyluwjum. Mieszkańcy pierwotni mogli stamtąd z łatwością czerpać materiał gotowy w postaci większych brył i odłamków drobniejszych krzemienia i innych, podatnych wyrobu narzędzi.

Rdzenie większe i mniejsze tamiczne mają ślady odbić różnych postaci.

Noże i nożyki wiórowate, łupane przeważnie bez szczybienia wtórnego, należą tam podobnie jak w siedzibach sąsiednich tej okolicy, do narzędzi najliczniejszych stosunkowo. Niektóre z nich 4—8 cm. długie; mają brzegi obrabiane starannie przez szczybienie drobne.

Skrobaczy, 4—6 cm. długich, tamże znaleziono, w ilości kilkunastu. Niektóre z nich, postaci nożowatej, wyrobione z wiórów łupanych z brzegiem końcowym obrobionym starannie. Inne mają trzoneczki mniej lub więcej długie, a wcięcie wyżłobione dla lepszego obwiązania w obsadzie. Inne różnej postaci nie są tak typowo obrobione, wszelako zdadne do skrobania skór zwierzęcych i t. p.

Drapacze i rylce, sztuk kilkanaście, długości 4—6 cm. są łupane i obrabiane po brzegach, a w części i na powierzchniach płaskich, brzegi mają ostre, kolczaste. Rylce w postaci odłupków krótkich z końcami śpiczastymi, zdatnymi do rycia lub wiercenia.

Strzałki i piki, znaleziono w ilości stosunkowo niewielkiej sztuk kilka. Strzałki 3—6 cm. długie są postaci przeważnie trójkątnej lub liściowatej, niektóre obrabiane nieco przez drobne szczybienie brzegów. Grotpika długa cm. $6\frac{1}{2}$ szeroka $4\frac{1}{2}$, postaci trójkąta o podstawie wypukłej, ma brzegi miejscami obrobione.

Siekieroklin mały, gładzony, wyrobiony z wapienia krzemienistego, o ile z wyglądu sądzić można, barwy żółtawo-szarej, w oddaniu białawej. Długość jego wynosi cm. 7, szerokość ostrza 4, szerokość tylca 2, grubość w pośrodku $2\frac{1}{2}$ cm. Ostrze wygładzone klinowato lepiej, reszta powierzchni nieco chropawa.

Klina półowa od strony tylca, z otworem wierconym średnicy $1\frac{1}{2}$ cm., długa $7\frac{1}{2}$ cm., szeroka i gruba 4 cm. ze skały, mającej wygląd gnejsu, barwy czarnozielonawej, jest bardzo umiejętnie wyrobiona i starannie gładzona na całej powierzchni.

Mnóstwo innych wyrobów z krzemienia zebrzał w Iwanowicach p. Julian Wiśnicki i oddał do warszawskiego Muzeum przedhistorycznego Towarzystwa zachęty sztuk pięknych.

Wyroby z gliny są w Iwanowicach bardzo obfite i w części dobrze zachowane, począwszy od czarek maleńkich do popielnic rozmiarów ogromnych. Obok krzemieni, opisanych powyżej zebranych na polach Bóbaka, znalazło się tamże sporo skorup drobnych z naczyń przedhistorycznych, oraz jedno naczynie całej formy wazowatej. Krom tego p. Juljan Wiśnicki wykopał mnóstwo innych naczyń i popielnic różnej wielkości w rozmaitych miejscach, jak to już powyżej zaznaczono.

Skorupy drobne pochodzą tu przeważnie z naczyń w ręku lepionych, gładkie lub grubo chropawe bez ornamentów. Niektóre tylko zdobne w paski czyli rowki wąskie, pojedyncze lub wielokrotne, równoległe do siebie, poziomo wokół naczyń na krążku toczonych biegnące.

Wisiorzka glinianego półowka znalazła się wśród skorup zebranych na polu Bóbaka; średnicy ma cm. 5, gruba 3 cm., otworek na wylot w średnicy 5 mm.; lepiona z gliny nieźle wypalanej, barwy ceglastoszarej.

Naczynia gliniane, znajdujące się w Muzeum krajoznawczem w Miechowie w gmachu poklasztornym ¹⁾, wykopane zostały przez p. Juliana Wiśnickiego, jak to już wspomniano, na północ i na południe od rzeczki Minożki, w pobliżu ujścia jej, na prawym brzegu rzeki Dłubni (zob. mapkę topograficzną Iwanowic).

Na północ rzeczki Minożki czyli na lewym jej brzegu, na Górze cmentarnej po stronie północnej cmentarza dzisiejszego, na polu włościanina Miształa, znalezione: Wazka, a raczej spód naczynia zewnątrz czarna, gładka, wewnątrz napełniona ziemią gliniastoczną; szyja obłamana wokół przy brzuścu, tegoż część mniejsza z boku wytłuczona; wysokość naczynia cm. 8, średnica otworu górnego 11, średnica dna 6 cm.

Czareczka z uszkiem utraconem, nieco wyszczerbiona z boku, lepiona w ręku z gliny barwy ciemnoszarej, skorupa cienka, gładka; średnica otworu cm. 7¹/₂.

¹⁾ Ob. Rocznik P. Tow. Krajoznawczego z r. 1908 T. II str. 64.

Na południe rzeczki Minożki czyli na prawym jej brzegu, na pagórze Klin zwanym, od jego strony wschodnio-południowej, przy drodze do Krasieńca na polu włościanina Fundamenta znalezione:

Popielnica wielka, czarna zewnątrz, matowa, skorupa gładka w przełomie nawskroś czarna, z gliny miękkiej, w ręku lepiona. Przykryta była płaskim kamieniem wapiennym i zgnieciona. Skorupy duże i mniejsze, zebrane starannie, zostały dobrze skleione. Powierzchnia bez ornamentów, poniżej brzuśca ma 4 duże guzy w równych odstępach na obwodzie. Wysokość tej popielnicy wynosi cm. 34, średnica otworu 31, średnica brzuśca 40, dna 10, obwód brzuśca 125 cm. Wewnątrz popielnicy były okruchy białe kości przepalonych, zmieszane z ziemią szarogliniastą, zebrane i zachowane w paczeczce osobnym w Muzeum miechowskim.

Popielnica mniejsza znaleziona w odległości 50 kroków od poprzedniej popielnicy wielkiej, czarna zewnątrz i wewnątrz, powierzchnia gładka wszędzie, skorupa w przełomie nawskroś czarna. Popielnicę tą wydobytą z ziemi pękniętą przez pół i kilka skorup mniejszych skleiono starannie. Wysokość jej wynosi cm. 19, średnica otworu 15, brzuśca 20, dna $6\frac{1}{2}$ cm. Na obwodzie największej wypukłości brzuśca są dwa małe ucha z otworkami. W pobliżu znaleziono czaszkę ludzką, którą opiszę na końcu.

Naczynie wazowate pomniejsze, czarne zewnątrz i wewnątrz, w przełomie skorupa również nawskroś czarna; uszka wyrwanego z częścią szyi brak, szczątki jego widać u dołu. Wysokość naczynia cm. 9, średnica otworu 10, brzuśca 12, dna 3 cm.

Naczynie czerpakowate pomniejsze, z uchem dużym, u dołu półkuliste bez spłaszczenia, czarne zewnątrz, wewnątrz i w przełomie, ściany ma gładkie wszędzie. Na uchu dwie pręgi wklęsłe, w pośrodku między niemi wypukła.

Naczynie wazowate duże wykopane przezemnie na polu Jakóba Bóbaka, obok ludzkiej czaszki

i kości szkieletu, wydobyte zostało w całości; na żądanie jednak usilne właściciela gruntu wyjęto wszystką ziemię, wypełniającą naczynie, dla zobaczenia czy nie zawiera pieniędzy, przyczem mimo całej ostrożności ściany naczynia rozpadły się na drobne skorupki, zebrane i zachowane starannie. Wazka ta kilkanaście cm. wysoka, kształt miała podobny do popielnicy wielkiej, opisanej powyżej. Z pośród wszystkich naczyń, tu wymienionych gładkich i niezdobionych, jedynie ta wazka tylko miała ornament szeroki na brzuscu w postaci kresek ukośnych, równoległych ze sobą.

Wyroby metalowe znaleziono w ilości niewielkiej z naczyniami opisanymi powyżej.

Kółko z brązu, średnicy kilku centymetrów, z drutu cienkiego, rodzaj zausznicy; leżało tuż przy czaszce, znalezionej przezemnie przy wazce zrobionej, na polu Bóbaka, opisanej poprzednio. Na kościach tej czaszki koło otworu usznego zostały ślady zielonawe od tej zausznicy, pokrytej patyną jasnozieloną.

Bransolety dwie, a może zausznice, z drutu cienkiego brązowego, skręconego wokół dwukrotnie, z końcami luźnymi, z patyną jasnozieloną. Spoczywały w popielnicy wielkiej, opisanej powyżej, wśród okruchów kości przepalonych i resztek ziemi. Średnica bransolety większej cm. 7, mniejszej 6 cm.; grubość drutu $2\frac{1}{2}$ —3 mm.

Pierścień srebrny, średnica obwodu cm. 2, otworu $1\frac{1}{2}$ cm. tylko, grubość drutu $2\frac{1}{2}$ —3 mm.; leżał w popielnicy wielkiej razem z dwiema bransoletami, wymienionymi poprzednio.

Dużo innych wyrobów z brązu, zapinek, szpil, kolczyków i t. p. znalazł jeszcze później w tychże miejscach p. Juljan Wiśnicki.

Wyroby żelazne znalazł on również w znacznej ilości tamże; między innymi miecz żelazny zgięty we troje płasko, umbo żelazne od tarczy, zapinki i w. in.

Kości ludzkie, przepalone, w popielnicach ciepłych oraz w grobach nieciepłych i luźnie porzucane przez orkę na polach uprawnych znajdują się

tam w wielkiej ilości. Przy pierwszym kopaniu próbnym na górze Klin, za sadami na polu Jakóba Bóbaka, obok naczynia glinianego, zdobionego w kreski gęste, pod kątem kreślone, opisanego powyżej, w głębokości niewielkiej kilkunastu centymetrów, wydobyłem kości czaszki ludzkiej ze szczęką górną i zębami, ale bez żuchwy; przy nich kilkadziesiąt małych kawałków kości, oraz kilkanaście walcowatych ułamków kości długich wielkich, ze stawami odłamanymi, wskutek czego trudno je określić dokładniej. Przy kości skroniowej, zabarwionej nieco na zielono, leżało kółko z drutu brązowego, wspomniane powyżej. Kości czaszki owej wraz z kółkiem oddałem do Muzeum przedhistorycznego w pałacu Towarzystwa sztuk pięknych w Warszawie na ręce red. „Światowita“.

Czaszka ludzka druga bez części twarzonej, czyli czerep mózgowy, znaleziony został na tejże górze Klin przy drodze do Krasieńca (zob. plan Iwanowic) na polu włościanina Fundamenta, obok popielnicy mniejszej z uszkami, opisaną powyżej. Brak tu części kości czołowej, czoło między skroniami szczupłe; część tylna czaszki obszerna; wogóle kość krucha, zabarwiona żółtawą gliną w której spoczywała. Szerokość największa czaszki cm. 14, długość największa cm. 29. Czaszka ta złożona została w Muzeum krajoznawczem w Miechowie, gdzie umieszczona jest obok popielnic i innych naczyń glinianych w gablocie oszklonej.

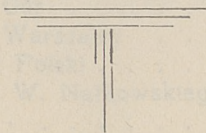
Przejeżdżając przez Iwanowice w r. 1910, wstąpiłem ponownie do wójta Jakóba Bóbaka, od którego otrzymałem jeszcze nieco narzędzi krzemiennych, zebranych na jego polach. Mówił, że znalazł tam jeszcze różne kości ludzkie i parę „głów człecznych“, które zakopał przy drodze na podwórzu swoim, naprzeciw gorzelni. Na moją prośbę zaczęto szukać i odkopywać, ale nie zdołano nic odnaleźć rzekomo. Wogóle włościanie bardzo niechętnie wydobywają kości ludzkie na swoich polach, a odkryte przypadkowo starają się zakopać skrycie w tem samym miejscu lub na miedzy najbliższej, co bardzo utrudnia poszukiwania na cmentarzyskach polnych przeddziejowych.

Drugą trudność w prowadzeniu tam poszukiwań prawidłowych na polach stanowi okoliczność, że zabytki przedhistoryczne w Iwanowicach, podobnie jak w innych miejscowościach wiejskich, znajdują się przeważnie na gruntach uprawnych. Wobec tego rozkopy szersze i głębsze możnaby tam robić głównie zaraz po żniwach, po zoraniu pól, a przed ich obsianiem; po części także po zbiorach jesiennych jarzyn, lub na wiosnę, przed siewem. A wszystko w czasie krótkim jednego do dwóch tygodni, w porze zwykle dżdżystej, i o ile na to zgodzą się właściciele gruntów. Dla poszukiwań prawidłowych i swobodnych najlepiej byłoby wydzierżawiać rocznie odpowiednie parcele gruntów celem spokojnego badania wyczerpującego, bez przerw i przeszkód wszelakich. Ale to wymagałoby kosztów bardzo znacznych.

W każdym razie poszukiwania dorywcze, jakie się w Iwanowicach prowadzą, nie pozwalają na badania systematyczne; nie można tam bowiem rozkopywać należycie i wyczerpująco najważniejszych gniazd w całości w danym miejscu odkrytych. Przytem niezbędnem jest, aby poszukiwania były tam prowadzone przez specjalistę naukowo i technicznie odpowiednio przygotowanego, rozporządzającego czasem swobodnym, narzędziami i środkami wystarczającymi.

A zabytki te wielkiej ważności i obfite, jak zalegające w siedzibach i cmentarzyskach przeddziejowych Iwanowic ze wszystkich okresów kamienia, brązu i żelaza zasługują ze wszech miar na staranne zbadanie i wydobyte, zanim ulegną powolnemu zniszczeniu.

S. J. Czarnowski.

SPIS RZECZY.

Rozwój Towarzystwa	3
Protokół Zebrania Roczniego	4
" " Nadzwyczajnego	10
Kronika żałobna	12
Lista członków	16
Członkowie korespondenci	72
Działalność Zarządu	40
Zarząd Towarzystwa	40
Komisja Rewizyjna	41
Zebrania miesięczne	41
Kalendarzyk zebrań na rok 1913	43
Biblioteka	55
Komisja Dochodów niestałych	47
" Fizjograficzna	60
" Fotograficzna	43
" Muzealna	68
" Oddziałów Prowincjonalnych	46
" Popularyzacji Krajoznawczej	78
" Wycieczkowa	48
" Wydawnicza	43
Sekcja Miłośników Gór	69
" " Warszawy	56
Wystawa Krajobraz Polski	45
Wydawnictwo dzieł W. Nałkowskiego	47
Ziemia	66
Wpływy i wydatki	80
Bilans zamknięcia	82
Protokół Komisji Rewizyjnej	86
Projekt budżetu	87

Oddział Chełmski	124
„ Częstochowski	131
„ Grójecki	117
„ Jędrzejowski	96
„ Kaliski	105
„ Kielecki	93
„ Kujawski	127
„ Kutnowski	167
„ Lubelski	110
„ Łapski	102
„ Łomżyński	147
„ Łowicki	114
„ Łódzki	134
„ Miechowski	91
„ Olkuski	99
„ Ostrołęcki	149
„ Piotrkowski	119
„ Radomski	104
„ Siedlecki	142
„ Suwalski	145
„ Wieluński	167
„ Zagłębia	154
„ Zawiercki	151
Zabytki przedhistoryczne we wsi Iwanowice	171

Sprostowanie.

Na str. 4, wiersz 21 od góry zamiast 1910 winno być **1911**.

Na str. 73, gub. Łomżyńska, zamiast powiat Zamojski winno być **pow. Szczuczyński**.

Gasterowski W. ...	2.20
— Rok 1890. Przewodnik ...	2.00
— W ...	2.40
— Szeregowani ...	1.80
— W ...	2.20
Ida Karol ...	4.00
Ganulicki W. ...	1.20
Grabowski Jan ...	3.00
Katarchinski ...	1.80
Louys ...	2.00
Maherow ...	2.00
Mioński T. ...	2.20
Minkiewicz ...	1.50
Nafiewala ...	1.80
Nawarzyński A. ...	1.80
Przybyłowicz S. ...	1.80
Rapacki W. ...	1.20
Selawa W. ...	1.80
Szymala A. ...	1.20
— W ...	2.40
Totmazer K. ...	1.80
Tokarszewski Sz. ...	1.30
Wierzbicki M. ...	1.20
Zarumski Stefan ...	2.00
— ...	2.60
— ...	2.00

Ogłoszenia.

Mioński T. ...	2.20
Minkiewicz ...	1.50
Nafiewala ...	1.80
Nawarzyński A. ...	1.80
Przybyłowicz S. ...	1.80
Rapacki W. ...	1.20
Selawa W. ...	1.80
Szymala A. ...	1.20
— W ...	2.40
Totmazer K. ...	1.80
Tokarszewski Sz. ...	1.30
Wierzbicki M. ...	1.20
Zarumski Stefan ...	2.00
— ...	2.60
— ...	2.00

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Oddział Chełubiński	128
Opatoczkowski	131
Grójecki	117
Jędrzejowski	98
Kaniowski	105
Kielecki	93
Kujawski	121
Kutnowski	167
Lubelski	110
Łapski	102
Łomżyński	147
Łowicki	114
Łódzki	138
Mięchowski	91
Olkuski	99
Opatowski	149
Piotrkowski	119
Rajski	104
Siedlecki	142
Sawański	145
Wieluński	137
Zagłębski	152
Zawiercki	151
Zabytki przedhistoryczne we wsi Iwanowice	171

Sprostowanie.

Na str. 4, wiersz 21 od góry zamiast 1918 winno być 1911.
 Na str. 73, gub. Łomżyńska, zamiast powiat Zambrski
 winno być pow. Szczurowski.

WYDAWNICTWA KASY PRZEZORNOŚCI I POMOCY WARSZAWSKICH POMOCNIKÓW KSIĘGARSKICH.

Gąsiorowski W. Babilon	2.20
— Rok 1809. Powieść historyczna z epoki napoleońskiej w opracowaniu dla młodzieży. Z 6-ma rysunkami St. Batowskiego. W kart.	2.—
— W ozdobnej oprawie	2.40
— Szwoleżerowie gwardyi. Powieść historyczna w oprac. dla młodzieży z 6 rysunk. W kart.	1.80
— W ozdobnej oprawie	2.20
Gide Karol. Zasady ekonomii społecznej. Wyd. IV	4.—
Gomulicki W. Na rozłogach białoruskich. Powieść.	1.20
Grabowski Józef. Pamiętniki wojskowe. Wydał W. Gąsiorowski80
Kotarbiński Józef. Pogrobowiec romantyzmu (Stanisław Wyspiański)	1.80
Louys P. Kobieta i pajac. Powieść90
Mellerowa Zofia. Wdowa z Efezu. Komedye i dyalogi z przedm. C. Walewskiej	2.—
Miciński T. Nietota. Powieść	2.50
Minkiewicz R. U wiecznych wrót tęsknicy	1.—
Nałkowska - Rygier Zofia. Rówieśnice. Powieść Wydanie drugie	1.80
Nowaczyński A. Car Dymitr Joannowicz. Kronika dramatyczna. Wydanie II-gie	1.80
Przybyszewski St. Gody życia. Dramat	1.50
Rapacki W. Król Husytów. Powieść z XV wieku	1.20
Sclavus W. Thalitha Kumi. O prawach kobiety i jej stanowisku społecznem	1.60
Szamota A. Orły. II wydanie	1.20
— W płomieniu życia. Powieść	1.40
Tetmajer K. Gra fał. Powieść	1.80
Tokarzewski Sz. Zbieg. Wspomnienia z Sybiru	1.20
Wierzbiński M. Zakazana muzyka	1.20
Żeromski Stefan. Andrzej Radek. Powieść. Z portretem autora. Rb. 1.50, w ozdobnej oprawie	2.—
— Duma o hetmanie. Wyd. III. Rb. 2, w ozd. opr.	2.60
— Dzieje grzechu, 2 tomy. III wydanie	3.—

Do nabycia we wszystkich księgarniach.

Od dnia 1-go Stycznia 1913 r. zaczął
wychodzić w Warszawie

Dwutygodnik sportowy ilustrow. dla młodzieży polskiej

pod redakcją **BRONISŁAWA BOUFFAŁŁA**

Objętości 2 arkuszy druku in 4-to, w barwnej okładce
sportowej, z licznymi rysunkami w tekście.

Prenumerata wynosi w Warszawie: rocznie rb. **6.—**, pół-
rocznie rb. **3.—**, kwartalnie rb. **1.50**. Z przesyłką pocztową:
rocznie rb. **7.—** półrocznie rb. **3.50**, kwartalnie rb. **1.75**;
w Galicyi: rocznie kor. **16.—**, półrocznie kor. **8.—**, kwarta-
lnie kor. **4.—**. Cena zeszytu pojedynczego: w Warsza-
wie kop. **30**, z przesyłką pocztową kop. **35**, w Galicyi —
kor. **0.80**.

Adres Redakcyi — **Warszawa, Krucza № 4.**

Adres Administracyi:

Warszawa—M. OSTASZEWSKA, Al. Jerozolimskie 29.

Tel. 159-15.

PRZEWODNIK PO WARSZAWIE

z planem miasta

opracowany przez

STANISŁAWA THUGUTTA

„..... każdy mieszkaniec
naszego miasta powinien
zaopatrzyć się w ten
wyborny pod każdym
względem przewodnik“.
„ZIEMIA“.

Skład Główny
u **Gebethnera i Wolffa**
w **Warszawie.**

Do nabycia we wszystkich księ-
garniach, w większych składach
materiałów piśmiennych oraz
w Administracji Wydawnictw Pol.
Tow. Krajoznawczego.

Cena kop. 50.

„SKAUT”

Latarnie projekcyjne.

Przezrocza do odczytów.

WARSZAWA
Al. Jerozolimskie 29.

M. OSTASZEWSKA

Katalogi na żądanie bezpłatnie.

KSIĘGARNIA E. WENDE I S-KA WARSZAWA

POLECA:

S Ł O W N I K G E O G R A F I C Z N Y

Królestwa Polskiego i innych krajów Słowiańskich wyd. pod red. Br. Chlebowskiego oraz Władysł. Walewskiego wedł. planu Sulimierskiego.

16 WIELKICH TOMÓW Rb. 60

w oprawie w półskórek Rb. 76.

Jest to jedyne wielkie pomnikowe dzieło, zawierające w alfabetycznym porządku wszystkie miejscowości Rzpltej Polskiej z r. 1772 z opisem wszelkich własności przyrody i wszystkie skupienia ludności z jej działalnością w przeszłości i chwili obecnej.

PRZEGLĄDOWA MAPA GEOLOGICZNA ZIEM POLSKICH

z tekstem objaśn. i trzema przekrojami, przygot. prof. J. Grzybowski pod red. prof. I. Morozewicza — wydał Zygmunt Weyberg. Cena Rb. 1.

TATRY POLSKIE mapa wschodniej części „Tatr zachodnich“ wraz z zachodnią częścią „Tatr wysokich“ w skali 1:37.500 Cena 1.45.

Z PRZYRODY TATR z 11 rycinami w tekście i 16 tablicami nap. W. Kuźniar. Cena Rb. 1.20.

LWÓW STARY i WCZORAJSZY wyd. 2-gie z licznymi ilustracjami napisał Fr. Jaworowski. Cena rb. 1.

SZTUKA LUDOWA W POLSCE cz. I. Dzieje mieszkań ludowych, cz. II. Zabytki sztuki ludowej. Dzieło zawiera 374 ryc. w tekście, nap. Kaz. Mokłowski. Cena 6.50

PRZEWODNIK PO WARSZAWIE i OKOLICY z planem miasta. Część historyczną i opisową starego miasta opracował W. Gomulicki. Część opisową i informacyjną opracował Józef Sobieszczęński. Cena Rb. 1.20

Przewodnik po Tatrach zachodnich z mapą, opr. Janusz Chmielowski. Cena Rb. 1.20

Przewodnik po Tatrach wysokich (od Liljowego po Wagę) z mapą, i 7 widokami na szczyty. Cena 2.10

Przewodnik po Lwowie z planem miasta i teatru opracował Fr. Jaworski. Cena 80 k.

„Wszechświat”

Tygodnik popularny,
poświęcony
naukom przyrodniczym.

wychodzi w Warszawie od
r. 1882-iego pod redakcją
Br. Znatowicza.

Prenumerata roczna w War-
szawie rb. 8, półroczna —
rb. 4, kwartalna — rb. 2,
z przesyłką pocztową o 2,
1, 1/2 rubla więcej.

Adres redakcyi: **Wspólna 37.**

Roczniki „Ziemi” rok 1910, 1911 i 1912.

Za rok 1910 pozostało tylko
kilkanaście roczników, które
sprzedajemy po cenie **rb. 8**,
a w pięknej okładce z płótna
samodziałowego ze wstążka-
mi ludowemi **rb. 10.**

Roczniki za rok 1911 i 1912
bogatej treści zarówno jak
rocznik poprzedni, nabywać
można po cenie normalnej,
t. j. po **rb. 5**, w opr. **rb. 6.50.**
Okładki z szarego płótna sa-
modziałowego, ozdobione
barwną wstążką ludową,
z wyciśniętym napisem „Zie-
mia” rokiem i znakiem Pol.
Tow. Krajoznawczego — po
rb. 1—, z przesyłką rb. 1.30.

Staraniem i nakładem Komi-
tetu Wydawnictwa dzieł
Wacława Nałkowskiego

wyszło z druku:

≡ „Terytorjum ≡ Polski historycznej jako indywidualność ≡ geograficzna“ ≡

(z mapą etnograficzną).

Cena 75 kop.

Na składzie w Administracji
Wydawnictw Polskiego To-
warzystwa Krajoznawczego
oraz we wszystkich księ-
garniach.

WYPOŻYCZALNIA PRZEZROCZY

przy P. Tow. Krajoznawczem.

Posiada bogaty zbiór prze-
zroczy (około 7000 szt.) do
odczytów i wykładów z dzie-
dziny krajoznawstwa, geo-
grafii, nauk przyrodniczych,
przemysłu etc. Wypożyczal-
nia posiada i wypożycza la-
tarnie do przezroczy.

Warunki wypożycz. w **War-
szawie**: 2 k. od sztuki, rb. 1
za latarnię na termin trzy-
dniowy; **na prowincyę**: 2 k.
od sztuki na termin 2 tyg.,
rb. 1 za latarnię na tydzień.

Otwarta codziennie w dni po-
wszednie od 1—2 i od 5—8 p. p.
Katalog wypożyczalni przezroczy.
Cena 25 k.